

รายงานผลการวิจัย

RESEARCH REPORT SERIES

รายงานผลการวิจัย
ประกอบหลักสูตรวิชา ศ.๓๕๐)

หมายเลข ๔๗

เรื่อง
ค่าเงินบาท

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญช่วย ศรีคำพร

คณะเศรษฐศาสตร์
FACULTY OF ECONOMICS

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรุงเทพมหานคร

โทร. 2236994

THAMMASAT UNIVERSITY
BANGKOK

คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พฤศจิกายน ๒๕๒๖

รายงานผลการวิจัย
ประกอบหลักสูตรวิชา ศ.๓๕๐)

หมายเลข ๔๗

เรื่อง
ค่าเงินบาท

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญช่วย ศรีคำพร

รายงานผลการวิจัย
(ประกอบหลักสูตรวิชา ศ.๓๕๐)

เรื่อง

ค่าเงินบาท

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญช่วย ศรีคำพร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของหลายฝ่าย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านทุนอุดหนุนการวิจัย รศ.ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์
และรศ.ดร.สมศักดิ์ แท้มบุญเลิศชัย ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเป็นประโยชน์
ยิ่ง เจ้าหน้าที่หลายฝ่ายของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายวิชาการและ
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ซึ่งได้ให้ความสะดวกและช่วยเหลือในด้านข้อมูล เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้เอื้อเฟื้อในด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง คุณสมศักดิ์ หวังสถิตสถาพร
ให้ความช่วยเหลือในด้านการถ่ายเอกสารที่จำเป็น เจ้าหน้าที่หมวดพิมพ์ดีดคณะ เศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความร่วมมือในการพิมพ์ต้นฉบับอย่างดียิ่ง ผู้เขียนขอขอบคุณ
ทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอย่างสูง

บุญช่วย ศรีคำพร

สิงหาคม ๒๕๒๖

ข

คำนำ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเสริมความรู้แก่ผู้ที่เรียนวิชา ศ.๓๕๐ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่สำหรับผู้ ที่สนใจเกี่ยวกับเงินบาทก็พอที่จะอ่านเข้าใจได้ไม่ยากโดยใช้ความรู้พื้นฐานทาง เศรษฐศาสตร์ เพียงเล็กน้อย

ส่วนที่ผู้เขียนคิดว่าจะ เป็นประโยชน์ค่อนข้างมากแก่ผู้ศึกษาวิชา เศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับการลดค่าเงินในส่วนที่ว่าด้วย "ผลการลดค่าเงินของ ประเทศกำลังพัฒนา" จากตัวอย่างที่ผู้เขียนสมมุติขึ้นจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งขึ้น ถึงสาเหตุของการเคลื่อนที่ (shift) ของอุปสงค์หรืออุปทานของสินค้าเข้าหรือสินค้าออก อันเนื่องมาจากการลดค่าเงิน นอกจากนั้นจากตัวเลขและสมการที่สมมุติขึ้น จะทำให้ผู้อ่าน เข้าใจดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับดุลการค้าในรูปของเงินบาทและในรูปของ เงินตราต่างประเทศ (ดอลลาร์สหรัฐ)

ผู้เขียนหวังว่า ผลงานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย

บุญช่วย ศรีคำพร

สิงหาคม ๒๕๒๖

บทคัดย่อ

ค่าเงินบาทอาจแบ่งได้เป็น ๒ กรณีคือ "ค่าภายนอก" และ "ค่าภายใน" งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เฉพาะกรณีค่าภายนอกของเงินบาท

เท่าที่ผ่านมา ค่าเงินบาทถูกเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านลดค่าและเพิ่มค่า งานวิจัยนี้จะแสดงรายละเอียดและวิเคราะห์เฉพาะการลดค่าเงินบาทเท่านั้น สำหรับการเพิ่มค่า จะเพียงแต่กล่าวให้ทราบว่า เงินบาทถูกเพิ่มค่าโดยทางการเมื่อใด และมีผู้แสดงข้อคิดเห็นอะไรบ้าง เท่านั้น

ทฤษฎีที่อธิบายผลกระทบของการลดค่าเงินมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่กล่าวถึงบ่อยที่สุดคือทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น (Elasticity Approach) จึงวิเคราะห์ทฤษฎีนี้ค่อนข้างละเอียด นอกจากนั้น ได้วิเคราะห์ผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา (Devaluation in Developing Countries) โดยยกตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าในประเทศดังกล่าวนี้ เมื่อมีการลดค่าของเงินเกิดขึ้น ถึงแม้จะทำให้ดุลการค้าในรูปของเงินตราต่างประเทศดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันจะทำให้ดุลการค้าในรูปของเงินตราภายในประเทศเลวลงพร้อม ๆ กับดุลการค้าในรูปเงินตราต่างประเทศดีขึ้นได้

อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศในระยะร้อยกว่าปีที่ผ่านมา เงินบาทมีค่าสูงมาก คือ ๘ บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง ในขณะที่ปัจจุบัน (๒๕๒๖) อัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ ๓๖ บาทต่อปอนด์โดยประมาณ

การลดค่าเงินบาทที่เป็นเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างสูงนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะลดค่าเงินตราต่างประเทศในสกุลที่ผูกพันกับเงินบาทค่อนข้างมาก โดยลดค่าเงินบาทตาย เงินปอนด์สเตอร์ลิง ๒ ครั้ง (เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ และ พ.ศ. ๒๔๘๒) ลดค่าเงินบาทตามเงินดอลลาร์สหรัฐ ๒ ครั้ง (เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ และ พ.ศ. ๒๔๙๖) ในครั้งหลังสุด สูงค่าเงินบาทถูกลดค่าลง ๘.๗% นั้น

เป็นเพราะค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง ดอลลาร์ของไทยในปีถัดจากปีที่มีการลดค่าเงินบาทนั้น บางครั้งดอลลาร์จะดีขึ้น แต่ในบางครั้งดอลลาร์ก็กลับเลวลง

ผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทครั้งหลังสุดนี้ มีทั้งผลดีและผลเสีย ในด้านผลดีที่สำคัญคือ ทำให้ประเทศไทยพ้นวิกฤตการณ์ในด้านการชำระระหว่างประเทศไปได้

การลดค่าเงินมักจะมีมาตรการอื่น ๆ เสริมด้วย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขึ้น ในกรณีของประเทศไทย การลดค่าเงินบาทครั้งหลังสุด ได้มีมาตรการเสริมหลายมาตรการด้วยกัน เช่น ส่งเสริมการส่งออกโดยการลดภาษีขาออกและการเลิกโควตาการส่งออก นอกจากนั้นยังมีมาตรการประกันอัตราแลกเปลี่ยน (Swap) การยกเลิกภาษีเงินกู้จากต่างประเทศ (withholding tax) เป็นต้น

เครื่องบ่งชี้ว่าเมื่อใดการลดค่าเงินบาทนั้นมีหลายประการด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถกล่าวได้แน่นอนลงไปว่า เครื่องบ่งชี้ใดดีที่สุด ในอนาคตอันใกล้ เงินบาทจะลดค่าลงอีกหรือไม่นั้น ไม่อาจยืนยันได้อย่างแน่ชัด แต่ก็มีเครื่องบ่งชี้บางประการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ภาวะก่อนการลดค่าเงินบาทเมื่อครั้งล่าสุด เป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

สารบัญ

	หน้า
กิจกรรมประกาศ	ก
คำนำ	ข
บทคัดย่อ	ค-ง
สารบัญเรื่อง	จ-ช
สารบัญตาราง	ช-ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑๑
กล่าวนำ	๑
ความสำคัญของปัญหา	๔
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ประโยชน์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีการศึกษา	๖
แหล่งข้อมูล	๖
บทที่ ๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการลดค่าของเงิน	๗
ทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น	๘
ทฤษฎีด้านรายได้	๑๗
ทฤษฎีด้านการดูดซับ	๑๘
ทฤษฎีด้านการเงิน	๒๑
ทฤษฎีเฉพาะของประเทศไทยกำลังพัฒนา	๒๓

	หน้า
บทที่ ๓	
ประวัติการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท	๓๙
สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒	๓๙
สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสมัยหลังสงคราม	๔๒
จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๗	
อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา	๔๓
อัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘ จนถึงปัจจุบัน (๒๕๒๖)	๔๖
สรุปการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕	๕๒
จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๖)	
ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท	๕๕
ข้อเขียนเกี่ยวกับการลดค่าเงินในต่างประเทศ	๖๐
ดุลการชำระเงินและดุลการค้าของไทย	๖๒
บทที่ ๔	
มาตรการบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าเงินบาท	๗๘
การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในประเทศไทย	๗๘
วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน	๘๐
ผลของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันต่อตลาดเงิน	๘๒
ตราต่างประเทศของไทย	
ผลกระทบด้านอื่น ๆ	๘๕
การประกันการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๘๗
ผลของมาตรการประกันอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๘๘
การเก็บภาษีบนดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ	๘๙
ผลของการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ	๙๑

บทที่ ๕	ผลกระทบจากการลดค่าเงินบาท	๕๔
	ผลกระทบในด้านทฤษฎี	๕๔
	ผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน	๕๔
	ผลกระทบในด้านภาระหนี้สิน	๕๘
	ผลกระทบในด้านผู้ถือเงินดอลลาร์	๕๘
	ผลกระทบในด้านราคา	๕๘
	ผลกระทบทางด้านการผลิต	๕๙
	ผลกระทบในด้านการจ้างงาน	๕๙
	ผลกระทบในด้านการจัดสรรหรือการกระจายทรัพยากร	๕๙
	ผลกระทบในด้านการกระจายรายได้	๑๐๐
	ผลกระทบในด้านความเป็นจริง	๑๐๐
	ผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน	๑๐๐
	ผลกระทบในด้านภาระหนี้สิน	๑๐๔
	ผลกระทบในด้านราคา	๑๐๕
	ผลกระทบด้านการผลิต	๑๐๖
	ผลกระทบในด้านการจ้างงาน	๑๐๖
บทที่ ๖	บทสังท้ายและสรุป	๑๑๓
	มีเครื่องบ่งชี้หรือดัชนีอะไรหรือไม่ที่จะบอกว่า	๑๑๓
	เมื่อใดควรจะลดค่าเงินบาท	
	ดุลการชำระเงิน	๑๑๔
	ดุลการค้า	๑๑๕
	เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ	๑๑๕
	มาตรการ เสริมในการลดค่าเงินบาท	๑๑๘
	ค่าเงินบาทจะลดลงอีกหรือไม่ในอนาคตอันใกล้	๑๑๙
	สรุป	๑๒๒
บรรณานุกรม		๑๒๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑.๑	สัดส่วนมูลค่าการค้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ	๓
๓.๑	อัตราแลกเปลี่ยนทางการบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง	๖๗
๓.๒	อัตราแลกเปลี่ยนทางการบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงและบาทต่อดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา	๖๘
๓.๓	อัตราการซื้อและขายเฉลี่ยบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงและบาทต่อดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา และค่าเสมอภาคบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา	๖๙
๓.๔	แสดงอัตราซื้อและขายเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐและปอนด์สเตอร์ลิง	๗๑
๓.๕	มูลค่าสินค้าเข้ารวม มูลค่าสินค้าออกรวม และดุลการค้าตั้งแต่ปี ๒๓๙๓-๒๔๙๒	๗๒
๓.๖	รายการสินค้าออก สินค้าเข้า ทองคำที่ไม่ใช่สำรองเงินตรา ดุลการค้า ดุลบริการ ดุลเงินโอน และบริจาด ดุลทุนเคลื่อนย้าย ดุลการชำระเงิน ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศ ทั้งหมด ปี ๒๔๙๓-๒๕๒๕	๗๔
๓.๗	ดุลเงินโอนและบริจาด ดุลทุนเคลื่อนย้าย ดุลการชำระเงิน ทุนสำรอง ระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด เป็นรายไตรมาส ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๖	๗๗
๔.๑	เงินกู้ต่างประเทศของภาคเอกชน	๘๒
๕.๐๑	อัตราเพิ่มของมูลค่าส่งออกและนำเข้า	๑๐๑
๕.๐	รายการสินค้าออก สินค้าเข้า ทองคำที่ไม่ใช่สำรองเงินตรา ดุลการค้า ดุลบริการ ดุลเงินโอนและบริจาด ดุลทุนเคลื่อนย้าย ดุลการชำระเงิน ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศ ทั้งหมดเป็นรายไตรมาส ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๖ (หน่วยล้านดอลลาร์สหรัฐ)	๑๐๔
๕.๒	ดัชนีราคาผู้บริโภคปี ๒๔๑๕-๒๕๒๔	๑๐๔

ตารางที่		หน้า
๔.๓	ดัชนีราคาผู้บริโภค ไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๒๓-ไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๒๖	๑๑๐
๔.๔	GDP ปี ๒๕๑๖-๒๕๒๕	๑๑๑
๔.๕	จำนวนประชากรทั้งหมด ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้ที่มีงานทำ และ ผู้ว่างงาน ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๕	๑๑๒
๖.๑	ดุลสินค้าเข้า ดุลการค้า ดุลการชำระเงิน และทุนสำรองระหว่าง ประเทศ ทางการเป็นรายไตรมาส ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๖	๑๒๔

บทที่ ๑

บทนำ

กล่าวนำ

ค่าของเงินนั้นอาจพิจารณากว้าง ๆ ได้เป็น ๒ กรณี คือ "ค่าภายใน" และ "ค่าภายนอก" สำหรับค่าภายในนั้นหมายถึงอำนาจซื้อของเงินภายในประเทศ ค่าภายในของเงินจะวัดได้ด้วยดัชนีราคา สำหรับในประเทศไทยนั้น ดัชนีราคาที่ใช้กัน คือดัชนีราคาผู้บริโภค

สำหรับค่าภายนอกของเงินนั้น หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายในประเทศกับเงินตราต่างประเทศ ค่าภายนอกของเงินจะลดต่ำลง ถ้าหากเงินตราต่างประเทศแพงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคืออัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น ดังเช่น จาก ๒๑ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ สูงขึ้นเป็น ๒๓ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ค่าภายนอกของเงินจะสูงขึ้น ถ้าหากเงินตราต่างประเทศถูกลงหรืออัตราแลกเปลี่ยนต่ำลง

การวิจัยนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะค่าภายนอกของเงินบาทเท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงการลดค่าเงินบาท เป็นส่วนน้อยมากที่จะกล่าวถึงการเพิ่มค่าเงินบาท

การลดค่าของเงินนั้น มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด กล่าวคือมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ความสำคัญดังกล่าวจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากมูลค่าทางการค้ากับต่างประเทศ (มูลค่าสินค้าออก + มูลค่าสินค้าเข้า) มีจำนวนสูงเมื่อเทียบกับรายได้รวมของประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้นมูลค่าทางการค้าเมื่อเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) เฉลี่ยในช่วง ๕ ปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๑ ถึง พ.ศ.๒๕๒๕ นั้นสูงถึง ๔๔.๗๖% (ดูตารางที่ ๑.๑) ซึ่งเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับประเทศไต้หวันและฟิลิปปินส์

ซึ่งสูงกว่าบางประเทศ เช่น อินเดีย ปากีสถาน มาก เพราะอัตราดังกล่าวของประเทศ
ทั้ง ๒ นี้มีเพียงประมาณ ๑๕% เท่านั้น ๑

การลดค่าของเงินมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะเหตุว่ามีผลกระทบ
ต่ออำนาจซื้อของเงิน นอกจากนั้น ยังมีผลกระทบต่อดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
เงินสำรองระหว่างประเทศ ภาวะการชำระหนี้ต่างประเทศ ระดับราคาสินค้าภายในประเทศ
รายรับของรัฐบาล ระดับการจ้างงาน ทุนสำรองเงินตราของประเทศ รายได้ของผู้ส่งออก
ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะกระทบกระเทือนมาก ถ้าหากมูลค่าทางการค้า
กับต่างประเทศอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับรายได้ของประเทศ

๑ สมศักดิ์ แทมบุญเลิศชัย หลักเศรษฐศาสตร์ เอกสารประกอบการอบรม
ครูสอนสังคมศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพ : หน่วย
ศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา ๒๕๒๕) หน้า ๗๔

ตารางที่ ๑.๑

สัดส่วนมูลค่าการค้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ

หน่วย : ล้านบาท

พ.ศ.	สินค้าออก ^๑	สินค้าเข้า ^๑	มูลค่าการค้า	มูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ	ร้อยละของมูลค่าการค้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ
๒๕๒๑	๘๓,๐๖๕	๑๐๘,๘๙๘.๘	๑๙๑,๙๖๓.๘	๔๖๙,๙๕๒	๔๐.๘๕
๒๕๒๒	๑๐๘,๑๗๙.๐	๑๕๖,๑๖๑.๓	๒๕๔,๓๔๐.๓	๕๕๖,๒๔๐	๔๕.๗๓
๒๕๒๓	๑๓๓,๔๔๙.๒	๑๙๓,๐๐๔.๔	๓๒๖,๔๕๓.๖	๖๘๔,๙๓๐	๔๗.๖๖
๒๕๒๔	๑๕๓,๐๐๐.๗	๒๑๙,๐๖๕.๗	๓๗๒,๐๖๖.๔	๗๘๖,๑๖๖	๔๗.๓๒
๒๕๒๕	๑๕๙,๙๕๔.๐	๑๙๗,๑๖๙.๙	๓๕๗,๑๒๓.๙	๘๕๘,๓๗๐	๔๑.๖๑
รวม	๖๓๗,๖๔๗.๙	๘๖๔,๒๖๐.๑	๑,๕๐๑,๙๐๘.๐	๓,๓๕๕,๖๕๘	๔๔.๗๖

ที่มา : ^๑ การค้าต่างประเทศของประเทศไทยปี ๒๕๒๒ และ ๒๕๒๓ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยปี ๒๕๒๔ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

^๒ รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการลดค่าของเงินมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบเปิดดังกล่าวแล้ว หัวข้อนี้จึงได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชา ศ.๓๕๐ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ซึ่งนับเป็นหัวข้อสำคัญหัวข้อหนึ่งของวิชานี้ เมื่อรัฐบาลไทยลดค่าเงินบาทครั้งหลังเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางทั้งในแง่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทำให้นักศึกษามีความสนใจในเรื่องการลดค่าของเงินมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยเวลาอันจำกัดทำให้การศึกษาในเรื่องนี้ไม่กว้างขวางและลึกซึ้งเท่าที่ควร การวิจัยนี้จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้พอสมควร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ทำให้นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้เข้าใจในแง่มุมต่าง ๆ ในเรื่องการลดค่าของเงินอย่างลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ทฤษฎีและความเป็นจริง
๒. ให้เข้าใจถึงมาตรการทางการเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (Daily-fixing) การประกันการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Swap) และการเก็บภาษีจากดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (With holding tax) เป็นต้น

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์แกักศึกษาที่เรียนวิชา เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ (ศ.๓๕๐) และผู้สนใจทั่วไป ประโยชน์ที่จะได้รับภายนอกจากจะเสริมความรู้ในด้านการลดค่าของเงินอย่างลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น และรู้จักกับมาตรการทางการเงินระหว่างประเทศแล้ว ยังจะได้รับความรู้ในด้านดุลการชำระเงินและดุลการค้าของไทยกว้างขวางยิ่งขึ้น ได้รู้ถึง

ประวัติการลดค่าเงินบาท และผลงานต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการลดค่าของเงิน
ทั้งของต่างประเทศและภายในประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลดค่าของเงิน
๒. ศึกษาถึงผลงานที่เกี่ยวข้องกับการลดค่าของเงินในประเทศไทย และ
ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ บางประเทศ
๓. ศึกษาดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
๔. ศึกษาถึงประวัติการลดค่าเงินบาทตั้งแต่อดีตจนถึงครั้งล่าสุดเมื่อ ๑๔
กรกฎาคม ๒๕๒๔ พร้อมทั้งภาวะการณ์ก่อนและหลังการลดค่าเงินแต่
ละครั้งเท่าที่ข้อมูลจะอำนวย
๕. ศึกษาถึงมาตรการทางการเงินระหว่างประเทศของไทยต่อไปนี้
 - ๕.๑ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (Daily-fixing)
 - ๕.๒ การประกันการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Swap)
 - ๕.๓ การเก็บภาษีจากดอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศ (With-holding tax)
๖. วิเคราะห์ผลกระทบของการลดค่าเงินบาท
ผลกระทบดังกล่าวส่วนใหญ่มักจะใช้การลดค่าเงินบาทครั้งล่าสุดเมื่อ
๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้จะใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) พร้อมทั้งศึกษาจากงานที่เกี่ยวข้องกับการลดค่าของเงินที่มีผู้ทำไว้แล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาจะเริ่มด้วยการทำความเข้าใจกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลดค่าของเงิน แล้วเสนอผลงานการศึกษาที่มีผู้ทำไว้แล้ว การวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทจะใช้ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องเท่าที่มีผู้คำนวณไว้แล้วเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ เช่น ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของไทย และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย เป็นต้น

แหล่งข้อมูล

การวิจัยได้ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ธนาคารแห่งประเทศไทย
๒. กระทรวงพาณิชย์
๓. ค้นคว้าผลงานหรือบทความต่าง ๆ จากห้องสมุดหลายแห่ง เช่น ห้องสมุดของธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารแห่งประเทศไทย, คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี, คณะเศรษฐศาสตร์, และห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทที่ ๒

ทฤษฎีเกี่ยวกับการลดค่าของเงิน

ทฤษฎีที่วิเคราะห์เกี่ยวกับการลดค่าของเงินนั้นมีหลายทฤษฎีด้วยกัน พอจะแยกได้ดังนี้

- ๒.๑ ทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น (Elasticity Approach)
- ๒.๒ ทฤษฎีด้านรายได้ (Income Approach or Keynesian Approach)
- ๒.๓ ทฤษฎีด้านการดูดซับ (Absorption Approach)
- ๒.๔ ทฤษฎีด้านการเงิน (Monetary Approach)
- ๒.๕ ผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา (Devaluation in Developing Countries)

การกล่าวถึงผลของการลดค่าเงินในประเทศไทยว่าจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่นั้น ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดมักจะพูดถึงความยืดหยุ่นของอุปสงค์ บทความต่าง ๆ และการอภิปรายในที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการลดค่าเงินบาทนั้นสิ่งที่จะต้องมียู่เสมอคือเรื่องของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ทั้งสินค้าขาเข้าและสินค้าขาออกของไทย บ่อยครั้งที่กล่าวถึงความยืดหยุ่นของอุปทานของสินค้าขาออกของไทยด้วย ซึ่งหมายถึงการนำทฤษฎีด้านความยืดหยุ่นไปประยุกต์นั่นเอง ส่วนทฤษฎีอื่น ๆ นั้นไม่สู้จะมีผู้กล่าวถึงนัก หรือแม้แต่การศึกษาริชา เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศในระดับเบื้องต้น (ศ.๓๕๐) ซึ่งมีหลักสูตรเรียนเกี่ยวกับการลดค่าของเงินอยู่ด้วย แต่ก็วิเคราะห์เฉพาะทฤษฎีด้านความยืดหยุ่นเท่านั้น ส่วนทฤษฎีอื่น ๆ นั้น ศึกษาในระดับเศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ในระดับสูงขึ้นไป การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่เพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศในระดับเบื้องต้น และผู้ที่สนใจทั่ว ๆ ไป ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์เรื่องการลดค่าของเงินนั้น จะแสดงอย่างค่อนข้างละเอียดในทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น สำหรับทฤษฎีอื่น ๆ นั้น จะกล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ พอเข้าใจเท่านั้น ไม่เจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียดมากนัก

๒.๑ ทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น

การวิเคราะห์ผลของการลดค่าของเงินด้วยทฤษฎีนี้ใช้อุปสงค์ และอุปทานของทั้งสินค้าเข้าและสินค้าออกของประเทศผู้ลดค่าเงินเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ โดยอาศัยความยืดหยุ่นของอุปสงค์เป็นหลัก

เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ จะใช้ประเทศไทยเป็นหลักในการวิเคราะห์ นั่นคือ จะวิเคราะห์ถึงการลดค่าเงินบาทของไทย แต่เราจะไม่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของประเทศ (คือเป็นประเทศกำลังพัฒนา และเป็นประเทศเล็กเมื่อเทียบกับตลาดโลก) และจะใช้เงินบาทและเงินดอลลาร์สหรัฐเป็นหลัก ในกรณีที่ประเทศอื่นและเงินสกุลอื่น ก็จะใช้วิเคราะห์ได้ในทำนองเดียวกัน

๒.๑.๑ วิธีคิดเปอร์เซ็นต์การลดค่าของเงิน

เราทราบกันดีว่าเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ประเทศไทยลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ กล่าวคือ เปลี่ยนจากดอลลาร์ละ ๒๑ บาท มาเป็นดอลลาร์ละ ๒๓ ตัวเลข ๘.๗% มีวิธีคิดดังนี้ กล่าวคือ ก่อนลดค่านั้น ๑ บาทมีค่าเท่ากับ $\frac{๑}{๒๑}$ ดอลลาร์ ภายหลังลดค่าแล้ว ๑ บาท จะเหลือค่าเพียง $\frac{๑}{๒๓}$ ดอลลาร์ ดังนั้นเงินบาทลดค่าไปเท่ากับ $\frac{๑}{๒๑} - \frac{๑}{๒๓}$ เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ก็จะได้

$$\begin{aligned} \frac{\frac{๑}{๒๑} - \frac{๑}{๒๓}}{\frac{๑}{๒๑}} \times ๑๐๐ &= \frac{\frac{๒}{๔๘๓}}{\frac{๑}{๒๑}} \times ๑๐๐ = \frac{๔๒}{๔๖๓} \times ๑๐๐ \\ &= ๘.๖๔๔๖๕๒ \% \approx ๘.๗\% \end{aligned}$$

การที่เงินบาทลดค่าลง ๘.๗% นั้นทำให้ชาวต่างประเทศผู้ถือเงินดอลลาร์ซื้อสินค้าไทยได้ในราคาที่ถูกลง ๘.๗% ด้วย ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{array}{ll} \text{ก่อนลดค่า สินค้าไทยราคา ๒๑ บาท ใช้} & ๑ \text{ ดอลลาร์} \\ \text{หลังลดค่า สินค้าไทยราคา ๒๑ บาท ใช้} & \frac{๑}{๒๓} (๒๑) \text{ "} \\ & = ๐.๙๑๓ \end{array}$$

หมายความว่าสินค้าซึ่งเขาเคยซื้อด้วยเงิน ๑ ดอลลาร์นั้น เดียวนี้เขาจ่ายเพียง ๐.๙๑๓ ดอลลาร์เท่านั้น สินค้าไทยจึงถูกลงเท่ากับ $๑ - ๐.๙๑๓ = ๐.๐๘๗$ ดอลลาร์ เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์จึงถูกลง ๘.๗%

แต่ในขณะเดียวกัน คนไทยจะซื้อสินค้าต่างประเทศคิดเป็นเงินดอลลาร์แพงขึ้น และแพงขึ้นในอัตราที่มากกว่าค่าของเงินบาทที่ลดลง ซึ่งเราอาจคำนวณให้เห็นได้ดังนี้

สินค้าต่างประเทศราคา ๑ ดอลลาร์นั้น ก่อนลดค่าเงินบาทเราจ่าย ๒๑ บาท หลังลดค่าเงินบาท เราต้องจ่าย ๒๓ บาท ดังนั้น สินค้าต่างประเทศแพงขึ้น ๒ บาท คิดเป็นเปอร์เซ็นต์จะได้

$$\frac{๒}{๒๑} (๑๐๐) = ๙.๕\%$$

สำหรับผู้ส่งออกของไทย, จะได้รับเงินบาทเป็นรายได้สูงขึ้น ถ้าเขาได้รับเงินดอลลาร์เท่าเดิม ซึ่งเงิน ๑ ดอลลาร์ เขาจะได้เป็นเงินไทยเพิ่มขึ้น ๒ บาท (จากเดิม ๒๑ บาท เป็น ๒๓ บาท) เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ก็จะได้เพิ่มขึ้นเท่ากับ ๙.๕% เช่นกัน

ถ้าจะถามว่าทำไมเปอร์เซ็นต์ของสินค้าที่แพงขึ้นกับเปอร์เซ็นต์ของสินค้าที่ถูกลงจึงไม่เท่ากัน คำตอบก็คือ ฐานที่นำมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์นั้นต่างกัน กล่าวคือ ราคาสินค้าไทยที่ถูกลงนั้นคิดจาก $\frac{๑}{๒๑}$ ไปสู่ $\frac{๑}{๒๓}$ เป็นการคิดจากมากไปหาน้อย ฐานใหญ่ทำให้เปอร์เซ็นต์ที่คิดได้ต่ำ แต่สินค้าต่างประเทศที่คนไทยซื้อนั้นคิดจาก ๒๑ ไปสู่ ๒๓ เป็นการคิดจากน้อยไปหามาก ฐานเล็กทำให้เปอร์เซ็นต์ที่คิดได้สูง

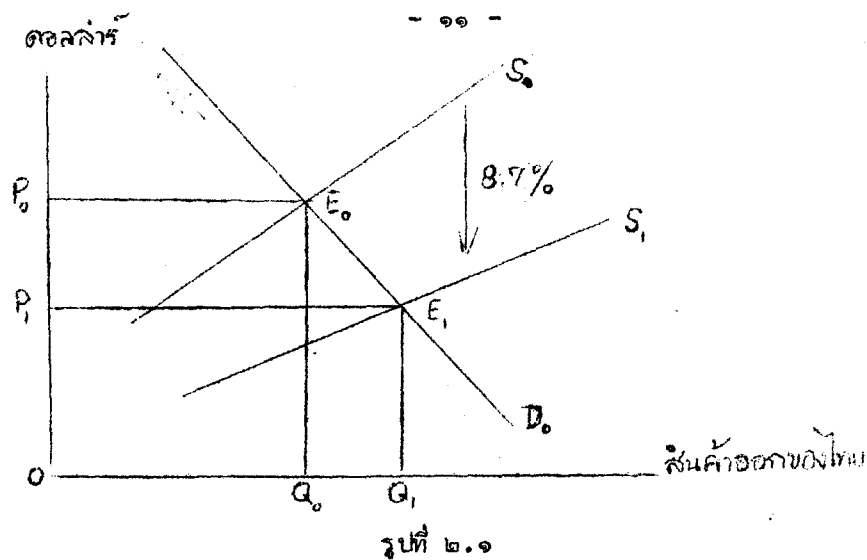
๒.๑.๒ ผลกระทบจากการลดค่าเงินคิดในรูปของเงินตราต่างประเทศ

การวิเคราะห์จะใช้การลดค่าเงินบาท ๘.๗% เป็นตัวอย่าง

ผลกระทบด้านสินค้าออก

จากรูป ๒.๑ D_0 และ S_0 เป็นอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย และอุปทานของสินค้าออกของไทยตามลำดับ การลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% ทำให้สินค้าออกของไทยถูกลง ๘.๗% ในสายตาของชาวต่างประเทศ ดังนั้น ทุก ๆ ราคาที่เราเสนอขายเขาจะจ่ายน้อยลง ๘.๗% นั่นคือ ทำให้เส้นอุปทานสินค้าออกของไทยเคลื่อนต่ำลงมา ๘.๗% จากเส้น S_0 เป็นเส้น S_1 ดังรูปที่ ๒.๑ และจะสังเกตได้ว่าราคาสินค้าออกของเราต่ำลงจาก P_0 เป็น P_1 นั้นต่ำลงน้อยกว่า ๘.๗% ซึ่งอาจทำให้สงสัยได้ว่าในตอนต้นเรากำหนดว่าราคาสินค้าออกของไทยจะถูกลงเท่ากับ ๘.๗% ด้วย แต่ตอนนี้ทำไมถูกลงน้อยกว่า ๘.๗% คำตอบก็คือการคำนวณข้างต้นนั้น เราให้ปริมาณซื้อคงเดิม ซึ่งหมายถึงอุปสงค์มีความยืดหยุ่นเป็นศูนย์นั่นเอง ขอให้สังเกตจากรูปที่ ๒.๑ ถ้าอุปสงค์มีความยืดหยุ่นเป็นศูนย์ คือตั้งฉากกับแกนอนแล้วราคาจะลดลง ๘.๗% และ/หรืออุปทานมีความยืดหยุ่นเป็นค่าอนันต์ (infinity) ราคาก็จะลดลง ๘.๗% เช่นกัน

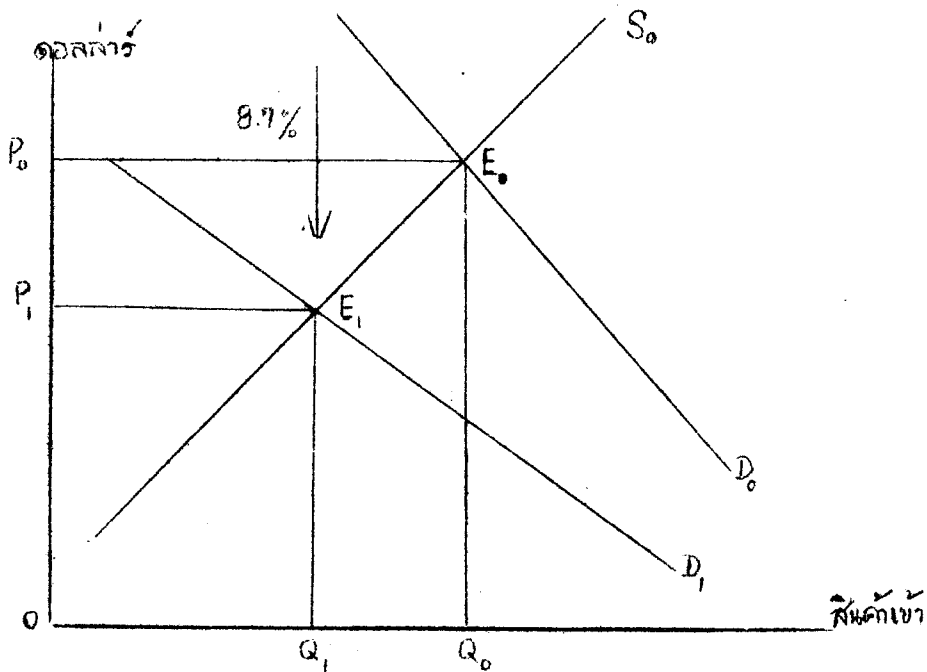
จากรูป จะเห็นได้ว่า ^{มูลค่า}ค่าสินค้าออกเป็นดอลลาร์ของไทยก่อนลดค่าเงิน คือพื้นที่ $\square OQ_0 E_0 P_0$ หลังลดค่าเงินคือ พื้นที่ $\square OQ_1 E_1 P_1$ มูลค่าสินค้าออกในรูปดอลลาร์หลังลดค่าเงินบาทจะน้อย-หรือมากกว่า-เดิมขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยว่าน้อยกว่าหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง ถ้าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง มูลค่าดังกล่าวจะเพิ่มขึ้น ถ้าน้อยกว่าหนึ่ง จะให้ผลตรงข้าม ถ้าเท่ากับหนึ่งมูลค่าก็จะเท่าเดิม

ดังนั้น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง
ปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาผลกระทบของการลดค่าเงินบาท

ผลกระทบด้านสินค้าเข้า

รูปที่ ๒.๒ แสดงถึงผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทในด้านสินค้าเข้า ซึ่งคิด
มูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศคือดอลลาร์สหรัฐ เส้น D_0 เป็นอุปสงค์ของคนไทยต่อสินค้า
ต่างประเทศ แสดงถึงความสัมพันธ์ของราคาและปริมาณที่จะซื้อ การลดค่าเงินบาทมิได้ทำให้
ความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนแปลง ถ้าหากคิดในรูปของเงินบาท แต่เมื่อคิดในรูปของเงิน
ดอลลาร์แล้ว ณ ราคาเงินบาทเดิมที่ผู้ซื้อตั้งใจจะจ่ายนั้น ผู้ขายจะได้รับเป็นเงินดอลลาร์น้อยลง
๘.๗% นั่นคือเส้นอุปสงค์ต่ำลงมา ๘.๗% นั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ D_0 ในรูปที่ ๒.๒
นั้นเกิดจากเส้นอุปสงค์ของคนไทย

รูปที่ ๒.๒

ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของราคาคิดเป็นเงินบาทกับปริมาณสินค้าที่จะซื้อจากต่างประเทศ เมื่อใช้ อัตราแลกเปลี่ยน, แปลงเงินบาทให้เป็นดอลลาร์ ก็จะได้เส้น D_0 เมื่อลดค่าเงินบาทลง ทุก ๆ ระดับราคาเงินบาทเดิม แปลงเป็นเงินดอลลาร์ได้น้อยลง จึงทำให้เส้น D_0 เคลื่อน ลงมาข้างล่างกลายเป็นเส้น D_1 ในรูป ๒.๒

จะเห็นได้ว่าหลังจากลดค่าเงินบาท ทั้งราคาและปริมาณซื้อจะลดลง * ทำให้ มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของดอลลาร์ลดลง ขอให้สังเกตว่ามูลค่าดังกล่าวจะลดลง เสมอยกเว้น กรณีเดียวคือความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าขาเข้าเป็นศูนย์ ซึ่งหมายความว่าเส้น D_0 จะตั้งฉาก กับแกนตั้ง ซึ่งจะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของดอลลาร์อยู่ในระดับเดิม

จากที่วิเคราะห์มาข้างต้นโดยอาศัยรูปที่ ๒.๑ และ ๒.๒ เราจะเห็นได้ว่า แม้ อุปสงค์ต่อสินค้าขาเข้าจะเป็นศูนย์ แต่ถ้าหากอุปสงค์ต่อสินค้าขาออกมีค่ามากกว่าหนึ่งแล้ว

* อย่าลืมว่าการนี้เราคิดในรูปของเงินดอลลาร์ แต่ถ้าคิดเป็นเงินบาทแล้ว ราคาสินค้าเข้าจะแพงขึ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นในรูปที่ ๒.๔

ดุลการค้าจะดีขึ้น เพราะเหตุว่ามูลค่าสินค้าเข้าจะคงเดิม แต่มูลค่าสินค้าออกจะเพิ่มขึ้น และกรณีนี้เราจะเห็นได้ว่า ผลบวกของค่าความยืดหยุ่นทั้งสองจะมากกว่าหนึ่ง และถึงแม้ว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกจะน้อยกว่าหนึ่ง ซึ่งทำให้มูลค่าสินค้าออกในรูปของดอลลาร์ลดน้อยลง ก็ตาม แต่ถ้าหากว่าความยืดหยุ่นต่อสินค้าขาเข้ามากกว่าศูนย์ ซึ่งจะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าลดลง และถ้ามูลค่าที่ลดลงนี้มากพอก็จะทำให้ดุลการค้าดีขึ้นได้เช่นกัน เช่น สมมุติว่าเมื่อลดค่าเงินบาทมูลค่าสินค้าออกลดลงจากเดิม ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์ (เพราะความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกน้อยกว่าหนึ่ง) แต่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้ามากกว่าศูนย์ ทำให้มูลค่าสินค้าเข้าลดลงไป ๑๒,๐๐๐ ดอลลาร์ ก็จะทำให้ดุลการค้าของไทยดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าดุลการค้าของไทยในรูปของเงินดอลลาร์จะดีขึ้นจากการลดค่าเงินบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ผลบวก ของความยืดหยุ่น ของอุปสงค์ต่อสินค้าออกและสินค้าเข้า ถ้าผลบวก มากพอ ดุลการค้าจะดีขึ้น แม้ว่ามูลค่าสินค้าออกในรูปของเงินตราต่างประเทศจะลดลงก็ตาม ความ มากพอ ของผลบวกนี้ Marshall และ Lerner ได้คิดเป็นกฎขึ้นมาเรียกว่า "เงื่อนไขของมาแชลและเลอร์เนอร์ (Marshall-Lerner condition) ซึ่งกล่าวว่า การลดค่าของเงินซึ่งจะทำให้ดุลการค้าดีขึ้นนั้น ผลบวกของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าขาออกและสินค้าขาเข้าจะต้อง มากกว่าหนึ่ง อย่างไรก็ตาม กฎนี้จะเป็นจริงก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับข้อสมมุติและเงื่อนไขต่าง ๆ มากพอควร ในที่นี้จะไม่กล่าวถึง ผู้ที่สนใจในรายละเอียดเกี่ยวกับข้อสมมุติและเงื่อนไขเหล่านั้นจะอ่านได้จาก G.Haberler^๑ และ/หรือ Charles P. Kindleberger^๒

^๑G.Haberler "The Market for Foreign Exchange and the Stability of the Balance of Payments : a Theoretical Analysis" International Finance edited by R.N.Cooper., Penguin Book, 1969., pp.107-134.

^๒ Charles P.Kindleberger., International Economics, (Illinois : Richard D. Irwin. 1968) Chapter 15 and Appendix F.

๒.๑.๓ ผลกระทบจากการลดค่าเงินคิดในรูปของเงินตราภายในประเทศ

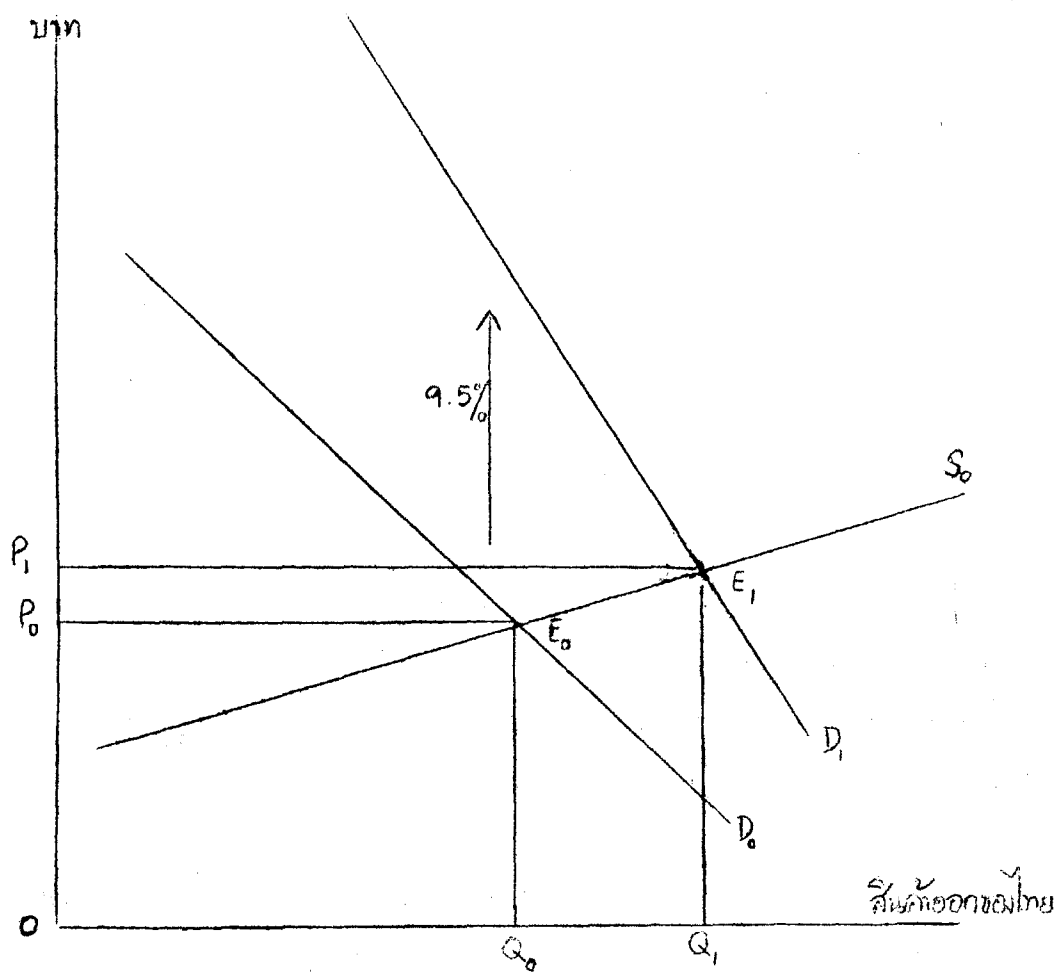
การวิเคราะห์ยังคงใช้การลดค่าเงินบาท ๘.๗% เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ เป็นตัวอย่าง แต่ตอนนี้จะคิดในรูป เงินบาท

ผลกระทบด้านสินค้าออก

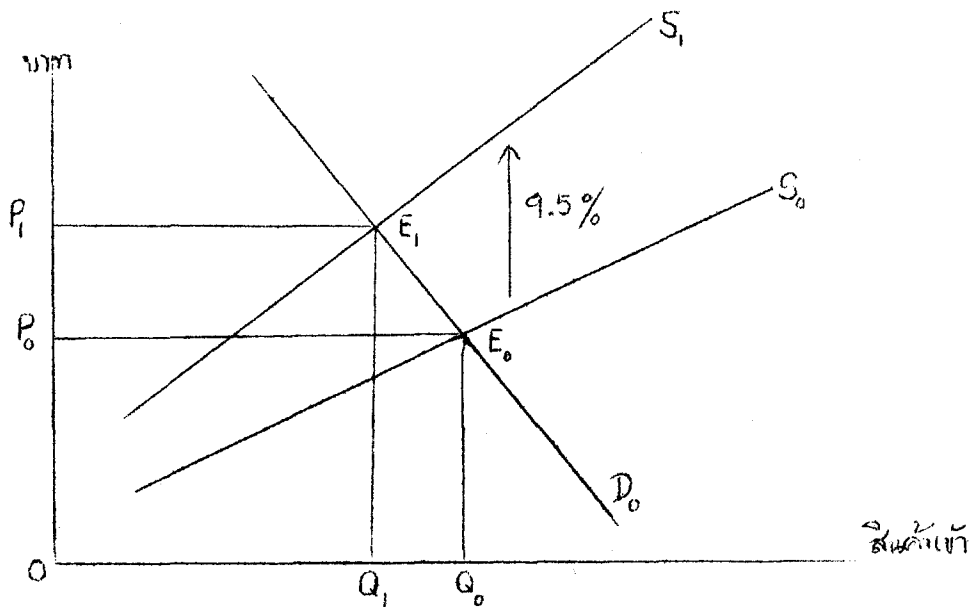
รูปที่ ๒.๓ แสดงถึงผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทและคิดเป็นมูลค่าเงินบาท เราทราบแล้วว่า การที่เงินบาทลดค่าลง ๘.๗ % ผู้รับเงินดอลลาร์จะเปลี่ยนเป็นเงินบาทได้เพิ่มจากเดิม ๘.๕% ดังนั้นในทุก ๆ ราคาที่ชาวต่างประเทศเสนอซื้อสินค้าไทย ผู้ส่งออกไทยจะได้รับเงินบาทเพิ่มขึ้นจากเดิม ๘.๕% นั่นคือเส้นอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย เมื่อคิดเป็นเงินบาทจะเคลื่อนในทางตั้ง ๘.๕% ดังรูปที่ ๒.๓ และเราจะเห็นได้ว่ามูลค่าสินค้าออกในรูปของเงินบาทจะเพิ่มขึ้นเสมอ ยกเว้นเฉพาะกรณีที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกเป็นศูนย์ ซึ่งจะทำให้มูลค่าเป็นเงินบาทเท่าเดิม แต่หากที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยจะเป็นศูนย์ ทั้งนี้เพราะการที่สินค้าออกของไทยจะมีอุปสงค์ ซึ่งมีความยืดหยุ่น เป็นศูนย์ได้นั้นสินค้านั้นจะต้องมีขายเฉพาะประเทศไทย นอกจากนั้น ผู้ซื้อสินค้าของไทยยังมีสิทธิของการเสียเปรียบอย่างสูงอีกด้วย ซึ่งยากที่จะเป็นเช่นนั้นได้ ดังนั้น เราจึงอาจกล่าวได้ว่า การลดค่าเงินบาทจะทำให้รายได้ของพ่อค้าส่งออก (คิดเป็นเงินบาท) เพิ่มขึ้นเสมอ

ผลกระทบด้านสินค้าเข้า

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทด้านสินค้าเข้าจะใช้รูปที่ ๒.๔ เราทราบแล้วว่า การลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% นั้น จะทำให้สินค้าเข้าแพงขึ้นจากเดิม ๘.๕% ดังนั้นทุก ๆ ราคาที่ต่างประเทศเสนอขาย ผู้ซื้อจะต้องจ่ายเป็นบาทเพิ่มขึ้น ๘.๕% นั่นคือเส้นอุปทานของสินค้าเข้าจะเคลื่อนขึ้นในทางตั้ง ๘.๕% ดังรูปที่ ๒.๔

รูปที่ 2.3

รูปที่ ๒.๔

ตามรูป มูลค่าสินค้าเข้า (เป็นเงินบาท) ก่อนลดค่าเงินคือ พื้นที่ $OQ_0E_0P_0$ มูลค่าหลังลดค่าเงินคือ พื้นที่ $OQ_1E_1P_1$ มูลค่าสินค้าเข้าหลังการลดค่าเงินจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้า ถ้าความยืดหยุ่นมีค่าสูงกว่าหนึ่ง มูลค่าสินค้าเข้าจะลดลง และมูลค่าดังกล่าวจะเพิ่มขึ้น ถ้าความยืดหยุ่นมีค่าต่ำกว่าหนึ่ง

โดยสรุปแล้ว ผลการลดค่าเงินบาทที่มีต่อดุลการค้า ซึ่งคิดในรูปเงินบาทนั้น ดุลการค้าจะดีขึ้นหรือเลวลงขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าเท่านั้น (ทั้งนี้เพราะมูลค่าสินค้าออกในรูปเงินบาทจะไม่ลดลง แม้ว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยจะเป็นศูนย์) ถ้าหากความยืดหยุ่นดังกล่าวไม่น้อยกว่าหนึ่งแล้ว ดุลการค้าในรูปเงินบาทจะดีขึ้นเสมอ แต่ถ้าหากความยืดหยุ่นดังกล่าวน้อยกว่าหนึ่งค่อนข้างมากแล้ว ดุลการค้าในรูปเงินบาทจะเลวลงได้

การทำความเข้าใจกับทฤษฎี ซึ่งวิเคราะห์การลดค่าของเงินในด้านความยืดหยุ่นของอุปสงค์นั้น ได้สมมุติให้ประเทศไทย เป็นประเทศตัวอย่างทั่ว ๆ ไปที่มีอุปสงค์และ

และอุปทานของสินค้าออกและเข้า มีค่าไม่เป็นศูนย์ และไม่ใช่ออนันต์ (infinity) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยในความเป็นจริงแล้ว จัดอยู่ในประเภทประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเข้าและออกมิได้เป็นกรณีธรรมดาทั่ว ๆ ไป จะกล่าวถึงรายละเอียดในเรื่องนี้ในหัวข้อ "ผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา"

๒.๒ ทฤษฎีด้านรายได้ (Income Approach or Keynesian Approach)

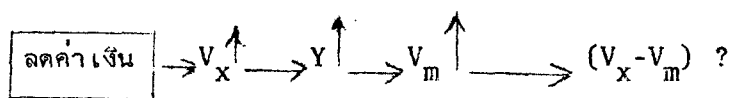
ทฤษฎีนี้อธิบายผลกระทบของการลดค่าเงินโดยผ่านทางรายได้ ซึ่งผลกระทบทางด้านรายได้นี้ ทฤษฎีด้านความยืดหยุ่นมิได้กล่าวถึงการอธิบายทฤษฎีนี้ อาจเริ่มด้วยการกล่าวถึง ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของประเทศผู้ลดค่าเงินว่าเป็นกรณีทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ความยืดหยุ่นไม่เป็นศูนย์ เมื่อมีการลดค่าเงินรายได้ในรูปของเงินตราภายในประเทศจะสูงขึ้น (ดังรูปที่ ๒.๓) และจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อไป ให้

V_x คือมูลค่าสินค้าออก

Y คือรายได้

V_m คือมูลค่าสินค้าเข้า

จากนี้เขียนผลกระทบของการลดค่าเงินในด้านรายได้ดังนี้

หมายความว่า เมื่อลดค่าของเงิน มูลค่าสินค้าออกเพิ่มขึ้น รายได้จึงเพิ่มขึ้น แต่สินค้าเข้านั้นเป็นฟังก์ชันของรายได้ด้วย ดังนั้น เมื่อรายได้ เพิ่มขึ้นทำให้มูลค่าสินค้าเข้าเพิ่มขึ้น และถ้า MPI (marginal propensity to import) มีค่าสูงมาก ๆ รายได้ที่เพิ่มขึ้น จะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าเพิ่มขึ้นมากไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ดุลการค้าเลวลงได้ ดังนั้น ภายหลังการลดค่าเงิน รัฐบาลอาจจะต้องใช้นโยบายการเงินการคลัง เพื่อลดระดับการบริโภคภายในประเทศลง

การวิเคราะห์ผลการลดค่าเงินโดยทฤษฎีรายได้โดยพิศดารกว่านี้ จะอ่านได้จากบรรพต แสงเขียว,^๑Kindleberger^๒ และ Harberger^๓

๒.๓ ทฤษฎีด้านการดูดซับ (Absorption Approach)

ทฤษฎีนี้คล้ายกับทฤษฎีด้านรายได้ แต่เน้นค่าใช้จ่ายรวมต่อสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศโดยเรียกค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ว่าการดูดซับ (Absorption) ซึ่งหมายถึงการดูดซับสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปนั้นเอง

ให้

Y = รายได้ที่แท้จริงของประเทศ

C = ระดับการบริโภค

I = ระดับการลงทุนในประเทศ

G = ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล

A = ค่าใช้จ่ายต่อสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศ

โดย

A = C + I + G

X = มูลค่าการส่งออก

M = มูลค่าการนำเข้า

B = ดุลการค้า โดย

B = X - M

มูลค่าหรือค่าใช้จ่ายข้างต้นนี้คิดในรูปของค่าที่แท้จริง (real terms) ทั้งสิ้น

^๑ บรรพต แสงเขียว และพวก Monetary Approach กับการปรับดุลชำระเงิน : วิเคราะห์นโยบายการคลังประเทศไทย รายงานของนักศึกษาปริญญาโท ประกอบการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ ปีการศึกษา ๒๕๒๕ หน้า ๔-๖

^๒ Charles P. Kindleberger op.cit., Chapter 16 and Appendix G.

^๓ Arnold C. Harberger "Currency Depreciation, Income and the Balance of Trade" Reading in International Economic (Illinois : Richard D. Irwin, Inc., 1968) pp. 341-358.

จากสมการเอกลักษณ์ (Identity Equation) ในเรื่องรายได้

$$Y = C + I + G + X - M$$

$$\therefore Y = A + B$$

หรือ $B = Y - A \dots\dots\dots(I)$

เราทราบแล้วว่า การลดค่าเงินทำให้รายได้ (Y) เปลี่ยนแปลง สมมุติว่าก่อนลดค่าเงิน ระดับรายได้คือ Y_1 หลังลดค่าเงินระดับรายได้คือ Y_2 และ C กับ I ต่างก็เป็นฟังก์ชันของ Y สำหรับ G ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้น เราจะสมมุติให้เปลี่ยนไปตามระดับรายได้ด้วย ซึ่งพอจะเป็นไปได้ว่าเมื่อรายได้ของประเทศเปลี่ยนแปลงไป ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ถึงแม้จะต้องใช้เวลา (time lag) บ้างก็ตาม

ดังนั้น $C = a_1 + b_1 Y$
 $I = a_2 + b_2 Y$
 $G = a_3 + b_3 Y, \quad 0 < b_1, b_2, b_3 < 1$

ก่อนลดค่าเงินบาท

$$C_1 = a_1 + b_1 Y_1 \dots\dots\dots(1)$$

หลังลดค่าเงิน

$$C_2 = a_1 + b_1 Y_2 \dots\dots\dots(2)$$

$$(2) - (1)$$

$$C_2 - C_1 = b_1 (Y_2 - Y_1)$$
$$\Delta C = b_1 \Delta Y$$

ทำนองเดียวกัน

$$\Delta I = b_2 \Delta Y$$
$$\Delta G = b_3 \Delta Y$$

$$A = C + I + G$$

$$\therefore \Delta A = \Delta C + \Delta I + \Delta G$$

$$= b_1 \Delta Y + b_2 \Delta Y + b_3 \Delta Y$$

$$= (b_1 + b_2 + b_3) \Delta Y$$

$$A = d \Delta Y \quad \dots\dots\dots(3)$$

$$\text{โดย } d = b_1 + b_2 + b_3$$

จากสมการ (I)

$$B = Y - A$$

$$\text{ดังนั้น } \Delta B = \Delta Y - \Delta A$$

$$= \Delta Y - d \Delta Y$$

$$\Delta B = (1 - d) \Delta Y \quad \dots\dots\dots(4)$$

ความหมายของ d ในที่นี้ คือ แนวโน้มของการดูดซับส่วนเพิ่ม (marginal propensity of absorp) ซึ่งเราจะเห็นได้จากสมการ (๔) ว่า การเปลี่ยนแปลงของดุลการค้า (ΔB) จะดีขึ้น (เป็นบวก) หรือเลวลง (เป็นลบ) ขึ้นอยู่กับแนวโน้มการดูดซับส่วนเพิ่ม (d) ถ้าค่าของ d มากกว่าหนึ่ง ดุลการค้าจะเลวลง ถ้าค่าของ d น้อยกว่าหนึ่ง ดุลการค้าจะดีขึ้น และถ้าค่าของ d เท่ากับหนึ่ง ดุลการค้าจะไม่เปลี่ยนแปลง ($\Delta B = 0$)

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ข้างต้นนี้ได้พิจารณาเฉพาะเรื่องของการดูดซับโดยผ่านทางรายได้แต่ประการเดียว แต่ความจริงแล้วการลดค่าเงินยังมีผลทางด้านความยืดหยุ่นโดยผ่านทางอัตราแลกเปลี่ยน หรือผลกระทบในหัวข้อ ๒.๑ ข้างต้นนั่นเอง ถ้าให้ ΔR เป็นผลกระทบดังกล่าว ก็จะเขียนสมการ (๔) ได้ว่า

$$\Delta B = (1-d) \Delta Y + \Delta R \quad \dots\dots\dots(5)$$

ดังนั้น ถึงแม้ว่า d จะมากกว่าหนึ่ง แต่ดุลการค้าอาจมีขึ้นก็ได้ ถ้าหากว่า ΔR เป็นค่าบวกมากพอ

การวิเคราะห์ข้างต้นนี้มีข้อสมมุติเบื้องต้นอยู่ว่าระดับรายได้ (Y) จะเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจของประเทศยังไม่ถึงระดับการจ้างงานเต็มที่ คือยังมีการว่างงาน และยังมีประสิทธิภาพการผลิตส่วนเหลือ (excess capacity) อยู่ จากสมการ (I) คือ

$$B = Y - A$$

เราจะเห็นได้ว่า B จะดีขึ้นขึ้นอยู่กับที่การเพิ่ม Y หรือการลด A หรือทั้ง ๒ อย่างพร้อมกัน ถ้าหากเพิ่ม Y ไม่ได้ เพราะเศรษฐกิจอยู่ในระดับการจ้างงานเต็มที่ และลด A ก็ไม่ได้ แล้วการลดค่าเงินจะไม่เกิดผลดี ไม่ว่าลักษณะของความยืดหยุ่นจะเป็นอย่างไรก็ตาม บทบาทของรัฐบาลที่จะต้องกระทำจึงเหมือนกับทฤษฎีด้านรายได้ นั่นคืออาจต้องใช้นโยบายการเงิน และการคลัง ลดค่าใช้จ่ายลง

การวิเคราะห์ทฤษฎีการดูดซับที่ละเอียดพิศดารกว่านี้ โปรดอ่าน Alexander ^๑

๒.๔ ทฤษฎีด้านการเงิน (Monetary Approach)

ทฤษฎีทั้ง ๓ ที่กล่าวมาข้างต้น พิจารณาดูเฉพาะดุลการค้าเท่านั้น แต่ที่จริงแล้ว ดุลการค้าเป็นส่วนหนึ่งของดุลการชำระเงิน การลดค่าของเงินก็เพื่อที่จะทำให้ดุลการชำระเงินดีขึ้น ซึ่งหมายถึงการทำให้เงินตราต่างประเทศไหลเข้ามากขึ้น และไหลออกน้อยลง และการกระทำดังกล่าวมิใช่แต่เพียงผ่านทางด้านดุลการค้าเท่านั้น หากแต่ยังต้องพิจารณาถึงอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศอีกด้วย ถ้าอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศต่ำกว่าต่างประเทศ เงินตราต่างประเทศก็จะไหลออก เพราะคนจะนำเงินไปฝากยังต่างประเทศ ซึ่งให้ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยที่สูงกว่า และอัตราดอกเบี้ยนั้น โดยทฤษฎีแล้วจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์ และอุปทานของเงิน (demand for and supply of money) ถ้าอุปสงค์ของเงินกำหนดให้คงที่ การเพิ่มขึ้นในอุปทานของเงินจะทำให้อัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง

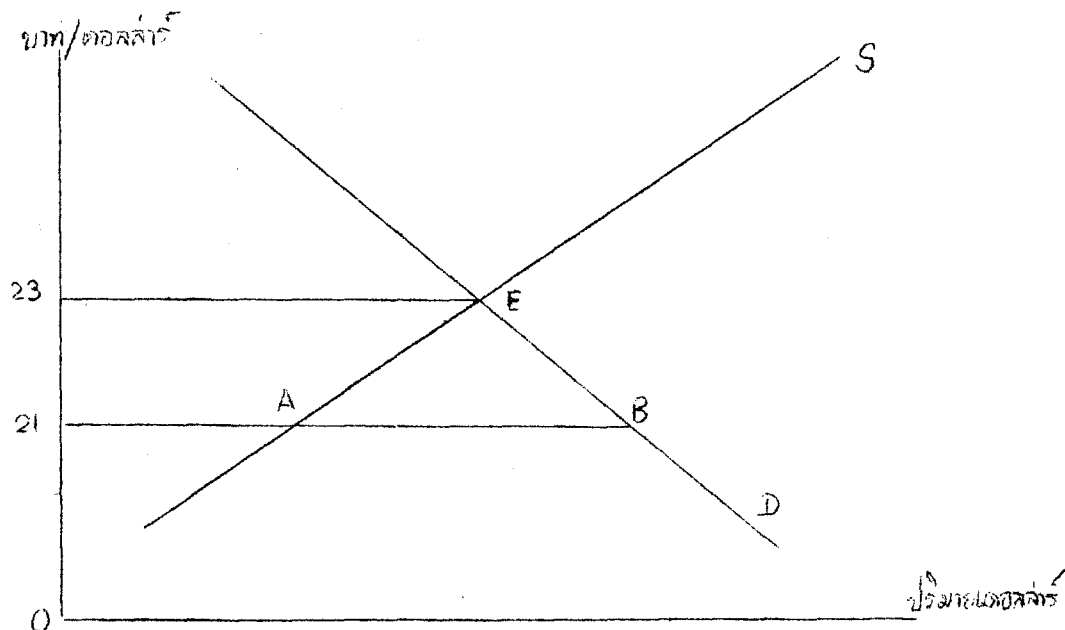
^๑ Sidney S. Alexander "Effects of Devaluation on a Trade Balance" Reading in International Economics (Illinois : Richard D. Irwin. m 1968) pp. 359-373 and Sidney S. A Lexander "Effects of Devaluation : A Simplified Synthesis of Elasticities and Absorption Approaches" American Economic Review Vol.49 (March 1959) pp. 22-42.

การอธิบายผลกระทบของการลดค่าเงินด้วยทฤษฎีด้านการเงินนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การที่อุปสงค์มวลรวม (aggregate demand) สูงกว่าอุปทานมวลรวม (aggregate supply) อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ดุลการค้าและบริการขาดดุลนั้นเกิดจากอุปทานของเงินมีมากกว่าอุปสงค์ของเงิน (excess supply of money) การลดค่าของเงินทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้น ทำให้คนต้องถือเงินไว้มากขึ้น เพื่อรักษามูลค่าที่แท้จริงของเงินไว้ หรืออีกนัยหนึ่ง การดำรงชีวิตประจำวันให้เหมือนเดิมต้องใช้เงินมากขึ้น จึงต้องถือเงินมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ต้องลดการใช้จ่ายลง อันเป็นผลให้ดุลการค้าดีขึ้น นอกจากนั้น การลดการใช้จ่ายลง ซึ่งก็คือการออมมากขึ้นนั้น ยังเป็นผลให้อุปทานของเงินลดลงด้วย ซึ่งการลดลงในอุปทานของเงินนี้ นอกจากจะทำให้อุปสงค์มวลรวมส่วนเกิน (excess aggregate demand) ลดลง ซึ่งจะทำให้การสั่งเข้าลดลงแล้ว ยังทำให้อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เป็นการช่วยยับยั้งหรือลดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศด้วย ซึ่งจะทำให้ดุลการชำระเงินดีขึ้นในที่สุด การวิเคราะห์ทฤษฎีนี้อย่างละเอียด ดูได้จาก Kreinin and Officer ๒

การวิเคราะห์ข้างต้นนี้อ้างถึงอุปสงค์และอุปทานของเงินตราภายในประเทศ การวิเคราะห์การลดค่าของเงินนั้น อาจใช้อุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศเป็นเครื่องมือได้ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ อาจคิดว่าเงินตราต่างประเทศหรือเงินดอลลาร์สหรัฐ เป็นสินค้าชนิดหนึ่ง อุปสงค์และอุปทานจะมีลักษณะเช่นเดียวกับอุปสงค์และอุปทานของสินค้าโดยทั่วไป กล่าวคือเส้นอุปสงค์จะมีความชันเป็นลบ และเส้นอุปทานจะมีความชันเป็นบวก ราคาของดอลลาร์คืออัตราแลกเปลี่ยนในลักษณะของดอลลาร์ละ ? บาท หรือ บาท/ดอลลาร์ นั่นเอง ความต้องการที่จะใช้ดอลลาร์ หรืออุปสงค์ต่อดอลลาร์ก็เกิดจากความต้องการซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ความต้องการลงทุนในต่างประเทศ ความต้องการบริจาคหรือโอนเงินไปต่างประเทศ สำหรับด้านอุปทานของเงินดอลลาร์ก็เกิดจากการส่งออกจากการบริจาคหรือโอนเงินมาจากต่างประเทศ และจากการที่ชาวต่างประเทศมาลงทุนในประเทศ ในรูปที่ ๒.๕ เส้น S และ D คืออุปทานและอุปสงค์ของดอลลาร์ตามลำดับ

* M.E. Kreinin and C.H. Officer The Monetary Approach to the Balance of Payment A Survey. Princeton University 1978.

ณ อัตราแลกเปลี่ยน ๒๑ บาทต่อดอลลาร์ นั้น ความต้องการดอลลาร์มีมากกว่าอุปทานของ
ดอลลาร์อยู่ AB ดอลลาร์ นั้นคือเกิดการขาดดุลการชำระหนี้เท่ากับ AB ดอลลาร์
รัฐบาลจึงทำการลดค่าของเงินบาท จากดอลลาร์ละ ๒๑ บาทเป็นดอลลาร์ละ ๒๓ บาท
ทำให้อุปสงค์

รูปที่ ๒.๔

ของดอลลาร์เท่ากับอุปทานพอดี ดุลการชำระหนี้ก็ได้ดุล ถ้าเราสามารถที่จะสร้างฟังก์ชันของ
อุปสงค์และอุปทานของเงินดอลลาร์ได้ ก็จะเป็นแนวทางให้คำนวณได้ว่า ควรจะลดค่าของเงิน
บาทลงเท่าใดจึงจะทำให้สามารถจัดการขาดดุลชำระหนี้ให้หมดไปได้

๒.๔ ผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา

ผลกระทบของการลดค่าเงินในประเทศกำลังพัฒนานั้นเสนอโดย Cooper^๑
โดยสรุปจากการศึกษา การลดค่าของเงิน ๓๖ ครั้ง ในประเทศกำลังพัฒนามากกว่า ๒๐ ประเทศ

^๑Richard N. Cooper "Currency Devaluation in Developing Countries" Essay in International Finance No.86, June 1971. pp. 1-33.

ในช่วงปี ๒๔๙๖-๒๕๐๔ โดยใช้ทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น, ทฤษฎีด้านการดูดซับ และทฤษฎีด้านการเงิน เป็นเครื่องมืออธิบายร่วมกัน

Cooper เริ่มด้วยการกล่าวถึงความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าขาเข้าของประเทศกำลังพัฒนาที่มีความยืดหยุ่นต่ำ เพราะสินค้าเข้าส่วนใหญ่จะเป็นพวก วัตถุดิบ สินค้าขั้นกลาง หรือสินค้าสำเร็จรูปที่จะนำไปใช้ทำการผลิตต่อ (intermediate goods) และสินค้าทุน ซึ่งสินค้าเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องซื้อจากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ผลิตสินค้าในประเทศ จึงมีความยืดหยุ่นที่ค่อนข้างต่ำ สำหรับอุปทานของสินค้าออกก็มีความยืดหยุ่นต่ำเช่นเดียวกัน เพราะส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งจะต้องใช้เวลานานในการผลิตเพิ่ม-ลดตามราคาในระยะเวลายาว ๆ ไม่ได้

และจากทฤษฎีด้านการดูดซับ มีสมการเอกลักษณ์ (Identity equation)

คือ $Y = A + B$ (1)

และ $B = X - M$ (2)

โดย Y คือรายได้ของประเทศ

A คือการใช้จ่ายในสินค้าที่ผลิตในประเทศ

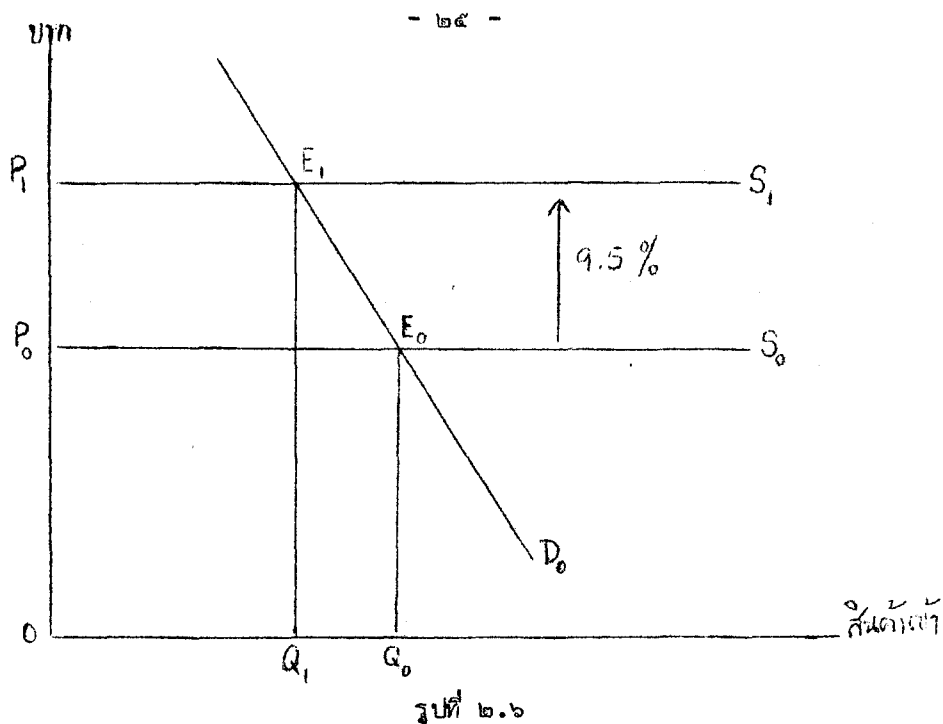
X คือมูลค่าการส่งออก

M คือมูลค่าการนำเข้า

B คือดุลการค้า

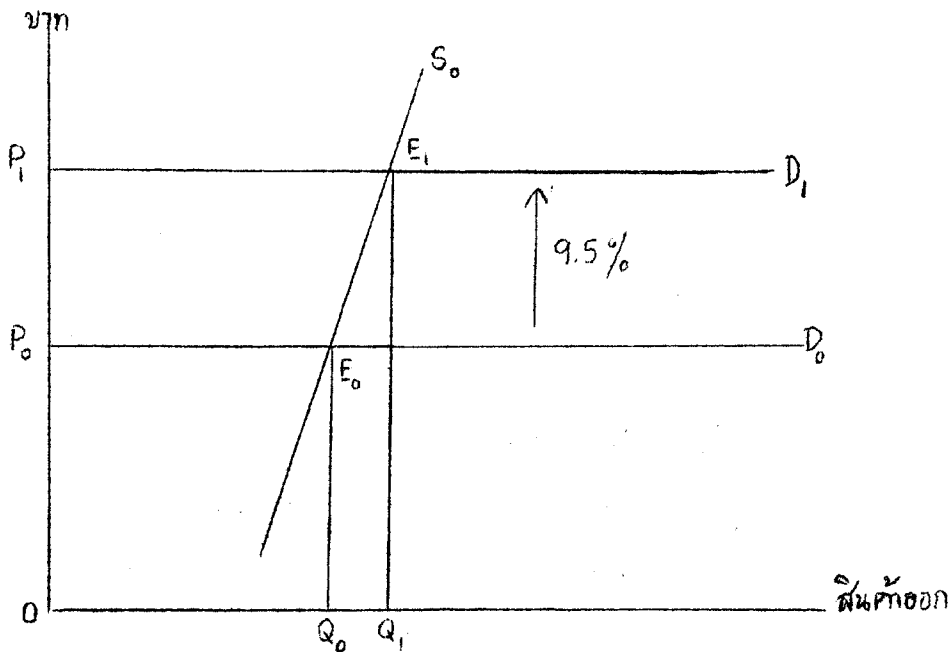
จากสมการแรก จะเห็นได้ว่า รายได้ของประเทศประกอบด้วยรายจ่ายต่อสินค้าที่ผลิตในประเทศ และดุลการค้า เมื่อวัดในรูปของเงินตราภายในประเทศแล้ว จะพบว่า การลดค่าของเงินมีแนวโน้มจะทำให้ดุลการค้าขาดดุล ทั้งนี้เพราะเหตุว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้ามีค่าต่ำทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของเงินตราภายในประเทศสูงขึ้น

รูปที่ ๒.๖

ตามรูปที่ ๒.๖ ได้ใช้เงินบาทเป็นตัวอย่างของเงินตราภายในประเทศ
 ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยอยู่ในกลุ่มของประเทศกำลังพัฒนา จึงใช้เป็นตัวอย่งการอธิบาย
 ตามรูปจะเห็นได้ว่าเส้นอุปทานมีลักษณะขนานกับแกนนอน ที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศกำลัง
 พัฒนานั้นมักจะเป็นหน่วยเศรษฐกิจเล็ก ๆ เมื่อเทียบกับตลาดโลก ไม่มีอำนาจต่อรอง
 เท่าใดนัก ไม่ว่าจะเป็นด้านการซื้อหรือขาย ดังนั้นราคาที่จะซื้อจึงถูกกำหนดจากตลาดโลก ทำให้
 เส้นอุปทานมีลักษณะขนานกับแกนนอน เส้นอุปสงค์ D_0 มีความยืดหยุ่นน้อยกว่าหนึ่ง เมื่อมี
 การลดค่าเงิน เส้นอุปทานเคลื่อนขึ้นไปในแนวตั้ง ๘.๕% (ใช้การลดค่าเงินบาท ๘.๘%
 เป็นตัวอย่าง ดูรายละเอียดในหัวข้อ ๒.๑) จากเส้น S_0 ไปเป็นเส้น S_1 มูลค่าของสินค้า
 เข้าในรูปของเงินบาท เปลี่ยนจากพื้นที่ $\square OQ_0E_0P_0$ เป็นพื้นที่ $\square OQ_1E_1P_1$ และพื้นที่ $\square OQ_0E_0P_0 < \square OQ_1E_1P_1$
 เนื่องจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้อยกว่าหนึ่ง การเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้าเข้านี้ จะเพิ่มขึ้น
 พื้นที่ หลังจากการลดค่าเงิน แต่มูลค่าสินค้าออกในรูปของเงินบาทที่เพิ่มขึ้นจะต้องใช้เวลา
 ทั้งนี้เพราะสินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรมนั่นเอง

รูปที่ ๒.๗ แสดงถึงผลจากการลดค่าเงินบาทในสินค้าออก จะเห็นว่าอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยจะเป็นเส้นขนานกับแกนนอนด้วยเหตุผลเดียวกับที่อธิบายเส้นอุปทานของสินค้าเข้านั่นเอง สำหรับเส้นอุปทานนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร และในระยะสั้นด้วยแล้วจะมีความยืดหยุ่นน้อยมาก เส้น S_0 จึงเกือบตั้งฉากกับแกนนอน การลดค่าเงินบาท ๘.๗% ทำให้เส้นอุปสงค์เคลื่อนขึ้นในแนวตั้งเท่ากับ ๘.๕%

รูปที่ ๒.๗

และทำให้มูลค่าของสินค้าออกในรูปของเงินบาทเพิ่มขึ้นเท่ากับพื้นที่ $OQ_1E_1P_1$ - พื้นที่ $OQ_0E_0P_0$ แต่เนื่องจากมูลค่าที่เพิ่มนี้ต้องใช้เวลา ดังนั้นดุลการค้าในรูปของเงินบาทจึงขาดดุลทันที ภายหลังจากการลดค่าเงิน เมื่อดุลสมการที่(๒) ย่อหมายถึงค่า B ลดลง อันมีผลให้ค่า Y ในสมการที่ (๒) ลดลง (ทั้งนี้โดยยังไม่พิจารณา ค่าของ A)

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อสินค้าภายในประเทศจะพบว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง นั่นคือค่าของ A จะลดลง ทั้งนี้เพราะเหตุว่าปริมาณเงินบาทลดลงนั่นเอง เพราะการขาดดุลการค้าในรูปเงินบาท ย่อหมายถึงเงินบาทที่ถูกนำไปแลกเป็นเงินดอลลาร์

เพื่อซื้อสินค้าจากต่างประเทศนั้น มีมากกว่าเงินบาทที่ได้จากการส่งออกโดยนำเงินดอลลาร์
มาแลกเป็นเงินบาท เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้ปริมาณเงินบาทที่จะนำมาซื้อสินค้าในประเทศ
ลดน้อยลงไป เมื่อเป็นเช่นนี้ ค่าของ A จึงมีแนวโน้มที่จะลดลง ดังนั้น ทั้ง A และ B
ในสมการที่ (๑) จะลดลงทำให้ Y ลดลง นั่นคือ หลังการลดค่าของเงินจะทำให้เศรษฐกิจ
หดตัว

การขาดดุลการค้าในรูปของ เงินบาทจะ เกิดขึ้นได้แม้ว่าดุลการค้าในรูปของ
ดอลลาร์จะเกินดุลก็ตาม ทั้งนี้ เป็นเพราะความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าที่น้อยกว่าหนึ่ง
ทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปเงินบาทเพิ่มขึ้น และเพิ่มมากกว่ามูลค่าสินค้านอกในรูปเงินบาทที่เพิ่มขึ้น

เมื่อความเข้าใจที่กระจ่างชัด จะ เสนอตัวอย่าง เป็นตัวเลขโดยอาศัยการลด
ค่าเงินบาทลง ๘.๗% ของรัฐบาลไทย เมื่อ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ มาประกอบ พิจารณาทั้งสมมติ
ฟังก์ชันของอุปสงค์และอุปทานของทั้งสินค้าเข้าและสินค้าออกของประเทศไทย อันจะทำให้
เข้าใจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า ทำไมเมื่อการลดค่าเงินเกิดขึ้นจึงทำให้เส้นอุปสงค์อุปทานเคลื่อนที่
ในแนวตั้ง และจะเคลื่อนที่เป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับค่าเงินที่ลด เมื่อคิดในรูปของเงินตราต่างประเทศ
แต่จะเคลื่อนที่เป็นเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่าถ้าคิดในรูปของเงินตราภายในประเทศ

เริ่มด้วยการสมมติสมการอุปสงค์ต่อสินค้า เข้าของไทยในรูปเงินบาทดังนี้

$$P_M^B = 2100 - 210 Q_M \quad \dots\dots\dots (1)$$

โดย P_M^B คือราคาสินค้าเข้าในรูปเงินบาท
 Q_M คือปริมาณสินค้าเข้า (ล้านหน่วย)

เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนก่อนลดค่าเงินบาท คือ ๒๑ บาทต่อดอลลาร์ ดังนั้น

$$P_M^B = 21 P_M^S$$

เมื่อ P_M^S คือราคาสินค้าเข้าในรูปของเงินดอลลาร์ แทนค่า P_M^B ด้วย
๒๑ P_M^B ในสมการ (๑) ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นสมการอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของไทยในรูปเงิน
ดอลลาร์

$$\begin{aligned} 21 P_M^S &= 2100 - 210 Q_M \\ \therefore P_M^S &= 100 - 10 Q_M \end{aligned} \quad \dots\dots\dots (2)$$

ในด้านอุปทานของสินค้าเข้านั้นเราทราบแล้วว่า ในกรณีของประเทศไทย
ซึ่งมักจะเป็นหน่วยธุรกิจในตลาดโลกที่มีขนาดเล็กไม่มีอำนาจต่อรองในการซื้อ ดังนั้น อุปทาน
จึงเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน สมมุติว่าเส้นอุปทานของสินค้าเข้าในรูปเงินดอลลาร์ที่ไทย
เผชิญ คือ

$$P_M^S = 0 \quad \dots\dots\dots (3)$$

เช่นเดียวกับกรณีของสมการอุปสงค์ จากความสัมพันธ์ทางอัตราแลกเปลี่ยน
ของเงินบาทต่อดอลลาร์ คือ

$$P_M^S = \frac{1}{21} P_M^B$$

เราสามารถจะแปลงเส้นอุปทานของสินค้าเข้าจากในรูปเงินดอลลาร์
สมการ (๓) ให้เป็นอุปทานของสินค้าเข้าในรูปเงินบาทได้ โดยการแทนค่า P_M^S กล่าวคือ

$$\begin{aligned} \frac{1}{21} P_M^B &= 10 \\ \therefore P_M^B &= 210 \end{aligned} \quad \dots\dots\dots (4)$$

จากสมการทั้ง ๔ ซึ่งเป็นสมการอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเข้าทั้งในรูปเงินบาท
และเงินดอลลาร์ ทำให้สามารถหาราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพได้ และถ้าหากสมการที่
เราแสดงวิธีการแปลงจากเงินบาทมาเป็นเงินดอลลาร์ หรือจากดอลลาร์มาเป็นเงินบาทนั้น
ถูกต้อง ปริมาณดุลยภาพที่คำนวณได้จะต้องเท่ากัน ไม่ว่าจะใช้สมการอุปสงค์ อุปทานในรูป
ของเงินดอลลาร์หรือเงินบาทก็ตาม จะเริ่มคำนวณในรูปของเงินดอลลาร์ก่อน จากสมการ
อุปสงค์ (สมการ (๒)) และสมการอุปทาน (สมการ (๓)) จะหาปริมาณดุลยภาพได้โดย
แทนค่า P_M^S จากสมการ (๓) ลงในสมการ (๒) ได้

$$10 = 100 - 10 Q_M$$

$$\therefore Q_M = \frac{100 - 10}{10} = 9 \text{ ล้านหน่วย}$$

ต่อไปจะหาปริมาณดุลยภาพของสินค้าเข้าจากสมการอุปสงค์ อุปทานในรูปเงินบาท โดยแทนค่า P_M^B จากสมการ (๔) ลงในสมการ (๑) ได้

$$210 = 2100 - 210 Q_M$$

$$\therefore Q_M = \frac{2100 - 210}{210} = 9 \text{ ล้านหน่วย}$$

จะเห็นว่าปริมาณดุลยภาพ ในการสั่งซื้อจะเท่ากัน ไม่ว่าจะคำนวณจากอุปสงค์อุปทานในรูปของเงินดอลลาร์ หรือเงินบาทก็ตาม แสดงว่าวิธีแปลงสมการจากเงินบาทไปเป็นเงินดอลลาร์ หรือจากเงินดอลลาร์ไปเป็นเงินบาทข้างต้นนั้นถูกต้องแล้ว

เมื่อรัฐบาลไทยลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% ทำให้ราคาสินค้าเข้าในรูปเงินบาทแพงขึ้น ๘.๕% คืออัตราแลกเปลี่ยนจากเดิมดอลลาร์ละ ๒๑ บาท กลายเป็นดอลลาร์ละ ๒๓ บาท หรือราคาสินค้าเข้า ๑๐ ดอลลาร์ ซึ่งเดิมเป็นเงินบาทจะอยู่ในราคา (๒๑) (๑๐) = ๒๑๐ บาท ตอนนี้สินค้าเข้าราคา ๑๐ ดอลลาร์จะเป็นราคาในประเทศเท่ากับ (๒๓) (๑๐) = ๒๓๐ บาท ดังนั้น สมการอุปทานของสินค้าเข้าในรูปเงินบาทจึงเปลี่ยนจากเดิม

$$P_M^B = 210$$

กลายเป็น

$$P_M^B = 230$$

..... (5)

ในขณะที่เดียวกันทางด้านสมการอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าในรูปของดอลลาร์นั้น

ในทุก ๆ ราคาผู้ขายจะได้รับดอลลาร์ลดลง ๘.๗% อันเนื่องมาจากเงินบาทลดค่า หรือราคาในรูปดอลลาร์ทุกราคาจะลดเหลือเพียง $1 - 0.087 = 0.913$ ของราคาเดิมนั่นเอง ดังนั้น สมการอุปสงค์ในรูปของเงินดอลลาร์หลังการลดค่าเงินจึงกลายเป็น

$$P_M^S = 0.913 (100 - 10 Q_M)$$

$$P_M^S = 91.3 - 9.13 Q_M$$

..... (6)

จะเห็นว่าสมการ (๖) ซึ่งเป็นสมการอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าในรูปของเงินดอลลาร์นั้น มีความชัน (Slope) ต่ำลงจาก -๑๐ เป็น -๙.๑๓ และมีจุดตัดแกนตั้งน้อยลงจาก ๑๐๐ เป็น ๙๑.๓ ซึ่งแสดงว่าเส้นอุปสงค์ลดต่ำลงมาในแนวตั้ง ๘.๗% นั่นเอง

หลังจากลดค่าเงินบาทลง เป็นที่ทราบกันดีว่า ราคาสินค้าเข้าในรูปของเงินบาทจะแพงขึ้นและประเทศไทยจะซื้อน้อยลง จากสมการ (๖) และสมการ (๓) ซึ่งเป็นอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเข้าหลังลดค่าเงิน จะหาปริมาณดุลยภาพหลังลดค่าเงินได้ กล่าวคือ แทนค่า P_M^S จากสมการที่ (๓) ลงในสมการที่ (๖) ได้

$$10 = 91.3 - 9.13 Q_M$$
$$\therefore Q_M = \frac{91.3 - 10}{9.13} = 8.91 \text{ ล้านหน่วย}$$

เพื่อเป็นการทดสอบความถูกต้อง จะคำนวณปริมาณดุลยภาพของสินค้าเข้าจากสมการอุปสงค์และอุปทานในรูปเงินบาท คือจากสมการ (๑) และสมการ (๕) จะได้

$$230 = 2100 - 210 Q_M$$
$$\therefore Q_M = \frac{2100 - 230}{210} = 8.91 \text{ ล้านหน่วย}$$

ได้เท่ากัน แสดงว่าถูกต้อง ต่อไปพิจารณามูลค่าสินค้าเข้าในรูปเงินดอลลาร์ ซึ่งจะใช้สัญลักษณ์ V_M^S ดังต่อไปนี้

V_M^S	ก่อนลดค่าเงิน	=	(10) (9)	=	90	ล้านดอลลาร์
V_M^S	หลังลดค่าเงิน	=	(10) (8.91)	=	89.1	ล้านดอลลาร์
ดังนั้นมูลค่าสินค้าเข้าลดลง		=	90 - 89.1	=	0.9	ล้านดอลลาร์ ----- *

สำหรับมูลค่าสินค้าเข้าในรูปเงินบาท ซึ่งจะใช้สัญลักษณ์ V_M^B นั้น คำนวณได้ดังนี้

V_M^B	ก่อนลดค่าเงิน	=	(9) (21)	=	1890	ล้านบาท
V_M^B	หลังลดค่าเงิน	=	(8.91) (230)	=	2049.3	ล้านบาท

จะเห็นได้ว่า มูลค่าสินค้าเข้าในรูปเงินบาทเพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่ปริมาณสั่งเข้าลดลง ทั้งนี้เพราะเหตุว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้ามีความยืดหยุ่นน้อยกว่าหนึ่งนั่นเอง^๑

^๑ จากสมการอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าในรูปเงินบาท คือ $P_M^B = 2100 - 210 Q_M$ ถ้าท่านผู้อ่านลองคำนวณค่าความยืดหยุ่นในช่วงราคา ๒๑๐ บาท และ ๒๕๐ บาทดู จะพบว่า มีค่าน้อยกว่าหนึ่งมากที่สุดทีเดียว

มูลค่าของสินค้าเข้าในรูปเงินบาทจะเพิ่มขึ้นเท่ากับ

$$2049.3 - 1890 = 159.3 \quad \text{ล้านบาท} \quad \underline{\hspace{2cm}}^*$$

ต่อไปพิจารณาด้านสินค้าออก สมมติว่าสมการอุปทานของสินค้าออกในรูป

เงินบาท คือ

$$P_X^B = -630 + 210 Q_X \quad \dots\dots\dots (7)$$

โดย P_X^B คือราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท

Q_X คือปริมาณสินค้าออก (ล้านหน่วย)

โดยวิธีการเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว เราแปลงสมการที่ (๗) ให้เป็นสมการ

อุปทานของสินค้าออกในรูปของดอลลาร์ได้กล่าวคือ

$$\begin{aligned} 21 P_X^S &= -630 + 210 Q_X \\ \therefore P_X^S &= -30 + 10 Q_X \quad \dots\dots\dots (8) \end{aligned}$$

โดย P_X^S คือราคาสินค้าออกในรูปของดอลลาร์สหรัฐ และสมการที่ ๘ คือสมการอุปทานของสินค้าออกในรูปของเงินดอลลาร์

สำหรับสมการอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยนั้น เนื่องจากไทยเป็นประเทศเล็ก

ไม่มีอำนาจต่อรองดังกล่ามาแล้ว ดังนั้นเส้นอุปสงค์จะเป็นเส้นตรงขนานแกนนอน สมมติว่า

สมการดังกล่าวในรูปของดอลลาร์ คือ

$$P_X^S = 9 \quad \dots\dots\dots (9)$$

แปลง เป็นสมการอุปสงค์ต่อสินค้าออกในรูปเงินบาทได้

$$\frac{P_X^B}{21} = 9 \quad \dots\dots\dots (9.1)$$

$$\therefore P_X^B = 189 \quad \dots\dots\dots (10)$$

จากนี้จะหาปริมาณดุลยภาพในการส่งออกได้ และเพื่อเป็นการทดสอบความถูกต้อง จะหาปริมาณดุลยภาพดังกล่าว ทั้งจากสมการอุปสงค์อุปทานในรูปเงินดอลลาร์ และรูปเงินบาท ถ้าปริมาณที่คำนวณได้มีค่าเท่ากัน ก็แสดงว่าการแปลงสมการจากรูปของเงินบาทมาเป็นเงินดอลลาร์ หรือจากเงินดอลลาร์มาเป็นเงินบาทนั้นถูกต้อง

เริ่มจากสมการอุปสงค์ อุปทานของสินค้าออกไทยในรูปเงินดอลลาร์ก่อน จากสมการ (๘) และ (๙) จะคำนวณปริมาณดุลยภาพของการส่งออกได้โดยแทนค่า P_X^S จากสมการ (๙) ลงในสมการ (๘) ได้

$$9 = -30 + 10 Q_X$$

$$\therefore Q_X = \frac{30 + 9}{10} = 3.9 \quad \text{ล้านหน่วย}$$

ต่อไปใช้สมการอุปสงค์ และอุปทานของสินค้าออกในรูปของเงินบาท เพื่อคำนวณหาปริมาณดุลยภาพในการส่งออกจากสมการ (๗) และ (๑๐) ได้

$$189 = -630 + 210 Q_X$$

$$\therefore Q_X = \frac{630 + 189}{210} = 3.9 \quad \text{ล้านหน่วย}$$

ได้ปริมาณส่งออกเท่ากันแสดงว่าถูกต้อง

ต่อไปเมื่อรัฐบาลไทยลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% จากอัตราแลกเปลี่ยน ๒๑ บาทต่อดอลลาร์ เป็น ๒๓ บาทต่อดอลลาร์ ทำให้สินค้าไทยในสายตาของต่างประเทศถูกลง ๘.๗% นั่นคือในทุก ๆ ราคาที่ไทยเสนอขาย เขาจะจ่ายเพียง $1 - 0.087 = 0.913$ ของราคาเดิมเท่านั้น ทำให้สมการอุปทานของสินค้าออกในรูปเงินดอลลาร์ ทุกราคาเหลือเพียง ๐.๙๑๓ ของราคาเดิม กล่าวคือ สมการอุปทานหลังลดค่าเงินจะเป็น

$$P_X^S = 0.913 (-30 + 10 Q_X)$$

$$P_X^S = -27.39 + 9.13 Q_X \quad \dots\dots\dots(11)$$

จะเห็นว่าสมการ (๑๑) ซึ่งเป็นอุปทานของสินค้าออกหลังลดค่าเงินนั้น จะมีจุดตัดแกนตั้ง (intercept) และความชัน (slope) น้อยกว่าสมการเดิม นั่นคือ เส้นอุปทานได้ลดลงในทางตั้งนั่นเอง และลดลงเท่ากับ ๘.๗% ของเส้นเดิมเพราะสมการใหม่เหลือเพียง ๐.๙๑๓ ของเส้นเดิมเท่านั้น

สำหรับสมการในรูปเงินบาทนั้น การลดค่าเงินทำให้ผู้ขายได้รับเงินบาทเพิ่มขึ้น จากเดิม ๘.๕% หรือจากราคายขายเดิม ๔ ดอลลาร์ ซึ่งได้เป็นเงินบาทเท่ากับ (๔) (๒๑) = ๑๘๔ บาทนั้น เมื่อลดค่าเงินราคาเป็นเงินบาทจะเท่ากับ (๔) (๒๓) = ๒๐๗ บาท นั่นคือ สมการอุปสงค์ที่พ่อค้าส่งออกของไทยเผชิญอยู่จะเปลี่ยนจาก

$$\begin{aligned} p_X^B &= 189 && \text{เป็น} \\ p_X^B &= 207 && \dots\dots\dots (12) \end{aligned}$$

สมการ (๑๒) คืออุปสงค์ต่อสินค้าออกไทย หลังจากลดค่าเงินบาท ซึ่งจะเห็นว่า เคลื่อนสูงขึ้นจากเดิมในแนวตั้ง ๘.๗% *

ต่อไปจะคำนวณปริมาณส่งออกหลังการลดค่าของเงินบาท และจะคำนวณจากอุปสงค์อุปทานทั้งในรูปเงินบาทและเงินดอลลาร์ ซึ่งจะต้องได้ผลเท่ากัน เริ่มจากอุปสงค์อุปทานในรูปเงินบาทก่อน โดยใช้สมการ (๗) และ (๑๒) ได้

$$\begin{aligned} 107 &= -630 + 210 Q_X \\ \therefore Q_X &= \frac{630 + 207}{210} = 3.986 && \text{ล้านบาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{สำหรับอุปสงค์และอุปทานในรูปเงินดอลลาร์จะใช้สมการ (๔) และ (๑๑) ได้} \\ 9 &= -27.39 + 9.13 Q_X \\ \therefore Q_X &= \frac{27.39 + 9}{9.13} = 3.986 && \text{ล้านบาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} * \quad \frac{207 - 189}{189} (100) &= \frac{18}{189} (100) \\ &= 8.7 \end{aligned}$$

จะเห็นได้ว่าปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นน้อยมาก คือเพิ่มขึ้นเพียง ๓.๙๖-๓.๙ หรือเท่ากับ ๐.๐๘๖ ล้านหน่วยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะความยืดหยุ่นของอุปทานสินค้าส่งออกมีค่าน้อยกว่าหนึ่งนั่นเอง *

จากนี้สามารถจะคำนวณมูลค่าสินค้าออกก่อนและหลังการลดค่าเงินได้ ทั้งในรูปของเงินดอลลาร์และในรูปของเงินบาท ให้ V_X^S และ V_X^B เป็นมูลค่าของสินค้าออก ในรูปของเงินดอลลาร์และเงินบาทตามลำดับ จะพิจารณา V_X^S ก่อน

$$\begin{aligned} \text{ก่อนลดค่าเงิน } V_X^S &= (9) (3.9) = 35.1 \text{ ล้านดอลลาร์} \\ \text{หลังลดค่าเงิน } V_X^S &= (9) (3.986) = 35.874 \text{ ล้านดอลลาร์} \\ \therefore V_X^S \text{ เพิ่มขึ้น} &= 35.874 - 35.1 = 0.774 \text{ ล้านดอลลาร์} \end{aligned}$$

เราได้คำนวณไว้แล้วว่า การลดค่าเงินทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของดอลลาร์ ลดลง ๐.๙ ล้านดอลลาร์ ^๒ ดังนั้น มูลค่าการค้าในรูปของดอลลาร์จะดีขึ้นเท่ากับ

$$0.774 + 0.9 = 1.674 \text{ ล้านดอลลาร์}$$

ต่อไปพิจารณาในรูปของเงินบาท

$$\begin{aligned} \text{ก่อนลดค่าเงิน } V_X^B &= (3.9) (189) = 737.1 \text{ ล้านบาท} \\ \text{หลังลดค่าเงิน } V_X^B &= (3.986) (207) = 825.1 \text{ ล้านบาท} \\ \therefore V_X^B \text{ เพิ่มขึ้น} &= 825.1 - 737.1 = 88.0 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

เราได้คำนวณไว้แล้วว่า การลดค่าเงินจะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของเงินบาท เพิ่มขึ้นเท่ากับ ๑๔๙.๓ ล้านบาท ^๓ ดังนั้น การลดค่าเงินทำให้มูลค่าการค้าเลวลงเท่ากับ

$$159.3 - 88.0 = 71.3 \text{ ล้านบาท}$$

* ผู้อ่านอาจคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปทาน $P_X^B = -630 + 210 Q_X$ ในช่วงของราคา ๑๔๙ กับ ๒๐๗ จะพบว่ามีค่าน้อยกว่าหนึ่งมาก

^๒ ดู * หน้า ๒๗

^๓ ดู * หน้า ๒๘

รูปทั้ง ๔ ในหน้าถัดไป กล่าวคือรูปที่ ๒.๔ ก, ๒.๔ ข, ๒.๔ ก, และ ๒.๔ ข นั้น เส้นอุปสงค์ (D_0 , D_1) และเส้นอุปทาน (S_0 , S_1) ในแต่ละรูป มีสมการตามที่ได้สมมุติขึ้น นั่นคือ

รูปที่ ๒.๔ ก

เส้น D_0	มีสมการดังนี้	P_X^S	= 9
เส้น S_0	" "	P_X^S	= $-30 + 10 Q_X$
เส้น S_1	" "	P_X^S	= $-27.39 + 9.13 Q_X$

รูปที่ ๒.๔ ข

เส้น S_0	มีสมการดังนี้	P_M^S	= 10
เส้น D_0	" "	P_M^S	= $100 - 10 Q_M$
เส้น D_1	" "	P_M^S	= $91.3 - 9.13 Q_M$

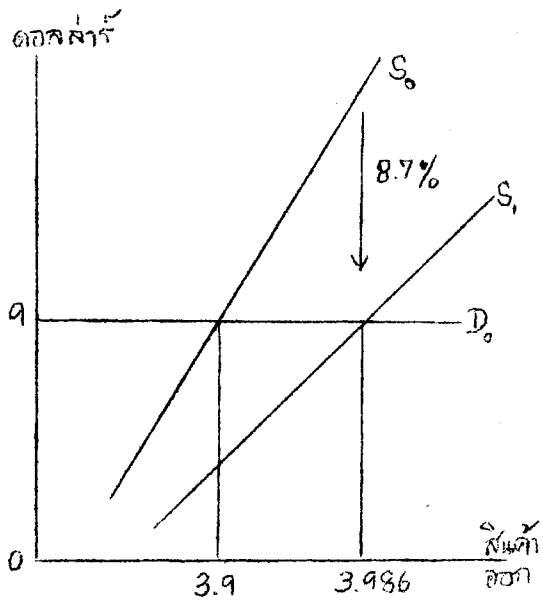
รูปที่ ๒.๔ ก

เส้น S_0	มีสมการดังนี้	P_X^B	= $-630 + 210 Q_X$
เส้น D_0	" "	P_X^B	= 189
เส้น D_1	" "	P_X^B	= 207

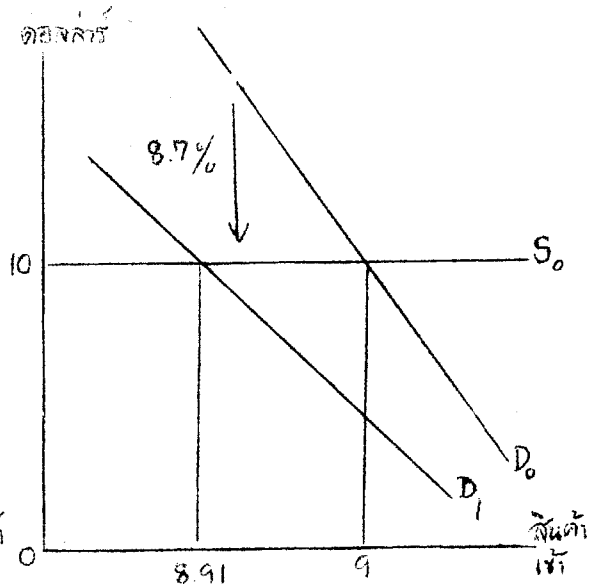
รูปที่ ๒.๔ ข

เส้น D_0	มีสมการดังนี้	P_M^B	= $2100 - 210 Q_M$
เส้น S_0	" "	P_M^B	= 210
เส้น S_1	" "	P_M^B	= 230

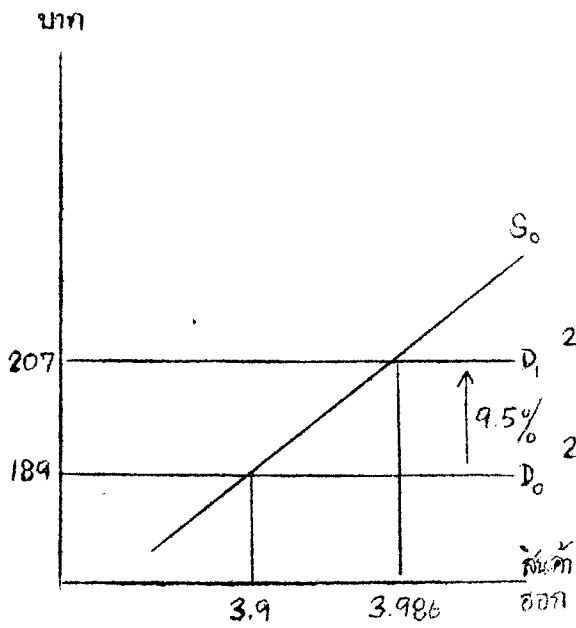
รูปทั้ง ๔ จะช่วยให้มองเห็นภาพของตัวอย่างที่วิเคราะห์ข้างต้นได้อย่างกระชับรัดกุม และกระจำชัดขึ้น

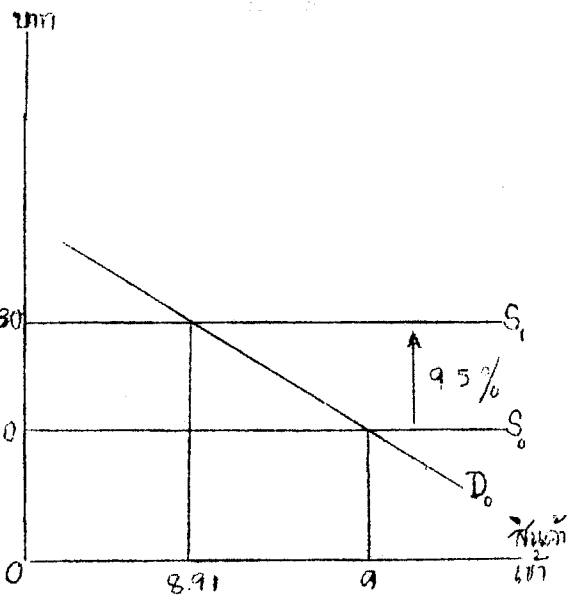
รูปที่ 2.8 ก.

รูปที่ 2.8 ข.

รูปที่ 2.9 ก.

รูปที่ 2.9 ข.

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น เราจะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นไปได้ที่ดุลการค้า
ในรูปของเงินตราต่างประเทศจะดีขึ้นจากการลดค่าของเงิน แต่ดุลการค้าในรูปของเงินตรา
ภายในประเทศกลับเลวลง อันเป็นลักษณะของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งต่างจากประเทศที่
พัฒนาแล้ว เหตุการณ์เช่นนี้ ในประเทศพัฒนาแล้วมักจะไม่มีเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะเหตุผลอย่างน้อย
๒ ประการ คือในประการแรก อุปสงค์ต่อสินค้าขาเข้ามักจะมีค่ามากกว่าหนึ่ง การลดค่าเงิน
จะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าในรูปของเงินตราภายในประเทศลดลง ประการที่สอง อุปทานสินค้า
ออกของประเทศพัฒนาแล้วมักจะมีคามยืดหยุ่นสูง เนื่องจากเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่
(มิใช่สินค้าเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ดังเช่นประเทศกำลังพัฒนา) ดังนั้นหลังจากลดค่าของเงิน
จึงส่งสินค้าออกได้เพิ่มขึ้นมาก ทำให้มูลค่าสินค้าออกในรูปของเงินตราภายในประเทศเพิ่มขึ้นใน
จำนวนที่สูง

เมื่อดุลการค้าในรูปของเงินตราภายในประเทศขาดดุล จึงทำให้เศรษฐกิจ
ของประเทศกำลังพัฒนาหดตัวหลังจากลดค่าของเงิน

นอกจากนั้น แม้ว่าดุลการค้าในรูปของเงินตราภายในประเทศจะไม่ขาดดุล
กล่าวคือมูลค่าสินค้าเข้าที่เพิ่มขึ้นเท่ากับมูลค่าของสินค้าออกที่เพิ่มขึ้นพอดี แต่การหดตัวของระบบ
เศรษฐกิจก็ยังหดตัวได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการเก็บภาษีทั้งสินค้าเข้าและออกของรัฐบาล ทำให้
เงินตราภายในประเทศส่วนหนึ่งถูกรัฐบาลดึงออกไปจากการหมุนเวียน ทำให้เศรษฐกิจหดตัว
ได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการเก็บภาษีทั้งสินค้าเข้าและออกของรัฐบาล ทำให้เงินตราภายใน
ประเทศส่วนหนึ่งถูกรัฐบาลดึงออกไปจากการหมุนเวียนทำให้เศรษฐกิจหดตัวได้ ถ้าหาก
รัฐบาลไม่ใช้จ่ายเงินที่เก็บภาษีไปออกมาโดยทันที

โดยสรุปแล้ว หลังการลดค่าเงิน จะทำให้ระบบเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะหดตัวลง ราคาสินค้าในประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นในตอนแรกของการลดค่าเงิน ซึ่งเป็นผลมาจากราคาสินค้าเข้าสูงขึ้นด้วย แต่ด้วยอิทธิพลในการหดตัวของระบบเศรษฐกิจ จะทำให้ราคาลดต่ำลงมาในที่สุด (ประมาณ ๔ เดือน หลังจากลดค่าเงิน) และในบางครั้ง แม้ในตอนแรกของการลดค่าเงิน ราคาสินค้าอาจไม่สูงขึ้นก็ได้ ทั้งนี้เพราะมีบ่อยครั้งที่การลดค่าเงินได้กระทำพร้อม ๆ กันไปกับการงดภาษีสินค้าเข้าจำพวกที่จำเป็นต่อการผลิต

ดังนั้น หลังการลดค่าเงิน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจหดตัว รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาอาจต้องใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล หรือเพิ่มการใช้จ่ายให้มากขึ้นเพื่อแก้ไขการหดตัวของระบบเศรษฐกิจหลังการลดค่าเงิน อันเป็นนโยบายที่ตรงกันข้ามกับประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจะต้องคอยควบคุมภาวะเงินเฟ้อหลังการลดค่าเงิน

บทที่ ๓

ประวัติการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท

การลดค่าเงินบาทก็คือการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนอย่าง เป็นทางการ ระหว่างเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศนั่นเอง ดังนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึงอัตราแลกเปลี่ยน ของเงินบาทตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ (พ.ศ.๒๓๙๔ - ๒๔๑๑) ซึ่งเป็นรัชสมัยที่ประเทศไทย เริ่มมีการติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้นกว่าเดิม ข้อมูลส่วนใหญ่ในบทนี้ได้จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย ^๑ และ เดช สนิทวงศ์ ^๒

การศึกษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาท จะแบ่งเวลาออกเป็น ๓ ช่วง ดังนี้

๑. สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒
๒. สมัยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และหลังสงครามจนถึง พ.ศ.๒๔๙๗
๓. ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๙๘ จนถึงปัจจุบัน

สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒

ตามตัวเลขข้อมูลในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเท่าที่สามารถค้นพบ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๓๙๓ อันเป็นระยะหนึ่งปีก่อนถึงรัชสมัยของรัชกาลที่ ๔ (๒๓๙๔ - ๒๔๑๑) ในช่วงเวลา ดังกล่าว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของไทยอยู่ภายใต้มาตรฐานโลหะเงิน ค่าของเงินบาท

^๑ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย "ประสบการณ์อัตราแลกเปลี่ยนของ ประเทศไทย" เอกสารโรเนียว (ไม่ปรากฏวัน เดือน ปี)

^๒ หม่อมหลวง เดช สนิทวงศ์ "การจัดระบบการแลกเปลี่ยนเงินในระยะ สงคราม" นามาคีพิมพ์ในหนังสือ อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพหม่อมหลวง เดช สนิทวงศ์ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๑๔

จะถูกกำหนดโดยน้ำหนักของ เนื้อเงินบริสุทธิ์ แต่เงินตราต่างประเทศในขณะนั้นกำหนดค่าด้วย น้ำหนักทองคำ อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศในขณะนั้นจึงขึ้นอยู่กับราคาของ โลหะเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับราคาของทองคำในตลาดโลก ในระยะดังกล่าว อัตราแลกเปลี่ยนทางการถูกกำหนดไว้ในระดับ ๘ บาทต่อหนึ่งปอนด์สเตอร์ลิง และ ๕ บาทต่อเหรียญ ดอลลาร์เงิน (เหรียญเม็กซิโก) อัตราทางการดังกล่าวนี้มีเสถียรภาพอยู่ได้นานมาก อย่างน้อย ไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี คือ พ.ศ.๒๔๔๓-๒๔๖๒ (ดูตารางที่ ๓.๑ ท้ายบทนี้) สำหรับอัตราตลาด ก็ขึ้นลงบ้าง ตามราคาเปรียบเทียบของเงินและทองคำในตลาดโลก

ความมีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนนี้ดำเนินไปโดยรัฐบาลในสมัยนั้นไม่ต้อง เข้าไปแทรกแซงกลไกการทำงานของระบบอัตราแลกเปลี่ยน อัตราแลกเปลี่ยนจะปรับตัวเอง ได้โดยอัตโนมัติตามความต้องการทางการค้า กล่าวคือพ่อค้าและธนาคารในประเทศจะนำโลหะ เงินที่ได้รับจากการส่งออกไปขายให้กรมพระคลังมหาสมบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาท สำหรับใน ด้านการนำเข้าพ่อค้าและธนาคารจะนำเงินบาทไปขอแลกเหรียญดอลลาร์เงินตามที่ต้องการ จากกรมพระคลังฯ เพื่อใช้ซื้อสินค้าจากต่างประเทศ

ตามตารางที่ ๓.๑ อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงเริ่ม เปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เงินบาทมีค่าต่ำลงใน พ.ศ.๒๔๖๒ โดยอัตราทางการเปลี่ยนจาก ๘ บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงเป็น ๔.๒๓ บาทต่อปอนด์ฯ และเป็น ๔.๕๗ บาทต่อปอนด์ฯ ในปีต่อมา ในปี ๒๔๖๗ - ๒๔๓๑ อัตราแลกเปลี่ยนคงที่อยู่ในระดับ ๑๐ บาทต่อปอนด์ฯ และต่อมาในระหว่าง ๒๔๓๒ - ๒๔๕๐ อัตราแลกเปลี่ยนได้ขึ้นลงอยู่ในช่วง ๑๐ บาทต่อปอนด์ ถึง ๑๔.๓๐ บาทต่อปอนด์ฯ (ดูตารางที่ ๓.๑) จาก พ.ศ.๒๔๕๒ ถึง พ.ศ.๒๔๖๑ เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี อัตราแลกเปลี่ยน อยู่ในระดับ ๑๓ บาทต่อปอนด์ และตั้งแต่ปี ๒๔๖๒ ถึง ๒๔๖๔ อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับ ๔.๕๔ บาทต่อปอนด์ฯ และตั้งแต่ปี ๒๔๖๕ จนถึงปี ๒๔๘๔ รวม ๒๐ ปี อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพอยู่ ในระดับ ๑๑ บาทต่อปอนด์ (ดูตารางที่ ๔.๑ และ ๔.๒) ยกเว้นปี ๒๔๗๕ ซึ่งจะกล่าวถึงใน ตอนหลัง

เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๔๔๔ อันเป็นรัชสมัยของรัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้ระบบมาตรฐานทองคำ เพราะเนื้อเงินมีค่าตกต่ำลงเรื่อย ๆ เป็นการเพิ่มภาระแก่รัฐบาลในการชำระหนี้เงินกู้จากต่างประเทศ ซึ่งกู้ยืมมาพัฒนาประเทศ ในระยะนั้น รัฐบาลไทยเลิกรับแลกเหรียญดอลลาร์เงิน เปลี่ยนมาเป็นการให้ส่งเงินปอนด์สเตอร์ลิง เข้าบัญชีรัฐบาลในกรุงลอนดอน และทางกรมพระคลังฯ จะจ่ายเงินบาทให้ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด (ดูตารางที่ ๓.๑)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ สิ้นสุดลงใน พ.ศ. ๒๔๖๒ ราคาของโลหะเงินสูงขึ้นมากและราคาข้าวส่งออกก็สูงขึ้นด้วย ทำให้พ่อค้าส่งออกและธนาคารพาณิชย์ต้องการแลกเงินบาทมากขึ้น รัฐบาลจึงปรับอัตราแลกเปลี่ยนจาก ๑๓ บาทต่อปอนด์ฯ เป็น ๙.๕๕ บาทต่อปอนด์ฯ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เหรียญบาทหายไประหว่างการหมุนเวียนภายในประเทศ โดยถูกนำไปหลอมเป็นโลหะเงินแล้วลักลอบส่งไปขายยังต่างประเทศ แต่การกำหนดค่าเงินบาทไว้สูงเช่นนี้ทำให้เกิดการเก็งกำไรกันขึ้น โดยคิดว่าค่าเงินบาทจะต้องลดลงมา นักเก็งกำไรจึงพากันไปแลกเงินปอนด์เป็นอันมาก นอกจากนั้น การกำหนดค่าเงินบาทไว้สูงยังเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก ดังนั้นในปี ๒๔๖๕ รัฐบาลจึงกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เป็น ๑๑ บาทต่อปอนด์ฯ

สหราชอาณาจักรได้ออกจากมาตรฐานทองคำเมื่อเดือนกันยายน ๒๔๗๕^๑ ทำให้ค่าเงินปอนด์สเตอร์ลิงลดลงมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ เงินบาทในขณะนั้นมี ความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับเงินปอนด์ เพราะประเทศไทยได้ทำการติดต่อกำขายกับสหราชอาณาจักร และประเทศในเครือจักรภพเป็นส่วนใหญ่ รัฐบาลไทยในขณะนั้นตัดสินใจไม่ลดค่าเงินบาทตามเงินปอนด์ฯ ได้กำหนดค่าเงินบาทไว้เท่ากับ ๒.๒๖ บาทต่อดอลลาร์ตามเดิม จึงต้องกำหนดค่าเงินบาทเทียบกับเงินปอนด์ให้สูงขึ้นจากปอนด์ฯ ละ ๑๑ บาท เป็นปอนด์ละ ๙.๖๔ บาท^๒

^๑ สมนึก แดงเจริญ "การลดค่าเงินบาทในอดีต" บรรณสาร สพบ. ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๔

^๒ ตัวเลขดังกล่าวนี้เสนอโดย สมนึก แดงเจริญ (อ้างแล้ว) แต่ตัวเลขจากฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็น ๙.๕๕ บาทต่อปอนด์ฯ ดังตารางที่ ๓.๑

เมื่อเงินบาทมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเงินปอนด์ และไทยทำการค้าขายกับประเทศที่ใช้เงินปอนด์ เป็นส่วนใหญ่ จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับสินค้าขาออกของไทย ระยะเวลาประมาณ ๗ เดือนต่อมา คือเดือนพฤษภาคม ๒๔๗๕ รัฐบาลไทยจึงต้องลดค่าเงินบาทตามเงินปอนด์ อัตราแลกเปลี่ยนจึงกลับมาเป็นปอนด์ละ ๑๑ บาทเหมือนเดิม ทำให้สินค้าออกคลายปัญหาลงไป

สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และหลังสงครามจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๗

สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ การค้าต่างประเทศของไทย ถูกตัดขาด ทุนสำรองเงินตราซึ่งส่วนใหญ่ฝากไว้ที่อังกฤษและอเมริกาถูกกักกัน เงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีทุนสำรองหนุนหลังไม่พอ ต้องใช้หลักทรัพย์รัฐบาลแทน ในปี ๒๔๘๔ ญี่ปุ่นยกพลเข้าสู่ประเทศไทยและบังคับให้ไทยปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับเงินเยนเป็น ๑๐๐ บาทต่อ ๑๐๐ เยน ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนขณะนั้นที่จริงแล้วเป็น ๑๐๐ บาทต่อประมาณ ๑๕๕.๗ เยน^๑ เท่ากับไทยถูกบังคับให้ลดค่าเงินบาทลงกว่าร้อยละ ๓๕

เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๘๔ ไทยได้ประกาศเทียบค่าเงินบาทเป็นทองคำตามหลักความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นครั้งแรก^๒ ในอัตรา ๑ บาท เท่ากับทองคำ ๐.๐๖๐๑๕ กรัม และกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนปานกลางไว้คือ ๖๐ บาทต่อปอนด์ หรือ ๑๐๐ บาทต่อ ๖.๗๒ ดอลลาร์สหรัฐ อัตราดังกล่าวใช้อยู่ไม่นานก็เปลี่ยนไป

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงในปี ๒๔๘๔ ประเทศไทยมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้เหมาะสมกับภาวะการค้า^๓ โดยกำหนด ๔๐ บาทต่อปอนด์ ในเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๔ และได้เข้าควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเต็มที่ โดยกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องนำเงินต่างประเทศ

^๑ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ "การปรับอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท" การธนาคาร เอกสารวิชาการ วิทยาลัยการพาณิชย์ ปีการศึกษา ๒๕๑๒-๑๓ หน้า ๓ หรือ สุระ สนิทธานนท์ และไพรัช กฤษณมณี "อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ" วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ มกราคม ๒๕๑๖ หน้า ๔๐

^๒ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ อ้างแล้ว

^๓ คำว่า "เหมาะสม" ในที่นี้ หมายถึง การกำหนดให้เงินบาทมีค่าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับเงินปอนด์สเตอร์ลิง คือราว ๖๐ บาทต่อปอนด์ มาเป็น ๔๐ บาทต่อปอนด์ ทั้งนี้เพราะระยะหลังสงคราม ไทยมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากต่างประเทศมาก จึงกำหนดให้เงินบาท เมื่อแลกเปลี่ยนผ่านเงินปอนด์ มีอำนาจซื้อสูงขึ้น (อ้างจากเอกสารโรเนียว ของธนาคารแห่งประเทศไทย "ประสบการณ์อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย ไม่ปรากฏวันที่, หน้า ๒)

ที่ได้รับส่งมอบแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งรับแลกในอัตราทางการ (๔๐ บาทต่อปอนด์ และ ๑๐๐ บาทต่อ ๑๐.๐๗๕ ดอลลาร์)^๑ และจะขายเงินตราต่างประเทศให้ผู้ส่งเข้าที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น โดยขายในอัตราทางการเช่นเดียวกัน การขออนุญาตจะต้องผ่านคณะกรรมการพิจารณา ทั้งนี้เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศในยามขาดแคลน

การควบคุมดังกล่าวของรัฐบาลปรากฏว่าเกิดตลาดมืดทำการซื้อขายเงินปอนด์ในอัตราที่สูงกว่าอัตราทางการมาก คือปอนด์ละกว่า ๔๐ บาท สาเหตุอาจเป็นเพราะข้าวในตลาดต่างประเทศที่ใกล้เคียงมีราคาสูงกว่าราคาส่งออกที่รัฐบาลไทยตกลงไว้ตามสัญญาไตรภาคีกับสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาหลายเท่า เป็นเหตุให้มีการลักลอบส่งข้าวออกเป็นปริมาณมาก และเนื่องจากความต้องการเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับสูง จึงทำให้ราคาตลาดของเงินปอนด์สูงกว่าราคาทางการถึงกว่าเท่าตัว

ด้วยเหตุที่เกิดตลาดมืดดังกล่าว หลังจากใช้ระบบควบคุมอย่างสิ้นเชิงเพียง ๔ เดือน ก็ได้มีการแก้ไขวิธีการควบคุมใหม่ในวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๔๙๐ โดยกำหนดให้ผู้ส่งออกข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก ต้องมอบเงินตราต่างประเทศให้กับธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการ แต่สำหรับผู้ส่งออก ยาง ดีบุก และไม้สัก จะขอซื้อคืนได้ร้อยละ ๕๐ เพื่อส่งสินค้าเข้า ส่วนการส่งออกสินค้าอื่น ๆ นั้นไม่ต้องนำเงินตราต่างประเทศไปขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (Multiple Exchange Rate)

จะเห็นได้ว่าลักษณะการควบคุมของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้นนั้น ก่อให้เกิดอัตราแลกเปลี่ยนสองอัตราขึ้นคืออัตราทางการกับอัตราในตลาดเสรี และเมื่อภาวะความขาดแคลนเงินตราต่างประเทศเบาบางลง ลักษณะการควบคุมก็เปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้ส่งออกยางและดีบุก จะต้องนำเงินตราต่างประเทศส่งมอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการเพียง ๒๐% และ ๔๐% แต่สำหรับการส่งออกข้าวยังคงต้องนำเงินตราต่างประเทศ

^๑ หม่อมหลวง เดช สนิทวงศ์, อ้างแล้ว

มอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งหมดเหมือนเดิม สำหรับสินค้าอื่น ๆ ที่ส่งออกนั้น จะนำเงินตราต่างประเทศไปขายในตลาดเสรีได้ ซึ่งราคาขายหรืออัตราแลกเปลี่ยนสูงกว่า อัตราทางการมากดังกล่าวแล้ว

สำหรับการนำเข้านั้น สำหรับสินค้าที่ทางการพิจารณาเห็นว่าจำเป็นเท่านั้น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง การไปศึกษาต่างประเทศ จึงจะซื้อเงินตราต่างประเทศจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ในอัตราทางการ นอกนั้นจะต้องซื้อในตลาดเสรี

เมื่อ ๑๔ กันยายน ๒๔๙๒ อังกฤษได้ลดค่าเงินปอนด์ลงจากทองคำหนัก ๓.๕๘๑๓๔ กรัมต่อปอนด์ เป็น ๒.๘๘๒๕๖ กรัมต่อปอนด์ หรือจาก ๔.๐๓ ดอลลาร์สหรัฐต่อปอนด์ เป็น ๒.๘๐ ดอลลาร์ต่อปอนด์

ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยยังคงใช้เงินปอนด์สเตอร์ลิงในการค้าต่างประเทศมากกว่าเงินสกุลอื่น ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการส่งสินค้าออก ในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๔๙๒ ประเทศไทยก็ประกาศอัตราแลกเปลี่ยนทางการใหม่จาก ๔๐ บาทต่อปอนด์ เป็น ๓๕ บาทต่อปอนด์^๑ และจาก ๑๐.๐๗๕ บาทต่อดอลลาร์เป็น ๑๒.๕ บาทต่อดอลลาร์ จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาจากอัตราแลกเปลี่ยนของบาทต่อดอลลาร์สหรัฐแล้ว เงินบาทได้ลดค่าลง อย่างไรก็ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศก็ยังคงมี ๒ อัตราอยู่เช่นเดิม คืออัตราทางการและอัตราตลาด ซึ่งสูงกว่าอัตราทางการมากและขึ้นลงตามอุปสงค์และอุปทาน

^๑ ถ้าหากจะให้เงินบาทอยู่ในระดับ ๑๐.๐๗๕ ดอลลาร์ต่อ ๑๐๐ บาทตามเดิม แล้ว จะเทียบกับเงินปอนด์ได้ ๒๗.๗๕ บาทต่อปอนด์เท่านั้น ดังนั้นตามอัตราใหม่ ถึงแม้จะไม่เป็น ๔๐ ต่อปอนด์เหมือนเดิม แต่อัตรา ๓๕ บาทต่อปอนด์ แสดงว่าเงินบาทได้ลดค่าลง แต่ลดน้อยกว่าเงินปอนด์เท่านั้น

การที่ผู้ส่งออกต้องมอบ เงินตราต่างประเทศส่วนหนึ่งให้กับรัฐในอัตราทางการ มีผลเสมือนหนึ่งรัฐเก็บภาษีขาออก แต่สะดวกกว่าในทางปฏิบัติ นอกจากนั้นรัฐบาลยังสามารถมีเงินตราต่างประเทศสุทธิหายากในขณะนั้นคือ ดอลลาร์สหรัฐไว้ในครอบครองด้วยการการบังคับผู้ส่งออกให้นำดอลลาร์มาขายให้

สำหรับด้านการนำเข้าซึ่งผู้สั่งเข้าสามารถซื้อเงินตราต่างประเทศในอัตราทางการได้ ถ้าสินค้าสั่งเข้าเป็นสิ่งจำเป็น ก็เท่ากับรัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนแก่ประชาชนให้ได้ซื้อสินค้าจำเป็นในราคาไม่แพง ส่วนการสั่งสินค้าอื่น ๆ เข้านั้น จะต้องซื้อเงินตราต่างประเทศจากตลาดเสรีซึ่งแพงกว่ามาก จึงเป็นการชลอการนำเข้าโดยปริยาย

จากการควบคุมโดยบังคับให้ผู้ส่งออกนำ เงินตราต่างประเทศมาขายให้ นั้น ในที่สุดธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีเงินตราต่างประเทศมากพอที่จะขายให้กับธนาคารพาณิชย์ในอัตราที่ขอซื้อ และในวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๙๒ ทางการก็กำหนดราคาขายเงินตราต่างประเทศขึ้นเอง เรียกว่าอัตราเสรีโดยเริ่มด้วยอัตรา ๔๗.๗๕ บาทต่อปอนด์ อัตราดังกล่าวนี้เปลี่ยนแปลงขึ้นลง เรื่อยมา

ในเดือนมีนาคม ๒๔๙๕ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับคำสั่งให้ขายเงินปอนด์แก่ผู้สั่งเข้าปอนด์ละ ๔๕ บาท โดยลดลงจากเดิมซึ่งขายปอนด์ละ ๕๑ บาท ทั้งนี้เพราะต้องการลดค่าครองชีพของประชาชน จึงต้องการลดราคาสินค้าเข้า และในขณะนั้นประเทศไทยมีดุลชำระเงินเกินดุล เนื่องจากสินค้าออกคือ ข้าว ยาง ดีบุก ราคาดี ผลจากการขายเงินปอนด์ราคาต่ำลงของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้ราคาเงินปอนด์ในตลาดเสรีลดลงมาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เท่ากับเป็นการเพิ่มค่าเงินบาท ทำให้สินค้าเข้าเพิ่มมากขึ้น เงินปอนด์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยถืออยู่ได้ลดลงมาก แต่เงินดอลลาร์สหรัฐเพิ่มได้เล็กน้อย เพราะสินค้าออกยังคงมีราคาดี แม้การส่งออกจะลดลงบ้างก็ตาม ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเริ่มการขายเงินดอลลาร์เพื่อการสั่งเข้าในเดือนพฤษภาคม ๒๔๙๖ โดยใช้อัตรา ๑๖.๗๕ บาทต่อดอลลาร์ และในเดือนมีนาคม ๒๔๙๗ เปลี่ยนเป็น ๑๖.๐๗ บาทต่อดอลลาร์ เพื่อให้สอดคล้องกับค่าเสมอภาคระหว่างปอนด์กับดอลลาร์สหรัฐ

การค้าของไทยเพิ่มการ^๑ ขาดดุลในปี ๒๔๙๖ รัฐบาลจึงใช้นโยบายจำกัดการนำเข้าในเดือนพฤศจิกายน ศกเดียวกัน ผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาต ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัดรายการสินค้านำเข้าที่ขายเงินตราต่างประเทศไว้ในอัตรา ๔๕ บาทต่อปอนด์ และ ๑๖.๗๕ บาทต่อดอลลาร์ ในปี ๒๔๙๗ สินค้าดังกล่าวเหลือเพียง ๔ จำพวกคือ น้ำมัน เชื้อเพลิง นม ยา และผ้ากับด้ายฝ้ายเท่านั้น เมื่อสิ้นปี ๒๔๙๗ ก็ยกเลิกการขายเงินตราต่างประเทศเพื่อการนำเข้าในอัตราเสรีอย่างสิ้นเชิง มีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเสรีเพิ่มขึ้นสูงในอัตรากว่า ๕๔ บาทต่อปอนด์

อัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๙๘ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๒๖)

ในเดือนมีนาคม ๒๔๙๘ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านเงินตราของรัฐบาลที่ค่อนข้างมาก กล่าวคือ เมื่อ ๑๔ มีนาคม ๒๔๙๘ ได้มีกฎกระทรวงการคลังเปลี่ยนอัตราที่เคยใช้ตราค่าทุนสำรองเงินตราซึ่งกำหนดไว้เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๒ เสียใหม่ ดังนี้

๑ บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์ ๐.๐๔๔๔๓๓๕ กรัม (เดิม ๐.๐๗๑๐๙๓๗ กรัม)

๕๖ บาท เท่ากับ ๑ ปอนด์สเตอร์ลิง (เดิม ๓๕ บาท)

๒๐ บาท เท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ (เดิม ๑๒.๕๐ บาท)

การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เมื่อพิจารณาค่าเงินบาทเทียบกับปอนด์ หรือดอลลาร์ ก็ตาม ค่าของเงินบาทลดลง ๓๗.๕% นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของรัฐบาลในด้านการเงิน

จากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ทำให้ทุนสำรองเงินตราในรูปของเงินบาทเพิ่มขึ้นถึง ๒,๕๑๙,๗๙๓,๒๐๔ บาท ทำให้ทุนสำรองเงินตรามีมากกว่าเงินบาทที่ออกใช้ รัฐบาลได้อนส่วนเกินที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้เป็นสินทรัพย์ของ "ทุรกิจหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา" ซึ่งได้กำเนิดขึ้นในปี ๒๔๙๘ นี้ ทรัพย์สินที่จะโอนนี้ต้องไม่ต่ำกว่า ๑,๒๕๙,๘๙๖,๖๐๒ บาท^๒

^๑ ในปี ๒๔๙๕ ขาดดุลการค้า ๑๔๓.๘ ล้านบาท เพิ่มเป็นขาดดุล ๖๗๕.๐ ล้านบาทในปี ๒๔๙๖ (ดูตารางที่ ๔.๒ ท้ายบทที่ ๔)

^๒ นวรัตน์ เลชะกุล "ประเทศไทยกับอัตราแลกเปลี่ยน" ธุรกิจการค้า สิงหาคม ๒๕๒๔ หน้า ๒๔

ในด้านการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเสรีนั้น ย่อมไม่กระทบ-
กระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เพราะอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทต่อเงินตราต่างประเทศ
ในตลาดเสรีสูงกว่าอัตราที่รัฐบาลตีราคาทุนสำรองเงินตราใหม่ เอกสารของธนาคารแห่ง-
ประเทศไทย^๑ กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไม่มีผลเกี่ยวกับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ
ในท้องตลาดหรือที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามการซื้อขายเงินตรา
ต่างประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ในอัตราทางการเดิมคือ ๓๕ บาทต่อปอนด์ และ
๑๒.๕ บาทต่อดอลลาร์ ก็จะไม่เกิดขึ้นอีก เพราะทางการได้ยกเลิกการบังคับให้ผู้ส่งออกต้อง
ขายเงินตราต่างประเทศให้กับธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการ และการขาย
เงินตราต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทยให้กับผู้ที่จะไปใช้จ่ายด้านการศึกษาใน
ต่างประเทศก็ยกเลิกด้วย เมื่อสิ้นปี ๒๕๔๘ เท่ากับ เป็นการยกเลิกนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน
หลายอัตรา ผู้ส่งออกจะขายเงินตราต่างประเทศให้กับธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทรับอนุญาต
ซึ่งจะรับซื้อในอัตราแลกเปลี่ยนของตลาดเสรี ทำให้การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกระทำใน
ตลาดเสรีอย่างสิ้นเชิง แต่มีทุนรักษาระดับคอยป้องกันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวผิดปกติ
โดยเพิ่มอุปทานของเงินตราต่างประเทศยามที่ตลาดต้องการมากหรือขาดแคลน และจะเพิ่ม
อุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศยามที่ตลาดมีเงินตราต่างประเทศเกิดความต้องการ โดยทุน
รักษาระดับจะประกาศอัตราซื้อและขายให้ธนาคารพาณิชย์ทราบ^๒

^๑ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย "ประสบการณ์อัตราแลกเปลี่ยน
ของประเทศไทย" อ้างแล้ว

^๒ ทุนรักษาระดับจะซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์เท่านั้น
ไม่ซื้อขายกับประชาชนทั่วไป และจะซื้อขายเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น

ในเดือนธันวาคม ๒๔๘๘ ได้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้น ประเทศไทย เข้าเป็นสมาชิกเมื่อปี ๒๔๙๒ แต่การกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทได้กระทำหลังจากเข้าเป็นสมาชิกถึง ๑๔ ปี ทั้งนี้เพื่อให้สถานการณ์การเงินของประเทศไทยเสถียรภาพมั่นคงดีเสียก่อน การกำหนดค่าเสมอภาคเงินบาทตามข้อบังคับของกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้กระทำขึ้นเมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๖ โดยกำหนดให้เงิน ๑ บาท เท่ากับทองคำหนัก ๐.๐๔๒๗๒๔๕ กรัม หรือ ๒๐.๘๐ บาท เท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา เงินดอลลาร์สหรัฐเริ่มมีบทบาทในกิจกรรมระหว่างประเทศของโลกมากขึ้น และเมื่อมีการก่อตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้น ดอลลาร์สหรัฐเป็นเงินสกุลเดียวที่สามารถแลกเปลี่ยนทองคำได้ตามค่าเสมอภาคที่ประกาศ ผู้ถือดอลลาร์สหรัฐจึงเสมือนหนึ่งถือทองคำไว้ สื่อกกลางการค้าของโลกจึงนิยมดอลลาร์มากขึ้น สำหรับประเทศไทยระยะหลังนี้เงิน จรูกรรมทางต่างประเทศจะใช้เป็นเงินดอลลาร์ประมาณ ๗๐% * ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างดอลลาร์สหรัฐกับเงินบาทจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา

นับแต่ได้ก่อตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นมา ได้มีการประกาศเปลี่ยนแปลงอัตราซื้อขายดอลลาร์ที่ใช้กับธนาคารพาณิชย์หลายครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

	ต้นปี ๒๕๐๓	๒๕๐๖	พ.ค.๒๕๐๙	ส.ค.๒๕๐๙	๔ ธ.ค.๑๐	๒๙ ก.ค.๑๑	๒๓ มี.ย.๑๒
ซื้อ	๒๑.๐๗๕	๒๐.๗๐	๒๐.๖๗๕	๒๐.๖๖๒	๒๐.๖๗	๒๐.๗๒	๒๐.๘๗
ขาย	๒๑.๑๐	๒๐.๗๕	๒๐.๗๐	๒๐.๖๕	๒๐.๗๒	๒๐.๗๗	๒๐.๙๐

ที่มา : จารุบุตร เรืองสุวรรณ "การปรับอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท" การเงินการธนาคาร เอกสารวิชาการ วิทยาลัยการพาณิชย์ ปีการศึกษา ๒๕๑๒-๑๓ หน้า ๑ และ สมบูรณ์ นันทาภิวัฒน์ "เสถียรภาพของเงินบาท" วารสารธนาคาร ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๑๑ หน้า ๒๙-๓๒

* สมปึก แดงเจริญ "ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการปรับค่าของเงินบาท" วารสารธนาคาร พุทธศักราช ๒๕๒๔ หน้า ๓๗

การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวถึงแม้จะไม่ได้ประกาศการเปลี่ยนค่าเงินบาทในลักษณะของค่าเสมอภาคก็ตาม แต่ก็มีผลต่อเศรษฐกิจระหว่างประเทศในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น จึงได้มีผู้วิจารณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอยู่ไม่น้อย

หลังจากสหรัฐได้ประกาศรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ที่รัฐบาลประเทศอื่นถืออยู่เป็นทองคำเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๔ แล้ว ต่อมาในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๔ สหรัฐก็ลดค่าเงินดอลลาร์ลงร้อยละ ๗.๘๔ เมื่อเทียบกับทองคำ และเนื่องจากธุรกิจระหว่างประเทศของไทยใช้ดอลลาร์สหรัฐเป็นสื่อกลางเสียเป็นส่วนใหญ่ดังกล่าวแล้ว ดังนั้นถ้าไทยจะยื่นค่าเงินบาทเทียบกับทองคำเท่าเดิมคือ ๐.๐๔๒๗๒๔๕ กรัมต่อหนึ่งบาทแล้ว อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ก็จะเปลี่ยนจาก ๒๐.๘๐ บาทต่อดอลลาร์ เหลือเพียง ๑๙.๑๕๔ บาทต่อดอลลาร์ ทำให้ค่าเงินบาทสูงขึ้นร้อยละ ๘.๔๗ เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาแก่สินค้าออกของไทย ดังนั้น ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔ รัฐบาลไทยจึงตัดสินใจลดค่าเงินบาทลงเป็นสัดส่วนเกี่ยวกับเงินดอลลาร์สหรัฐ จึงทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ ๒๐.๘๐ บาทต่อดอลลาร์เหมือนเดิม แต่น้ำหนักของทองคำต่อเงิน ๑ บาท ลดลงจาก ๐.๐๔๒๗๒๔๕ กรัม เป็น ๐.๐๓๙๙๑๖ กรัม

หลังจากลดค่าดอลลาร์ลง ๗.๘๔% ในเดือนธันวาคม ๒๕๑๔ เพียงปีเศษ สหรัฐอเมริกาก็ต้องลดค่าเงินดอลลาร์ลงอีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ โดยลดลง ๑๐% เมื่อเทียบกับทองคำ เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศของอเมริกา ประเทศได้ประกาศในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ ว่า จะคงอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทไว้ในอัตรา ๒๐.๘๐ บาทต่อดอลลาร์เหมือนเดิม ซึ่งหมายความว่าเงินบาทได้ลดค่าลง ๑๐% เมื่อเทียบกับทองคำตามเงินดอลลาร์ไปด้วย โดยได้ประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทใหม่จากทองคำหนัก ๐.๓๙๙๑๖ กรัมต่อ ๑ บาท เป็น ๐.๐๓๕๔๑๖๔ กรัมต่อ ๑ บาท ในเวลาต่อมา

หลังจากสหรัฐลดค่าดอลลาร์ครั้งที่ ๒ ไปแล้ว ค่าของดอลลาร์ยังคงลดต่อไปอีก เงินบาทซึ่งเทียบค่าไว้กับดอลลาร์จึงพลอยลดตามไปด้วย ทำให้สินค้าจากต่างประเทศแพงขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น รัฐบาลจึงตัดสินใจเพิ่มค่าเงินบาท ๔% เมื่อเทียบกับทองคำ คือ จากทองคำหนัก ๐.๐๓๕๔๖๔ กรัม เป็น ๐.๐๓๖๓๓๑ กรัมต่อ ๑ บาท เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐจะได้ ๒๐.๐๐ บาทต่อดอลลาร์ การเพิ่มค่าเงินบาทครั้งนี้กระทำในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๑๖

อย่างไรก็ตาม ค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐยังคงลดลงต่อไปอีก เงินดอลลาร์ได้รับความเชื่อมั่นน้อยลง ทำให้เกิดปั่นป่วนในตลาดเงินตราต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยกองทุนการระหว่างประเทศใหม่ โดยมีข้อตกลงว่า ประเทศสมาชิกจะเลือกผูกเงินของตนกับสกุลใด ๆ ก็ได้ หรือไม่ผูกก็ได้ ประเทศต่าง ๆ ได้ลงนามตามข้อตกลงเมื่อ ๒๑ เมษายน ๒๔๒๑

สำหรับประเทศไทยได้เปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๔๒๑ โดยเปลี่ยนจากการเทียบเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐและทองคำมาเทียบกับเงินตราต่างประเทศกลุ่มหนึ่ง ซึ่งรวมทั้งเงินดอลลาร์ด้วย นอกจากนั้นก็ยังมีเงินเยนญี่ปุ่น เงินมาร์กเยอรมัน และเงินสกุลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงซื้อ-ขาย เงินดอลลาร์สหรัฐกับธนาคารพาณิชย์ในอัตรา ๒๐.๓๗๕-๒๐.๔๒๕ บาทต่อดอลลาร์เท่าเดิม ต่อมาวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๑ ทางเราได้ปรับค่าเงินบาทให้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๑ คือจากอัตราซื้อขายเดิม ๒๐.๓๗๕ บาท และ ๒๐.๔๒๕ บาทต่อดอลลาร์ ตามลำดับมาเป็น ๒๐.๑๗๕ บาท และ ๒๐.๒๒๕ บาทต่อดอลลาร์ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะเงินดอลลาร์ได้เสื่อมค่าลงอีก

การเทียบเงินบาทกับกลุ่มเงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญได้ถูกยกเลิกไป และทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนได้หันมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (daily fixing) * ซึ่งธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการร่วมกำหนดด้วย

* อ่านรายละเอียดในบทที่ ๔

ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๑-๒๕๒๓ นั้น ดอลลาร์ค่าชาตูลเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย^๑ ทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศสูงมาก เงินสำรองระหว่างประเทศจึงลดลงค่อนข้างมาก ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐฯ และในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯสูงขึ้น เงินบาทซึ่งมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะการค้าขายต่างประเทศของไทยใช้ดอลลาร์เป็นสื่อกลางเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เงินบาทมีค่าสูงตามไปด้วย เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ เช่น เงินมาร์ก เงินเยน และเงินปอนด์สเตอร์ลิง เป็นต้น ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการส่งออก ทำให้รายได้เป็นเงินบาทจากการส่งออกลดลง ในขณะที่สินค้าเข้ามีแนวโน้มถูกลง การนำเข้าจึงขยายตัวสูงมาก ความต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อการนำเข้าและชำระหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก เป็นผลให้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากอัตราเฉลี่ยต่อเดือนดอลลาร์ละ ๒๐.๒๒๗๔ บาท ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นเดือนแรกที่เริ่มใช้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน เป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๕๔๘๗ บาท ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๓ และเป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๗๔ บาท ในเดือนเมษายน ๒๕๒๔

การที่เงินบาทสูงขึ้นตามเงินดอลลาร์สหรัฐฯนั้น ไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของไทยดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหา ทางการจึงได้ปรับค่าเงินบาทให้ลดลงประมาณร้อยละ ๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ คือจาก ๒๐.๗๗๔ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์ เป็น ๒๑ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์ แต่การปรับค่าดังกล่าวไม่เป็นการพอเพียง เนื่องจากดอลลาร์สหรัฐฯยังมีค่าสูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ทางการจึงได้ลดค่าเงินบาทอีกครั้งหนึ่ง โดยลดถึงร้อยละ ๔.๗ กล่าวคือจากดอลลาร์ละ ๒๑ บาท เป็นดอลลาร์ละ ๒๓ บาท และระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนรายวันเป็นอันล้มเลิกไป หันกลับมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ โดยผูกเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐฯอีกครั้งหนึ่ง

^๑ ดูรายละเอียดในตารางมาร ๓.๕-๓.๗

สรุปการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน (๒๕๒๖)

การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศได้กระทำมาหลายครั้ง ทั้งการเพิ่มค่าและลดค่าเงินบาทตามเหตุผลที่แตกต่างกันดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าจะเริ่มนับการเปลี่ยนค่าเงินบาทอย่างเป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๗๕ ซึ่งเป็นปีเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นต้นมาก็พอจะสรุปได้ดังนี้

๑. เมื่อเดือนกันยายน ๒๔๗๕ เงินปอนด์สเตอร์ลิงลดค่าลง รัฐบาลไทยไม่ลดตาม จึงปรับค่าเงินบาทเทียบกับเงินปอนด์จากปอนด์ละ ๑๑ บาท เป็นปอนด์ละ ๑๐.๑๓ บาท และในเดือนพฤษภาคม ๒๔๗๕ ปรับอีกครั้ง เป็นปอนด์ละ ๙.๙๕ บาท ต่อมาในปี ๒๔๗๖ ก็ลดค่าเงินบาทตามเงินปอนด์ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นปอนด์ละ ๑๑ บาทเหมือนเดิม
๒. ๒๒ เมษายน ๒๔๘๕ ญี่ปุ่นบังคับให้ไทยเทียบเงินบาทกับเงินเยนเท่ากับ ๑๐๐ บาท ต่อ ๑๐๐ เยน จากเดิม ๑๐๐ บาทต่อ ๑๕๕.๗ เยน
๓. ๑๑ มกราคม ๒๔๘๘ เทียบค่าเงินบาทตามหลักความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นครั้งแรกในอัตรา ๑ บาทเท่ากับทองคำ ๐.๐๖๐๑๙ กรัม และ ๖๐ บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง ๑๐๐ บาทต่อ ๖.๗๒ ดอลลาร์สหรัฐ
๔. ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็น ๔๐ บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง และ ๑๐๐ บาทต่อ ๑๐.๐๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ
๕. ๑๙ กันยายน ๒๔๙๐ ลดค่าเงินบาทตามเงินปอนด์สเตอร์ลิงจาก ๑๐.๐๗๕ บาท ต่อดอลลาร์เป็น ๑๒.๕ บาทต่อดอลลาร์ และจาก ๔๐ บาทต่อปอนด์เป็น ๓๕ บาท ต่อปอนด์

๖. ๑๘ มีนาคม ๒๔๙๘ มีการพิจารณาทุนสำรองเงินตราใหม่จาก ๓๕ บาท
ต่อปอนด์เป็น ๕๖ บาทต่อปอนด์ และจาก ๑๒.๕๐ บาทต่อดอลลาร์
เป็น ๒๐ บาทต่อดอลลาร์
๗. ๒๐ ตุลาคม ๒๔๐๖ กำหนดค่าเสมอภาคเงินบาทตามข้อบังคับกองทุน
การเงินระหว่างประเทศ โดยให้ ๑ บาทเท่ากับทองคำหนัก
๐.๐๔๒๗๒๔๔ กรัม หรือ ๒๐.๘๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ
๘. ๒๐ ธันวาคม ๒๔๑๔ ลดค่าเงินบาทลง ๗.๘๙% เท่ากับเงินดอลลาร์ที่
ลดค่าลง ๗.๘๙% เช่นกัน
๙. ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๑๖ ลดค่าเงินบาทลง ๑๐% เท่ากับเงินดอลลาร์ที่
ลดลง ๑๐% อัตราแลกเปลี่ยนยังคงเป็น ๒๐.๘๐ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์
เช่นเดิม
๑๐. ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๑๖ เพิ่มค่าเงินบาท ๔% จากการเทียบกับทองคำ
๐.๐๓๔๕๑๖๔ กรัมต่อ ๑ บาท เป็น ๐.๐๓๖๘๓๗ กรัมต่อ ๑ บาท
๑๑. ๘ มีนาคม ๒๔๒๑ เปลี่ยนแปลงการเทียบค่าเงินบาทกับดอลลาร์และ
ทองคำ ไปเทียบค่ากับเงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญกลุ่มหนึ่ง
๑๒. ๗ สิงหาคม ๒๔๒๑ เพิ่มค่าเงินบาท ๑% โดยกองทุนรักษาระดับ
อัตราแลกเปลี่ยน ได้เปลี่ยนแปลงอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์จาก
ดอลลาร์จาก ดอลลาร์ละ ๒๐.๓๗๕ บาท และ ๒๐.๔๒๕ บาทตามลำดับ
เป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๑๗๕ บาท และ ๒๐.๒๒๕ บาท ตามลำดับ
๑๓. ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๒๔ ลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๑.๐๗ จาก ๒๐.๗๗๕ บาท
ต่อดอลลาร์เป็น ๒๑ บาทต่อดอลลาร์
๑๔. ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๒๔ ลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๘.๗ จากดอลลาร์ละ
๒๑ บาท เป็นดอลลาร์ละ ๒๓ บาท

จาก พ.ศ.๒๔๗๕ ถึง พ.ศ.๒๕๒๕ รวม ๕๐ ปี ประเทศไทยเปลี่ยนแปลง
อัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการ ๑๔ ครั้ง ซึ่งนับว่าไม่มากนักเมื่อเทียบกับต่างประเทศ
บางประเทศ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนครั้งของการลดค่าเงินของประเทศต่าง ๆ

ตั้งแต่ธันวาคม ๒๕๐๑ - มีนาคม ๒๕๑๒

ประเทศ	จำนวนครั้งของการลดค่าเงินตามกฎหมาย
ชิลี	๗๖
บราซิล	๓๖
อาร์เจนตินา	๑๕
สาธารณรัฐเกาหลี	๔
ไต้หวัน	๓
อินเดีย	๑

ที่มา : แน่งน้อย ศักดินันท์ "ค่าของเงินตราในรอบ ๑๐ ปี" วารสาร
ธนาคารกสิกรไทย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๓ หน้า ๘-๑๑

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าในช่วง ๑๒ ปี (พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๑๒)
โดยเฉลี่ยแล้ว ประเทศชิลีลดค่าเงิน ๖.๓๓ ครั้งต่อปี สำหรับประเทศบราซิล ๓ ครั้งต่อปี
ส่วนประเทศสาธารณรัฐเกาหลี, ไต้หวัน และอินเดีย ลดค่าเงินโดยเฉลี่ย ๐.๓๓, ๐.๒๕
และ ๐.๐๘ ครั้งต่อปีตามลำดับ เปรียบเทียบกับประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกันจะลด
ค่าเงินเพียงครั้งเดียว คือ ปี ๒๕๐๒ หรือถ้าจะเทียบทั้ง ๕๐ ปี เปลี่ยนแปลงค่าเงิน
๑๔ ครั้ง โดยเฉลี่ยจะได้ปีละ ๐.๒๘ ครั้ง หรือโดยเฉลี่ย ๔ ปีต่อครั้ง ซึ่งนับว่าไม่มาก
เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทนั้น ในระยะแรก ๆ ไม่พบหลักฐานข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นไว้ แต่ในระยะหลัง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท มีข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นไว้มากพอสมควร ซึ่งจะได้นำมาสรุปย่อโดยแยกเป็นความเห็นในแต่ละครั้งของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท และเนื่องจากความเห็นของแต่ละท่านนั้นได้ย่อลงมาก ในหนึ่งหน้าจึงอาจมีความเห็นของหลาย ๆ ท่าน ไม่สะดวกต่อการอ้างอิงแบบเชิงบรรณ จึงขอให้ผู้อ่านที่สนใจใคร่ทราบข้อเขียนของแต่ละท่านนั้นอยู่ในวารสารหรือหนังสือใด ได้โปรดดูที่บรรณานุกรม ซึ่งเรียงตามลำดับตัวอักษร ซึ่งไม่ยากต่อการพลิกหา

กำหนดค่าเสมอภาคเงินบาทตามข้อบังคับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ โดยกำหนด

ให้ ๒๐.๔๐ บาท เท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๖

การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ มีผู้แสดงความคิดเห็นเพียงท่านเดียวคือ ศุภชัย พานิชภักดิ์ โดยแสดงความเห็นสนับสนุนว่า การกำหนดดังกล่าว จะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทต่อดอลลาร์ เหลือเพียงอัตราเดียว จะทำให้นักลงทุนมั่นใจในค่าเงินบาทมากขึ้น เงินทุนจากต่างประเทศจะเคลื่อนย้ายเข้าประเทศไทยมากขึ้น

การลดค่าเงินบาทเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔ โดยลดเท่ากับดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งลดลง ๗.๔๔%

การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ มีผู้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเขียนสนับสนุนไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

๑. ขวสิด ชนะขำนันท์ กล่าวว่าถึงแม้จะมีผลเสียอยู่บ้าง แต่ผลดีจะมีมากกว่า
๒. สถาพร ชินะจิตร มีความเห็นว่าจะช่วยให้ดุลการชำระเงินดีขึ้น
๓. อุดม เกิดพิบูลย์ มีความเห็นว่าเงินบาทควรจะลด เพราะมีค่าสูงเกินความจริง (over-valuation)

๔. อมรรัตน์ รัตนราธ มีความเห็นว่าการลดค่าเงินบาทจะทำให้ประเทศไทยขายสินค้าได้มากขึ้น

สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยในการลดค่าเงินบาทครั้งนี้คือ วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชรมีความเห็นว่าการลดค่าเงินบาทครั้งนี้ จะไม่ทำให้ดุลการค้าดีขึ้น เพราะสินค้าออกและเข้าของไทยมีความยืดหยุ่นต่ำ ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

การลดค่าเงินบาทเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ โดยลดเท่ากับดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งลดลง ๑๐%

การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ ไม่พบข้อเขียนที่สนับสนุน มีแต่ข้อเขียนซึ่งไม่เห็นด้วยกับการลดค่าเงินบาทครั้งนี้ คือ

๑. สมนึก แดงเจริญ กล่าวว่า จะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี เพราะสินค้าเข้าและออกของไทยจะเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เนื่องจากความยืดหยุ่นต่ำ แต่ประชาชนจะเดือดร้อน เนื่องจากราคาสินค้าจะสูงขึ้น

๒. ขนิษฐา พิทยาวิรัชแสดงความเห็นว่า การลดค่าเงินบาท เป็นเหตุให้ราคาสูงขึ้นถึง ๒๐% ไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของไทย และเสนอให้รัฐขึ้นค่าเงินบาท ๒๐% เพื่อแก้ปัญหา

๓. อัมมาร์ สยามวาลา และวินัย เลาประสิทธิ์ มีความเห็นในเชิงเสนอแนะว่า การลดค่าเงินบาทเพียงประการเดียวไม่อาจแก้ไขอะไรได้ รัฐบาลจะต้องมีมาตรการเสริมอื่น ๆ ด้วย

๔. สันหัด ธรรมรักษกุล กล่าวถึงผลดีและผลเสียของการลดค่าเงินบาทในด้านผลดีนั้นอาจจะทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศขยายตัว ผลเสียก็คือ ภาระหนี้ต่างประเทศในรูปของเงินบาทจะเพิ่มขึ้น สินค้าทุนจากต่างประเทศราคาแพงขึ้น ดังนั้น ผลดีของการลดค่าเงินจะไม่เกิดขึ้น ถ้ารัฐบาลไม่อาจควบคุมราคาสินค้าไว้ได้

๕. รังสรรค์ ณะพรพันธ์ กล่าวทั้งผลดีและผลเสียเช่นเดียวกัน ในด้าน
ผลดีนั้น เป็นการระงับการเก็งกำไร และทุนสำรองระหว่างประเทศในรูปเงินบาทจะเพิ่มขึ้น
ผลเสียก็คือภาระหนี้ต่างประเทศในรูปเงินบาทจะมากขึ้น และอาจเกิดภาวะเงินเฟ้อซึ่งไม่เป็น
ผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ

การเพิ่มค่าเงินบาท ๔% เมื่อ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖

การเพิ่มค่าเงินบาทในครั้งนี้ พบแต่ข้อเขียน ซึ่งสนับสนุนดังต่อไปนี้

๑. วีระพล สุวรรณันต์ มีความเห็นว่า การเพิ่มค่าเงินบาทเป็นการเพิ่ม
มาตรฐานการครองชีพ เพราะสินค้าเข้าราคาจะถูกลง

๒. วีระ ริมลนิธิ กล่าวว่า การขึ้นค่าเงินบาทจะเป็นการยับยั้งภาวะเงินเฟ้อได้

การเพิ่มค่าเงินบาท ๑% เมื่อ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๑

เช่นเดียวกับการเพิ่มค่าเงินบาทเมื่อครั้งที่แล้ว คือ ไม่มีผู้แสดงความเห็น
คัดค้าน มีแต่ข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นในแง่สนับสนุน คือ

๑. ศรริชชา บุญพิสิฐ ได้กล่าวว่า การเพิ่มค่าเงินบาทครั้งนี้ ชอบด้วยเหตุผล
และก็เพิ่มขึ้นไม่มาก คงจะไม่กระทบกระเทือนต่อการส่งออกเท่าใดนัก

๒. พิศาล มโนสิทกุล ให้ความคิดเห็นว่า ผลกระทบจะมีน้อยมาก เพราะเงินบาท
เพิ่มเพียงประมาณ ๑% เท่านั้น แต่ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพ่อค้านำเข้าอยู่บ้าง

การลดค่าเงินบาท ๑.๐๗% เมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔

การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ ไม่ปรากฏข้อเขียนคัดค้าน หากแต่มีข้อเขียนที่เห็นด้วย
อยู่ ๑ ราย คือ แชลง ซึ่งได้ให้ความเห็นว่า ในต้นปี ๒๕๒๔ นั้น การค้าของไทยขาดดุลสูงมาก
การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ จะทำให้ดุลการค้าของไทยดีขึ้น

การลดค่าเงินบาท ๘.๗% เมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔

การลดค่าเงินบาทในครั้งนี้ มีข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นทั้ง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อยู่พอสมควร สำหรับข้อเขียนในด้านเห็นด้วยมีดังนี้ คือ

๑. นิจร ยมจา กล่าวว่า การลดค่าเงินบาทครั้งนี้เป็นการกระทำที่มีเหตุผล เป็นการแก้ปัญหาที่แท้จริง เนื่องจากค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง

๒. ป. อภิญญา กล่าวว่า การลดค่าเงินบาทเป็นการถูกต้องแล้ว เพราะเงินบาทได้มีค่าสูงขึ้นตามเงินดอลลาร์ ซึ่งการที่เงินบาทมีค่าสูงขึ้นเช่นนี้ ไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทย

๓. โอฬาร ไชยประวัตติ กล่าวว่าสนับสนุนว่า การลดค่าเงินบาทครั้งนี้เป็นการสมควร ทั้งนี้เพราะสินค้าออกของไทย ใน ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๒๔ นั้น ต่ำกว่าเป้าหมายถึง ๗๐๐ ล้านดอลลาร์ การลดค่าเงินบาทอาจจะบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้

๔. ชนิษฐา กำภู ณ อยุธยา ร่วมกับนักวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึง ผลกระทบในด้านดีของการลดค่าเงินบาทครั้งนี้ว่า สินค้าออกมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นมาก ในขณะที่สินค้าเข้าลดลง นอกจากนั้น การซื้อขายดอลลาร์สหรัฐของกองทุนรักษาระดับบาทก็กลับเข้าสู่ภาวะปกติ ซึ่งก่อนหน้านี้ อัตราการขายสูงมากจนน่าวิตก

๕. สมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รวบรวมข้อคิดเห็น ทั้งสนับสนุนและคัดค้านในด้านต่าง ๆ ไว้ ทศณะด้านสนับสนุนนั้นมีดังนี้ คือ การลดค่า เงินบาท จะทำให้ดุลการค้าดีขึ้นเพราะจะเพิ่มการส่งออกและชดเชยการนำเข้า ด้านการผลิต จะขยายตัว ซึ่งจะทำได้ของผู้ผลิต และผู้ส่งออกดีขึ้น นอกจากนั้นจะทำให้สภาพ คล่องของเงินตราภายในประเทศดีขึ้น เนื่องจากการที่ค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง นั้น ทำให้นักธุรกิจหลีกเลี่ยงการก่อกวนนี้ต่างประเทศ เงินทุนจากต่างประเทศจึงไหลเข้าน้อย การลดค่าเงินบาทจะช่วยลดปัญหาดังกล่าวลง

สำหรับข้อเขียนที่ไม่เห็นด้วยกับการลดค่าเงินบาทในครั้งนี้ คือ

๑. สมนึก แดงเจริญ แสดงความเห็นที่รัฐบาลควรจะใช้มาตรการอื่น ๆ ก่อนที่จะลดค่าเงินบาท เพราะถ้าหากการลดค่าเงินบาทแก้ปัญหาได้ ก็อาจจะต้องใช้มาตรการ นี้บ่อย ๆ ในที่สุดจะไม่มีใครเชื่อถือค่าของเงินบาท

๒. สมาคมเศรษฐศาสตร์ ได้รวบรวมข้อคิดเห็นในด้านการคัดค้านไว้ดังนี้ ในด้านดุลการค้าจะไม่ดีขึ้น เพราะสินค้าออกของไทยส่วนใหญ่ เป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่ำ การส่งออกจึงไม่น่าจะเปลี่ยนแปลงมากนัก ในด้านสินค้าเข้าก็ไม่ น่าจะลดลง เพราะส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็น เช่น น้ำมันดิบ เครื่องมือเครื่องจักร เป็นต้น ผลเสียจากการที่สินค้านำเข้าจะสูงขึ้นน่าจะมีมากกว่าผลดี สำหรับในด้านรายได้นั้น

เกษตรกรผู้ผลิตจะไม่ได้รับเพิ่มขึ้น เพราะขณะที่ค่าเงินบาทลดลงนั้น สินค้าไม่ได้อยู่ในมือเกษตรกร นอกจากนั้น ส่วนใหญ่แล้ว ตลาดสินค้าออกของไทยเป็นตลาดของผู้ซื้อ เมื่ออำนาจต่อรองของผู้ซื้อมีมากกว่า ก็อาจต่อราคาลงจนรายได้ของผู้ส่งออกไม่เพิ่มขึ้นจากเดิมก็ได้ สำหรับในด้านสภาพคล่องนั้น แทนที่จะดีก็อาจจะกลับเลวลง เพราะภาระหนี้สินต่างประเทศจะต้องจ่ายเป็นเงินบาทมากขึ้น ปริมาณเงินหมุนเวียนอาจจะลดลงได้

สำหรับความคิดเห็นในด้านอื่น ๆ นั้น ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์ ได้กล่าวถึงผลกระทบของการลดค่าเงินในด้านการเมืองว่า ประมาณ ๖๐% ของรัฐบาลที่ทำการลดค่าเงินต้องพ้นจากตำแหน่งไป สำหรับในประเทศไทยนั้น ก็มีที่ท่าใกล้เคียง กล่าวคือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังได้ลาออกไป ภายหลังที่มีการลดค่าเงินบาทลง ดังนั้น การลาออกอาจจะมีเรื่องของการลดค่าเงินบาทเกี่ยวข้องอยู่บ้างก็ได้

ดร.สุพจน์ จุณอนันตธรรม ได้กล่าวถึงผลกระทบของการลดค่าเงินบาทไว้
๓ ประการ คือ

ก. ดอลลาร์การค้าจะขาดดุลน้อยลงในระยะสั้น แต่ถ้าหากระบบเศรษฐกิจของไทยยังมีการใช้จ่ายเกินตัว ดอลลาร์การค้าก็จะขาดดุลเพิ่มมากขึ้นอีกในระยะยาว

ข. เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตสินค้าออกและสินค้าทดแทนการนำเข้า

ค. ผู้บริโภคจะเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในเมือง

ข้อเขียนเกี่ยวกับการลดค่าเงินในต่างประเทศ

ข้อเขียนที่แสดงผลการศึกษาเกี่ยวกับการลดค่าเงินในต่างประเทศ ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่มีใช้ประเทศอุตสาหกรรมนั้น เท่าที่พบมีข้อเขียนดังกล่าวยู่ ๒ ราย ดังนี้

๑. Richard N. Cooper ได้ศึกษาถึงผลของการลดค่าเงินในช่วงปี

๒๔๙๖-๒๕๐๔ ในประเทศกำลังพัฒนา ๑๔ ประเทศ ซึ่งลดค่าเงินของตนในช่วงเวลาดังกล่าวรวมกัน ๒๔ ครั้ง และอีก ๑๒ ครั้ง ในระยะปี พ.ศ. ที่ใกล้เคียงกัน ๒๕๑๑ จากการศึกษา Cooper พบว่าประมาณร้อยละ ๗๕ ของการลดค่าเงิน ๓๖ ครั้ง เป็นผลให้ดุลการค้าตามมูลค่าของเงินตราต่างประเทศดีขึ้นภายในระยะเวลา ๑ ปี และประมาณร้อยละ ๔๐ ดุลการค้าจะเงินดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ด้วยก็ได้ เช่น อุปสงค์ต่อสินค้าออกของประเทศที่ลดค่าเงินเพิ่มสูงขึ้นเป็นต้น ในด้านราคาและอัตราค่าจ้างนั้น จากการศึกษาพบว่าระดับราคาสินค้าภายในประเทศจะสูงขึ้นทันทีหลังการลดค่าของเงิน และจะสูงสุดในระยะ ๓-๔ เดือนภายหลังการลดค่าเงิน หลังจากนั้น ระดับราคภายในประเทศก็จะค่อย ๆ ต่ำลง ระดับราคาในประเทศที่ขึ้นสูงสุดนั้น มีสัดส่วนไม่เกินไปกว่าค่าของเงินที่ลดลง สำหรับอัตราค่าจ้างนั้น พบว่าค่าจ้างที่แท้จริงลดลง และเศรษฐกิจหดตัวภายหลังการลดค่าเงิน

๒. Avinash Bhagwat and Yusuke Onitsuka ได้ศึกษาถึงการ

เปลี่ยนแปลงของสินค้าเข้าและสินค้าออก ซึ่งเป็นผลจากการลดค่าของเงินในประเทศ ซึ่งมิใช่ประเทศอุตสาหกรรม (Nonindustrial Countries) พบว่าการลดค่าของเงินในประเทศเหล่านี้ นั้น ส่งผลกระทบต่อสินค้าเข้า-ออก เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าค่าของเงินที่ลดลง ซึ่งตรงข้ามกับประเทศอุตสาหกรรม ผลดีของการลดค่าเงินจะปรากฏชัดในระยะ ๓ ปี หลังจากลดค่าของเงิน สำหรับสินค้าเข้านั้นกลับจะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นหลังการลดค่าของเงิน ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการส่งออกมีผลแรงกว่าราคาสินค้าที่สูงขึ้น

ดุลการชำระเงินและดุลการค้าของไทย

ความหมายของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ คือบัญชีที่แสดงจำนวนเงินเข้าประเทศ และจำนวนเงินออกจากประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งจะยาวหรือสั้นเท่าใดก็ได้ แต่ส่วนใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป มักจะเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งปี สำหรับประเทศไทยนั้น ดุลชำระเงินได้กระทำทุก ๆ เดือน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ทำ ในช่วงเวลาแต่ละช่วง ถ้าเงินเข้าประเทศมากกว่า เงินออกจากประเทศก็เรียกว่า ดุลชำระเงินเกินดุล ถ้าหากเป็นผลตรงข้ามก็เรียกว่า ดุลชำระเงินขาดดุล หรือถ้าเงินเข้าและเงินออกเท่ากันพอดีก็จะเรียกว่า ดุลชำระเงินได้ดุล และเพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมระหว่างประเทศประเภทไหนก่อให้เกิดเงินเข้าและเงินออกจากประเทศเท่าใดอย่างกว้าง ๆ จึงได้มีการแบ่งดุลชำระเงินออกเป็นบัญชีต่าง ๆ ดังนี้

๑. บัญชีเดินสะพัด (Current Account)
๒. บัญชีทุนเคลื่อนย้าย (Capital Movement Account)
๓. บัญชีเงินโอนหรือเงินบริจาค (Transfer Payment Account)
๔. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserve Account)

๑. บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

ในบัญชีนี้นี้จะแยกออกเป็น ๒ บัญชีย่อย คือ

- ๑.๑ บัญชีที่ลงรายการเงินเข้าและออกที่เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่าดุลการค้า (Trade Balance) ในบัญชีนี้นี้จะลงเฉพาะรายการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเท่านั้น
- ๑.๒ บัญชีที่ลงรายการเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านบริการระหว่างประเทศหรือที่เรียกว่าดุลบริการ (Service Balance) ในบัญชีนี้นี้จะลงรายการในด้านบริการระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ค่าขนส่งระหว่างประเทศ การเดินทาง

ระหว่างประเทศ รายได้จากการลงทุนในต่างประเทศ รายจ่ายของ
รัฐบาลบางประเภท เช่น รายจ่ายทางทหาร รายจ่ายทางการทูต
รวมทั้งรายจ่ายทางการค้า การเงิน การกีฬา ระหว่างประเทศ

๒. บัญชีทุนเคลื่อนย้าย (Capital Movement Account)

บัญชีนี้จะลงรายการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ ทั้งของรัฐบาลและ
เอกชน เช่น การลงทุนสร้างร้านอาหารในต่างประเทศ การนำเงินไปฝากยังธนาคาร
ต่างประเทศ การกู้ยืมระหว่างประเทศ รวมทั้งรายการเกี่ยวกับสิทธิถอนเงินพิเศษ (SDR's
= Special Drawing Rights) สิทธิถอนเงินพิเศษนี้ เป็นสิ่งซึ่งใช้ชำระหนี้ระหว่างประเทศได้
โดยเป็นแต่เพียงตัวเลขปรากฏในบัญชี ไม่มีการพิมพ์ออกมาเป็นกระดาษหรือเหรียญ กองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) จะเป็นผู้จัดสรรให้แก่ประเทศสมาชิก
สิทธิถอนเงินพิเศษสร้างขึ้นมาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในระบบการเงินระหว่างประเทศ

๓. บัญชีเงินโอนหรือบริจาค (Transfer Payment Account)

บัญชีนี้จะลงรายการซึ่งผู้รับไม่ต้องเสียอะไรเป็นเครื่องตอบแทน เช่น การส่ง
เงินไปให้ญาติที่อยู่ต่างประเทศ การช่วยเหลือทางทหาร หรือทางเศรษฐกิจในลักษณะให้เปล่า

๔. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserve Account)

การลงบัญชีในดุลการชำระเงินใน ๓ บัญชีดังกล่าวข้างต้นนั้น รายการใดที่
แสดงถึงการรับเงินจะลงเป็นบวก หรือที่เรียกว่าลงด้านเครดิต (credit) รายการใดที่
เป็นการจ่ายเงินจะลงเป็นลบหรือที่เรียกว่าลงด้านเดบิต (debit) แต่การลงบัญชีในดุลการ
ชำระเงินนั้นใช้หลักบัญชีคู่ กล่าวคือ แต่ละรายการจะต้องลงบัญชี ๒ ครั้ง ทั้งด้านลบและบวก
ดังนั้น รายการใดที่ลงเป็นบวก ใน ๓ บัญชีแรกจะลงเป็นลบในบัญชีที่ ๔ หรือบัญชีทุนสำรองระหว่าง
ประเทศนี้ และถ้าวรายการใดที่ลงเป็นลบใน ๓ บัญชีแรก จะลงเป็นบวกในบัญชีที่ ๔ นี้ ดังนั้น

ถ้าผลสุทธิของ ๓ บัญชีรวมกันเป็นบวก (ดุลชำระเงินเกินดุล) ผลสุทธิของบัญชีที่ ๔ นี้ จะเป็นลบ และผลสุทธิของบัญชีที่ ๔ จะเป็นบวก ถ้าผลสุทธิของ ๓ บัญชีรวมกันเป็นลบหรือ ดุลการชำระเงินขาดดุล

เงินสำรองระหว่างประเทศหรือทุนสำรองระหว่างประเทศ หมายถึงสิ่ง ซึ่งต่างประเทศยอมรับชำระหนี้ โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยทองคำ เงินตราต่างประเทศ สกุลสำคัญที่ยอมรับกัน หลักทรัพย์ระหว่างประเทศ บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ เงิน สำรองในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และสิทธิถอนเงินพิเศษ

เงินสำรองระหว่างประเทศจะลดลง ถ้าปีใดประเทศขาดดุลชำระเงิน และจะเพิ่มขึ้นถ้าปีใดดุลการชำระเงินเกินดุล

ดุลการค้าและดุลการชำระเงินของไทย

ดุลการค้าของไทยได้เริ่มมีตัวเลขบันทึกไว้ตั้งแต่ ๑๓๓ ปีมาแล้ว คือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๙๓ ซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ ๓.๕ ท้ายบทนี้ แต่ตัวเลขในบางปีก็ขาดหายไป และตั้งแต่ปี ๒๔๙๓ ก็เริ่มมีการบันทึกดุลการชำระเงิน พร้อมทั้งทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ ๓.๖ สำหรับตารางที่ ๓.๗ นั้น เป็นดุลการชำระเงิน ซึ่งแยก เป็นรายไตรมาส ของปี ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าการลดค่าเงินครั้งหลัง (๑๔ ก.ค. ๒๕) ปี ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นปีที่มีการลดค่าเงินบาทครั้งหลัง และปี ๒๕๒๕ อันเป็นปีที่เกิดจากการลด ค่าเงินบาทครั้งหลังสุดนี้ สำหรับปี ๒๕๒๖ นั้น มีตัวเลขเพียงไตรมาสเดียว ตารางที่ ๓.๗ จะให้ความสะดวกและให้ความชัดเจนในการเปรียบเทียบดุลการชำระเงินและดุลอื่น ๆ ของปีที่มีการลดค่าเงิน และปีใกล้เคียงที่สุด คือ ปีก่อนหน้าการลดค่าเงิน และปีถัดจากการลด ค่าเงิน

จากตารางที่ ๓.๕ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี ๒๓๙๓ ถึง ๒๔๔๕ นั้น ดุลการค้าของไทยเกินดุลมาตลอด ระยะเวลายาวนานกว่า ๕๐ ปี ในช่วงดังกล่าวมีการลดค่าเงินบาทเพียงครั้งเดียวใน พ.ศ. ๒๔๓๖ และในปีนั้น ดุลการค้าของไทยเกินดุล ๕๒.๑๒ ล้านบาท (ดูตารางที่ ๕.๕) แสดงว่าการลดค่าเงินในครั้งนั้น มิใช่เกิดจากปัญหาดุลการค้า (ซึ่งตามความเป็นจริงก็คือลดค่าเงินบาทตามเงินปอนด์สเตอร์ลิง)

นับแต่ปี ๒๔๔๖ เป็นต้นมา ดุลการค้าของไทยก็ขาดดุลมาโดยลำดับ และการขาดดุลมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ต่อเนื่องกันมา ๔๐ ปีแล้ว ในช่วงดังกล่าวมีเพียง ๓ ปีเท่านั้นที่ดุลการค้าเกินดุล คือปี ๒๔๔๓, ๒๔๔๔ และ ๒๔๔๕ (ดูตารางที่ ๓.๖)

เมื่อพิจารณาดุลการค้าของไทยกับการลดค่าเงินบาท ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยพิจารณาเฉพาะกรณีที่ค่าเงินบาทลดลงค่อนข้างมาก ๔ ครั้งด้วยกันคือ ในปี ๒๔๕๒ เงินบาทลดลง ๑๔.๔๐% (คิดเทียบกับดอลลาร์สหรัฐคือจาก ๑๐.๐๗๕ ต่อดอลลาร์ เป็น ๑๒.๕๐ บาท ต่อดอลลาร์) ในปี ๒๔๑๔ เงินบาทลดลง ๗.๘๔% ในปี ๒๔๑๖ เงินบาทลดลง ๑๐% และในปี ๒๔๒๔ เงินบาทลดลง ๘.๗% ในจำนวน ๔ ครั้ง ของการลดค่าเงินบาทนี้ มี ๓ ครั้งที่ดุลการค้าดีขึ้นในปีถัดมา และมีอยู่ ๑ ครั้ง ที่ดุลการค้ากลับเลวลงในปีถัดมาปีที่ลดค่าของเงิน กล่าวคือในปี ๒๔๕๒ ซึ่งลดค่าเงินบาทลง ๑๔.๔๐% นั้น ในปีดังกล่าวขาดดุลการค้าเท่ากับ ๗๐๔.๐๑ ล้านบาท แต่ในปีถัดมาคือ ๒๔๕๓ นั้น ดุลการค้าดีขึ้นอย่างมากคือเกินดุลถึง ๑,๐๗๔.๒ ล้านบาท (ดูตารางที่ ๓.๖) ในปี ๒๔๑๔ เงินบาทลดลง ๗.๘๔% ในปีนี้การค้าขาดดุล ๔,๔๔๐.๑ ล้านบาท แต่ในปีถัดมาคือ ๒๔๑๕ ดุลการค้าดีขึ้นเล็กน้อยคือขาดดุลลดลงบ้างเหลือการค้าขาดดุลเท่ากับ ๔,๘๘๔.๖ ล้านบาท แต่ในปี ๒๔๑๖ ซึ่งเงินบาทลดลง ๑๐% นั้น การค้าขาดดุลเท่ากับ ๑๐,๘๐๒.๔ ล้านบาท ในปีถัดมาคือปี ๒๔๑๗ การค้ากลับขาดดุลเพิ่มมากขึ้นไปอีก คือ ขาดดุลถึง ๑๔,๓๐๒.๒ ล้านบาท และการลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% ในปี ๒๔๒๔ อันเป็นครั้งสุดท้ายนั้นในปี ๒๔๒๔ การค้าขาดดุล ๖๕,๗๘๑.๔ ล้านบาท

แต่ในปีถัดมาคือปี ๒๕๒๕ ดุลการค้าขาดดุลลดลงอย่างมาก กล่าวคือ
ขาดดุล ๓๖,๐๐๔.๗ ล้านบาท หรือขาดดุลลดลงเกือบครึ่ง

เมื่อการลดค่าเงินบาท ทำให้ดุลการค้าในปีถัดมาดีขึ้นบ้าง และเลวลงบ้าง
เช่นนี้ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า การลดค่าเงินบาทจะทำให้ดุลการค้าดีขึ้นทุกครั้ง ทั้งนี้ น่าจะ
เนื่องมาจากว่า การเปลี่ยนแปลงของดุลการค้า นั้น มีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่อีกมาก
ดังกล่าวไว้ในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลดค่าเงินในบทที่ ๒ ข้างต้น

ตารางที่ ๓.๑

แสดงอัตราแลกเปลี่ยนทางการบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง

ปี	อัตราแลกเปลี่ยน ทางการ บาท/ ปอนด์สเตอร์ลิง	ปี	อัตราแลกเปลี่ยน ทางการ บาท/ ปอนด์สเตอร์ลิง	ปี	อัตราแลกเปลี่ยน ทางการ บาท/ ปอนด์สเตอร์ลิง
๒๓๙๓	๘.๐๐	๒๔๒๖	๘.๒๓	๒๔๕๙	๑๕.๖๐
๒๔๐๒	๘.๐๐	๒๔๒๗	๘.๕๗	๒๔๕๐	๑๓.๗๐
๒๔๐๕	๘.๐๐	๒๔๒๘	๑๐.๐๐	๒๔๕๑	๑๓.๐๐
๒๔๐๖	๘.๐๐	๒๔๒๙	๑๐.๐๐	๒๔๕๒	๑๓.๐๐
๒๔๐๗	๘.๐๐	๒๔๓๐	๑๐.๐๐	๒๔๕๓	๑๓.๐๐
๒๔๐๘	๘.๐๐	๒๔๓๑	๑๐.๐๐	๒๔๕๔	๑๓.๐๐
๒๔๐๙	๘.๐๐	๒๔๓๒	๑๐.๙๐	๒๔๕๕	๑๓.๐๐
๒๔๑๐	๘.๐๐	๒๔๓๓	๑๐.๐๐	๒๔๕๖	๑๓.๐๐
๒๔๑๑	๘.๐๐	๒๔๓๔	๑๐.๖๗	๒๔๕๗	๑๓.๐๐
๒๔๑๒	๘.๐๐	๒๔๓๕	๑๒.๑๐	๒๔๕๘	๑๓.๐๐
๒๔๑๓	๘.๐๐	๒๔๓๖	๑๒.๙๐	๒๔๕๙	๑๓.๐๐
๒๔๑๔	๘.๐๐	๒๔๓๗	๑๖.๖๗	๒๔๖๐	๑๓.๐๐
๒๔๑๕	๘.๐๐	๒๔๓๘	๑๕.๖๐	๒๔๖๑	๑๓.๐๐
๒๔๑๖	๘.๐๐	๒๔๓๙	๑๖.๖๗	๒๔๖๒	๙.๕๕-๑๓.๐๐
๒๔๑๗	๘.๐๐	๒๔๔๐	๑๖.๖๗	๒๔๖๓	๙.๕๕
๒๔๑๘	๘.๐๐	๒๔๔๑	๑๗.๔๐	๒๔๖๔	๙.๕๕
๒๔๑๙	๘.๐๐	๒๔๔๒	๑๗.๑๐	๒๔๖๕	๑๑.๐๐
๒๔๒๐	๘.๐๐	๒๔๔๓	๑๖.๗๕	๒๔๖๖	๑๑.๐๐
๒๔๒๑	๘.๐๐	๒๔๔๔	๑๗.๓๐	๒๔๖๗	๑๑.๐๐
๒๔๒๒	๘.๐๐	๒๔๔๕	๑๙.๓๐	๒๔๖๘	๑๑.๐๐
๒๔๒๓	-	๒๔๔๖	๑๙.๐๐	๒๔๖๙	๑๑.๐๐
๒๔๒๔	-	๒๔๔๗	๑๗.๘๐	๒๔๗๐	๑๑.๐๐
๒๔๒๕	-	๒๔๔๘	๑๗.๑๕	๒๔๗๑	๑๑.๐๐

ที่มา : เอกสารต่าง ๆ ของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๓.๒

แสดงอัตราแลกเปลี่ยนทางบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงและบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

ปี	อัตราแลกเปลี่ยนทางการ บาท/ปอนด์สเตอร์ลิง	อัตราแลกเปลี่ยนทางการ บาท/ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
๒๔๗๒	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๗๓	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๗๔	๑๐.๑๓	๒.๒๖
๒๔๗๕	๙.๙๕	๒.๒๖
๒๔๗๖	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๗๗	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๗๘	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๗๙	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๐	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๑	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๒	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๓	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๔	๑๑.๐๐	๒.๒๖
๒๔๘๕	-	-
๒๔๘๖	-	-
๒๔๘๗	-	-
๒๔๘๘	-	-
๒๔๘๙	-	-

ที่มา : แหล่งเดียวกับตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๓

แสดงอัตราการซื้อและขายเฉลี่ยบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงและบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
และค่าเสมอภาคบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	ปอนด์สเตอร์ลิง		ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา		ค่าเสมอภาค บาท/ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	
๒๔๙๐	๗๓.๖๖	๗๖.๓๘	๒๓.๑๔	๒๔.๑๔	-
๒๔๙๑	๕๙.๐๙	๖๐.๑๕	๑๙.๖๙	๒๐.๐๕	-
๒๔๙๒	๕๙.๐๓	๖๐.๐๑	๒๑.๕๔	๒๑.๖๑	-
๒๔๙๓	๕๖.๖๘	๕๗.๐๐	๒๒.๒๓	๒๒.๓๔	-
๒๔๙๔	๕๓.๖๕	๕๔.๐๘	๒๑.๓๘	๒๑.๕๓	-
๒๔๙๕	๕๖.๕๒	๕๖.๙๔	๑๘.๖๗	๑๘.๘๗	-
๒๔๙๖	๕๙.๓๖	๕๐.๐๐	๑๘.๑๔	๑๘.๓๗	-
๒๔๙๗	๕๘.๔๙	๕๙.๑๖	๒๑.๒๑	๒๑.๔๒	-
๒๔๙๘	๕๙.๐๔	๕๙.๖๓	๒๑.๔๐	๒๑.๕๙	-
๒๔๙๙	๕๗.๐๗	๕๗.๕๖	๒๐.๖๒	๒๐.๗๘	-
๒๕๐๐	๕๗.๐๘	๕๗.๕๗	๒๐.๕๘	๒๐.๗๗	-
๒๕๐๑	๕๘.๑๑	๕๘.๕๙	๒๐.๘๐	๒๐.๙๘	-
๒๕๐๒	๕๙.๐๓	๕๙.๔๙	๒๐.๙๙	๒๑.๑๗	-
๒๕๐๓	๕๙.๐๐	๕๙.๔๗	๒๑.๐๐	๒๑.๑๘	-
๒๕๐๔	๕๘.๔๗	๕๙.๐๒	๒๐.๘๗	๒๑.๐๖	-
๒๕๐๕	๕๘.๐๙	๕๘.๖๒	๒๐.๖๙	๒๐.๘๘	-
๒๕๐๖	๕๗.๘๑	๕๘.๓๔	๒๐.๖๕	๒๐.๘๔	๒๐.๘๐
๒๕๐๗	๕๗.๖๕	๕๘.๑๘	๒๐.๖๕	๒๐.๘๓	๒๐.๘๐
๒๕๐๘	๕๗.๗๓	๕๘.๒๖	๒๐.๖๕	๒๐.๘๓	๒๐.๘๐
๒๕๐๙	๕๗.๕๗	๕๘.๑๐	๒๐.๖๑	๒๐.๘๐	๒๐.๘๐
๒๕๑๐	๕๖.๕๒	๕๗.๐๔	๒๐.๕๗	๒๐.๗๕	๒๐.๘๐
๒๕๑๑	๕๙.๕๐	๕๙.๘๕	๒๐.๖๔	๒๐.๘๒	๒๐.๘๐
๒๕๑๒	๕๙.๖๑	๕๐.๐๔	๒๐.๗๕	๒๐.๙๓	๒๐.๘๐
๒๕๑๓	๕๙.๘๙	๕๐.๓๑	๒๐.๘๒	๒๑.๐๐	๒๐.๘๐
๒๕๑๔	๕๐.๘๙	๕๑.๓๑	๒๐.๘๒	๒๑.๐๐	๒๐.๘๐
๒๕๑๕	๕๒.๑๒	๕๒.๓๖	๒๐.๘๒	๒๑.๐๐	๒๐.๘๐

- ๗๐ -
ตารางที่ ๓.๓ (ต่อ)

ปี	ปอนด์สเตอร์ลิง		ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา		ค่าเสมอภาค บาท/ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	
๒๕๑๖	๕๐.๒๓	๕๐.๘๔	๒๐.๔๙	๒๐.๗๒	๒๐.๘๐
๒๕๑๗	๔๗.๓๖	๔๗.๘๘	๒๐.๒๕	๒๐.๔๕	๒๐.๐๐
๒๕๑๘	๔๕.๐๐	๔๕.๔๘	๒๐.๒๖	๒๐.๔๕	๒๐.๐๐
๒๕๑๙	๓๖.๖๔	๓๖.๙๘	๒๐.๓๐	๒๐.๔๕	๒๐.๐๐
๒๕๒๐	๓๕.๕๑	๓๕.๗๑	๒๐.๓๐	๒๐.๔๕	๒๐.๐๐
๒๕๒๑	๓๘.๘๐	๓๙.๑๖	๒๐.๒๔	๒๐.๓๘	-
๒๕๒๒	๔๓.๐๘๕๖	๔๓.๕๖๒๕	๒๐.๓๒๙๐	๒๐.๔๕๙๐	-
๒๕๒๓	๔๗.๓๔๒๕๕	๔๗.๘๐๔๒	๒๐.๓๗๘๕	๒๐.๔๖๖๒	-
๒๕๒๔	๔๓.๗๙๓๓	๔๔.๒๙๑๘	๒๑.๗๒๐๓*	๒๑.๗๘๐๓*	-
๒๕๒๕	๔๐.๐๓๓๕	๔๐.๔๓๕๗	๒๒.๙๐	๒๓.๐๕	-

ที่มา : แหล่งเดียวกับตารางที่ ๓.๑

* หลังจากวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ อัตราซื้อขายอยู่ในอัตราเดียวกับปี ๒๕๒๔

ตารางที่ ๓.๔

แสดงอัตราซื้อและขายของเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาและปอนด์สเตอร์ลิง ปี ๒๕๒๖

ปี ๒๕๒๖	ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกา			ปอนด์สเตอร์ลิง		
	อัตราซื้อต่ำสุด		อัตราขาย สูงสุด	อัตราซื้อต่ำสุด		อัตราขาย สูงสุด
	ตัวเงิน	ทางโทรเลข		ตัวเงิน	ทางโทรเลข	
มกราคม	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๖.๐๕๑๒๕	๓๖.๑๔๕๕	๓๖.๔๕๒๖
กุมภาพันธ์	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๕.๐๖๒๘	๓๕.๑๕๔๗	๓๕.๓๘๕๕
มีนาคม	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๕.๑๐๑๓	๓๕.๑๙๐๘	๓๕.๔๓๗๘
เมษายน	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๕.๐๙๖๓	๓๕.๑๘๘๗	๓๕.๔๐๑๓
พฤษภาคม	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๕.๑๕๑๓	๓๖.๐๕๕๓	๓๖.๒๘๐๘
มิถุนายน	๒๒.๙๐	๒๒.๙๖	๒๓.๐๕	๓๕.๔๗๐๙	๓๕.๕๖๓๙	๓๕.๘๑๒๓

ที่มา : แหล่งเดียวกับตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๕

แสดงมูลค่าสินค้าเข้ารวม มูลค่าสินค้าออกรวม และดุลการค้า

ตั้งแต่ปี ๒๓๙๓ - ๒๔๙๒

ล้านบาท

ปี	สินค้าเข้า รวม	สินค้าออก รวม	ดุลการค้า	ปี	สินค้าเข้า รวม	สินค้าออก รวม	ดุลการค้า
๒๓๙๓	๔.๗๓	๕.๕๔	๑.๒๖	๒๔๓๓	๒๖.๓๑	๓๒.๑๐	๕.๗๙
๒๔๐๒	๔.๐๒	-	-๔.๐๓	๒๔๓๔	๑๕.๓๗	๑๘.๐๐	๒.๖๓
๒๔๐๕	๔.๗๐	-	-๔.๗๐	๒๔๓๕	๑๕.๗๑	๑๖.๘๑	๑.๑๐
๒๔๐๖	๖.๓๐	-	-๖.๓๐	๒๔๓๖	๒๙.๑๕	๕๗.๕๐	๒๘.๓๕
๒๔๐๗	๙.๓๔	๑๐.๕๐	๑.๑๖	๒๔๓๗	๒๘.๔๗	๔๑.๑๐	๑๒.๖๓
๒๔๐๘	๔.๑๖	๔.๒๐	๐.๐๔	๒๔๓๘	๓๒.๓๑	๔๒.๓๐	๙.๙๙
๒๔๐๙	๖.๓๒	๗.๕๐	๑.๐๘	๒๔๓๙	๓๔.๖๙	๔๗.๕๐	๑๒.๘๑
๒๔๑๐	๖.๓๔	๘.๑๑	๑.๗๗	๒๔๔๐	๔๐.๙๗	๕๐.๙๘	๑๐.๐๑
๒๔๑๑	-	-	-	๒๔๔๑	๔๕.๑๕	๕๗.๖๙	๑๒.๕๔
๒๔๑๒	-	-	-	๒๔๔๒	๔๓.๓๓	๕๓.๔๖	๑๐.๑๓
๒๔๑๓	๗.๙๑	๑๑.๐๕	๓.๑๔	๒๔๔๓	๔๓.๓๔	๕๒.๐๐	๘.๖๖
๒๔๑๔	๗.๕๑	๙.๙๒	๒.๔๑	๒๔๔๔	๔๘.๕๓	๗๕.๕๔	๒๗.๐๑
๒๔๑๕	๘.๗๕	๑๑.๑๔	๒.๓๙	๒๔๔๕	๖๕.๔๒	๘๗.๔๐	๒๑.๙๘
๒๔๑๖	๖.๘๑	๗.๗๐	๐.๘๙	๒๔๔๖	๖๕.๔๒	๗๔.๔๖	๙.๐๔
๒๔๑๗	๗.๗๑	๙.๘๑	๒.๑๐	๒๔๔๗	๗๙.๓๑	๑๐๑.๓๙	๒๒.๐๘
๒๔๑๘	๑๐.๖๔	๑๔.๐๔	๓.๔๐	๒๔๔๘	๘๖.๘๘	๑๐๖.๙๖	๒๐.๐๘
๒๔๑๙	๑๑.๘๐	๑๓.๘๖	๒.๐๖	๒๔๔๙	๗๗.๐๖	๑๐๕.๘๖	๒๘.๘๐
๒๔๒๐	๙.๘๘	๑๕.๒๖	๕.๓๘	๒๔๕๐	๗๙.๖๙	๙๙.๗๔	๒๑.๐๕
๒๔๒๑	๙.๗๑	๑๔.๗๘	๕.๐๗	๒๔๕๑	๗๖.๘๒	๑๐๐.๗๖	๒๓.๙๔
๒๔๒๒	๑๐.๘๒	๑๘.๐๑	๗.๑๙	๒๔๕๒	๖๙.๘๑	๑๐๒.๔๗	๓๒.๖๖
๒๔๒๓	๑๐.๕๗	๑๖.๑๗	๕.๖๐	๒๔๕๓	๖๘.๒๑	๑๐๘.๙๑	๔๐.๗๐
๒๔๒๔	๑๐.๔๖	๑๖.๔๔	๕.๙๘	๒๔๕๔	๗๖.๑๔	๘๔.๖๓	๑๑.๕๙
๒๔๒๕	๑๑.๘๓	๑๖.๑๗	๔.๓๔	๒๔๕๕	๗๖.๒๓	๘๑.๙๗	๕.๓๔

ตารางที่ ๓.๖ แสดงรายการสินค้าออก สินค้าเข้า ของค้าที่ไม่ใช่สำหรับเงินตรา กุดการค่า กุดบริการ กุดเงินโอนและบริจาค กุดทุนเคลื่อนย้าย
กุดการชำระเงิน ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕

หน่วย : ล้านบาทและล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา *

ปี	รายการ สินค้าออก	สินค้าเข้า	ทองคำที่ไม่ใช่ สำหรับเงินตรา	กุดการค้า	กุดบริการ	กุดเงินโอน และบริจาค	กุดทุนเคลื่อน ย้าย	กุดการ ชำระเงิน	ทุนสำรอง ระหว่างประเทศ ที่เป็นทางการ *	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศทั้งหมด *
๒๕๕๓	๓,๕๕๓.๕	- ๓๔๔๑.๓	๑.๕	๑,๐๓๕.๓	- ๔๑.๖	- ๓๑.๔	- ๓.๒	๔๕๓.๔	-	-
๒๕๕๔	๕,๕๑๔.๕	- ๓,๓๑๓.๓	- ๕๗๐.๕	๓๑๓.๔	- ๖๓.๓	๕๕.๓	๕๐.๐	๑,๐๕๕.๓	๓๖๓	๓๖๖
๒๕๕๕	๕,๔๔๓.๐	- ๕,๖๕๑.๑	- ๕๓๕.๓	- ๑๕๓.๔	- ๓๐๖.๓	๕๕.๔	๑๓๓.๕	- ๕๑๓.๔	๓๕๓	๓๕๕
๒๕๕๖	๕,๔๐๐.๔	- ๖,๐๓๐.๖	- ๕๕๕.๓	- ๖๕.๐	- ๓๖๕.๕	- ๑๓๓	๑๔๑.๓	- ๖๕๕.๐	๓๐๔	๓๑๓
๒๕๕๗	๖,๐๑๑.๔	- ๖,๖๔๑.๕	- ๓๖๓.๑	๑,๐๑๑.๓	- ๓๕๕.๓	- ๑๕.๓	๕.๓	- ๕๖๐.๐	๓๔๑	๓๔๕
๒๕๕๘	๓,๑๖๐.๕	- ๖,๕๓๔.๑	- ๓๓๓.๓	๕.๖	- ๕๐๕.๕	๑๑๓.๔	๕๑๕.๖	๖๑๖.๓	๓๐๕	๓๐๕
๒๕๕๙	๓,๕๕๑.๓	- ๓,๕๔๓.๓	- ๕๓.๐	- ๓๓.๕	- ๓๕๑.๓	๓๓๓.๕	๓๐๓.๔	๓๕๕.๓	๓๑๔	๓๑๖
๒๕๖๐	๔,๐๖๓.๓	- ๔,๓๐๓.๐	- ๑๐๖.๕	- ๕๐๖.๓	- ๓๖๖.๓	๕๕๕.๓	๕๕๓.๐	๑๕๕.๓	๓๓๕.๖	๓๓๕.๑
๒๕๖๑	๖,๕๑๓.๓	- ๔,๐๕๓.๓	- ๓๓.๐	๑,๖๖๓.๐	๑๕.๓	๕๐๑.๑	๓๑๐.๓	- ๕๐๓.๑	๓๐๕.๖	๓๐๓.๕
๒๕๖๒	๓,๕๕๓.๕	- ๕,๕๕๖.๕	-	- ๑,๕๕๓.๕	- ๖๑.๕	๕๓๖.๓	๕๕๓.๕	๑๓๓.๐	๓๑๕.๔	๓๐๕.๑
๒๕๖๓	๔,๕๕๑.๕	- ๕,๕๕๓.๖	- ๖๐.๐	- ๕๕๖.๓	๑๑๕.๓	๓๓๐.๓	๕๐๓.๓	๕๕๕.๓	๓๓๑.๖	๓๕๕.๐

ตารางที่ ๓.๖ กอ

รายการ ปี	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ทองคำที่ไม่ใช้ สำรองเงินตรา	มูลค่าการค้า	มูลค่าบริการ	มูลค่าเงินโอน และบริจาการ	มูลค่าทุนเคลื่อน ย้าย	มูลค่าการ ชำระเงิน	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศที่เป็น ทางการ *	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศทั้งหมด *
๒๕๐๔	๕,๕๒๒.๓	- ๑๐,๐๖๒.๑	- ๑๓๕.๓	- ๒๖๕.๑	๓๒๐.๑	๕๕๖.๐	๘๕๓.๕	๑,๖๕๖.๕	๕๕๕.๕	๕๓๒.๖
๒๕๐๕	๕,๕๓๕.๕	- ๑๑,๓๕๑.๕	- ๑๕๕.๖	- ๑,๕๖๒.๖	๕๐๘.๕	๕๑๐.๕	๑,๕๕๕.๘	๑,๓๕๕.๕	๕๒๓.๕	๕๕๕.๕
๒๕๐๖	๕,๕๓๕.๗	- ๑๒,๕๕๕.๐	- ๑๕๕.๗	- ๓,๑๑๓.๐	๖๕๖.๓	๑,๑๓๕.๓	๑,๖๕๕.๐	๕๕๕.๗	๕๕๖.๑	๕๕๐.๕
๒๕๐๗	๑๒,๑๖๕.๐	- ๑๕,๐๑๕.๐	- ๑๑๐.๖	- ๑,๕๖๐.๖	๗๒๒.๖	๗๕๕.๑	๑,๖๕๐.๖	๑,๕๕๐.๓	๖๖๐.๓	๖๐๕.๖
๒๕๐๘	๑๒,๑๖๒.๕	- ๑๕,๕๑๒.๗	- ๑๒๕.๘	- ๒,๕๕๖.๓	๑,๕๕๓.๘	๗๕๖.๕	๑,๖๖๕.๓	- ๑,๕๕๕.๐	๖๓๕.๓	๕๐๕.๐
๒๕๐๙	๑๓,๕๑๓.๒	- ๑๕,๑๓๒.๐	- ๑๒๕.๖	- ๕,๕๓๕.๕	๕,๑๐๕.๕	๑๖๒.๑	๑,๕๑๕.๘	๓,๓๐๕.๕	๕๒๓.๖	๕๖๓.๘
๒๕๑๐	๑๓,๕๐๕.๑	- ๑๖,๕๑๒.๓	- ๑๕๕.๐	- ๕,๑๕๐.๒	๕,๕๑๒.๑	๑,๑๕๕.๒	๒,๒๒๐.๑	๑,๓๑๓.๐	๑,๐๐๕.๕	๕๑๖.๕
๒๕๑๑	๑๓,๕๐๗.๘	- ๑๗,๖๕๕.๘	- ๑๒๑.๘	- ๑๐,๖๕๐.๐	๖,๑๕๕.๕	๑,๕๕๕.๕	๒,๕๕๕.๐	๑,๕๕๕.๑	๑,๐๒๑.๐	๕๓๕.๐
๒๕๑๒	๑๕,๒๕๕.๒	- ๑๕,๕๑๒.๘	- ๑๕๕.๑	- ๑๑,๓๑๐.๗	๕,๕๕๕.๕	๑,๑๕๕.๒	๒,๕๕๕.๖	- ๕๑๐.๖	๕๕๕.๕	๕๕๕.๐
๒๕๑๓	๑๕,๒๖๕.๗	- ๑๖,๕๐๖.๗	- ๑๐๕.๘	- ๑๒,๒๕๕.๘	๖,๐๒๖.๒	๑,๐๑๑.๗	๒,๕๕๕.๘	- ๒,๖๕๕.๐	๕๐๕.๗	๗๖๖.๕
๒๕๑๔	๑๖,๖๕๕.๑	- ๑๖,๖๐๖.๕	- ๑๖.๖	- ๕,๕๕๐.๑	๕,๕๐๕.๑	๕๐๕.๑	๑,๕๕๕.๑	- ๓๒๕.๒	๕๕๕.๐	๗๓๓.๐

ตารางที่ ๓.๖ ก

ปี	รายการ	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ทองคำที่ไม่ใช่ สำรองเงินตรา	มูลค่าการค้า	มูลค่าบริการ	มูลค่าเงินโอน และบริจาค	มูลค่าทุนเคลื่อน ย้าย	มูลค่าการ ชำระเงิน	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศที่เป็น ทางการ *	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศทั้งหมด *
๒๕๑๕		๒๑,๗๕๐.๒	-๓๐,๖๓๔.๔	-	-๔,๘๘๔.๖	๖,๕๕๓.๐	๑,๓๓๔.๔	๓,๖๔๓.๒	๓,๕๕๑.๔	๑,๐๕๓.๕	๕๖๔.๔
๒๕๑๖		๓๑,๓๕๓.๒	-๕๓,๐๕๔.๕	-	-๑๐,๘๐๓.๔	๒,๔๓๖.๔	๓,๕๖๔.๔	๒,๕๓๖.๖	๔๖๔.๓	๑,๓๕๕.๒	๑,๐๘๓.๐
๒๕๑๗		๔๔,๐๐๓.๔	-๖๓,๓๐๔.๖	-	-๑๔,๓๐๓.๓	๗,๖๐๐.๗	๔,๕๑๖.๕	๕,๐๕๔.๗	๘,๑๑๓.๐	๑,๘๕๔.๔	๑,๕๖๔.๒
๒๕๑๘		๕๔,๓๖๔.๕	-๖๔,๕๓๕.๗	-	-๓๐,๕๖๑.๓	๖,๑๖๐.๔	๑,๖๓๓.๑	๗,๗๕๔.๕	-๓,๘๕๔.๐	๑,๗๕๕.๑	๑,๓๖๔.๔
๒๕๑๙		๖๐,๓๖๑.๒	-๗๑,๕๕๖.๑	-	-๑๑,๐๘๔.๕	๑,๖๕๓.๕	๖๖๕.๕	๕,๓๖๓.๖	-๔๓.๘	๑,๘๕๓.๕	๑,๘๕๔.๕
๒๕๒๐		๗๐,๕๖๓.๘	-๘๖,๐๐๔.๘	-๕๖.๔	-๒๕,๕๕๔.๘	๒,๕๐๕.๒	๘๑๑.๕	๑๓,๕๖๖.๕	-๗,๕๓๗.๕	๑,๕๑๔.๕	๑,๓๑๔.๕
๒๕๒๑		๘๓,๓๕๐.๘	-๑๐๕,๕๕๖.๑	-๔๓๔.๗	-๓๘,๕๕๐.๐	๕,๓๗๕.๑	๘๑๖.๐	๑๕,๘๕๔.๓	-๑๓,๓๕๔.๐	๓,๕๕๗.๓	๑,๓๕๓.๕
๒๕๒๒		๑๐๖,๘๘๑.๒	-๑๕๓,๕๖๓.๕	-๕๗๐.๘	-๔๗,๐๕๓.๑	๓,๓๓๗.๕	๑,๓๓๔.๐	๓๓,๗๖๖.๘	-๗,๕๓๕.๐	๓,๑๓๕.๐	๑,๗๕๕.๑
๒๕๒๓		๑๓๗,๐๕๐.๕	-๑๕๐,๐๓๕.๓	-	-๕๗,๕๕๔.๘	๑๑,๑๕๔.๕	๕,๕๓๐.๕	๕๕,๕๕๔.๕	๕๕,๑๕๕.๓	๓,๐๕๔.๕	๓,๑๕๓.๘
๒๕๒๔		๑๕๐,๒๑๔.๓	-๑๖๖,๐๐๐.๑	-	-๖๕,๗๕๑.๕	๖,๖๕๓.๕	๓,๖๕๐.๓	๕๕,๓๖๑.๕	๒,๕๕๓.๓	๓,๗๕๕.๕	๒,๑๕๓.๐
๒๕๒๕		๑๕๗,๓๐๖.๐	-๑๕๓,๓๐๔.๕	- ๗.๕	-๓๖,๐๐๕.๗	๘,๐๐๕.๗	๘,๗๕๓.๕	๓๗.๕๑๕.๑	๓,๓๑๕.๓	๒.๖๗๖.๖	๒,๕๓๗.๖

ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการและทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมดมีหน่วยเป็นล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ส่วนรายการอื่น ๆ
มีหน่วยเป็นล้านบาท

หมายเหตุ: แหล่งเดียวกับตารางที่ ๔.๑ และรายงานเศรษฐกิจรายเดือนฉบับต่างๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๓.๗ แยกรายการสินค้าออก สินค้าเข้า ของค่าที่ไม่ใช่สำรอง กุศลการกุศล กุศลบริการ กุศลเงินโอนและบริจาค กุศลทุนเคลื่อนย้าย กุศลการชำระหนี้
ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด เป็นรายไตรมาส ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

: ด้านบาทและด้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา *

		f.o.b	c.i.f								
	รายไตรมาส	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ทองคำที่ไม่ใช่ สำรองเงินตรา	กุศลการกุศล	กุศลบริการ	กุศลเงินโอน และบริจาค	กุศลทุนเคลื่อน ย้าย	กุศลการชำระ หนี้	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศที่เป็น ทางการ *	ทุนสำรองระหว่าง ประเทศทั้งหมด *
๒๕๖๓	I	๓๔,๒๐๓.๕	-๕๕,๓๓๕.๑	-	-๖,๑๑๔.๖	๓,๒๑๓.๔	๕๖๖.๕	๑๓,๑๑๔.๔	๔,๐๑๓.๗	๓,๕๔๔.๓	๓,๑๓๓.๖
	II	๓๑,๓๖๖.๑	-๕๕,๔๔๕.๑	-	-๑๕,๔๔๓.๐	๑,๕๖๓.๐	๑,๑๕๕.๕	๑๖,๓๕๕.๕	๖,๕๔๓.๓	๓,๕๔๔.๕	๑,๕๐๖.๕
	III	๒๔,๓๕๖.๐	-๕๕,๕๓๖.๓	-	-๓๑,๕๓๕.๓	๑,๐๕๔.๖	๑,๑๕๓.๕	๑๘,๕๕๓.๕	-๕๕๐.๖	๓,๓๕๓.๔	๓,๕๓๓.๕
	IV	๓๓,๑๑๔.๕	-๕๕,๕๓๕.๔	-	-๑๕,๕๐๕.๕	๓,๕๓๖.๖	๑,๓๑๖.๔	๓,๖๕๕.๓	-๕,๕๓๕.๗	๓,๐๕๕.๕	๓,๑๕๓.๔
๒๕๖๔	I	๓๖,๖๕๕.๐	-๕๕,๕๕๕.๑	-	-๑๕,๕๔๖.๐	๓,๐๖๕.๖	๕๐๓.๓	๕,๕๕๕.๗	-๕,๖๕๕.๕	๓,๕๖๕.๕	๑,๕๕๕.๕
	II	๓๕,๕๓๓.๖	-๕๕,๕๓๓.๓	-	-๑๗,๐๐๓.๗	๑,๐๖๗.๕	๕๕๕.๓	๕,๓๑๑.๕	-๑,๕๖๖.๖	๓,๕๕๕.๑	๑,๕๕๕.๑
	III	๓๓,๑๕๕.๗	-๕๕,๕๐๕.๕	-	-๑๖,๐๕๕.๗	๓๓๕.๓	๑,๐๕๐.๕	๑๕,๑๑๑.๕	-๑,๕๖๕.๔	๓,๕๕๕.๐	๑,๕๕๕.๗
	IV	๓๓,๕๕๐.๕	-๕๕,๕๔๗.๕	-	-๑๖,๕๐๖.๕	๑,๖๕๖.๖	๕๕๗.๗	๓๓,๕๕๕.๕	๕,๓๕๕.๗	๓,๓๖๖.๑	๓,๑๕๖.๗
๒๕๖๕	I	๕๕,๓๓๖.๑	-๕๖,๐๕๖.๖	-๑.๐	-๑,๗๖๑.๖	๓,๐๐๑.๓	๕๕๕.๕	-๑,๓๐๖.๕	-๗,๐๖๗.๕	๓,๓๓๓.๓	๑,๕๑๐.๕
	II	๕๓,๕๕๕.๔	-๕๕,๕๕๖.๕	-๓.๐	-๖,๕๐๓.๖	๑,๕๐๓.๕	๕๕๓.๐	๕,๕๑๕.๕	๗,๕๕๖.๕	๓,๕๐๕.๖	๓,๑๐๖.๗
	III	๓๕,๕๕๕.๔	-๕๕,๕๕๕.๕	-๕.๕	-๑,๕๕๕.๕	๑,๖๕๕.๖	๑,๕๕๕.๗	๑๓,๑๓๑.๔	๑๕๗.๕	๓,๕๐๕.๕	๓,๐๑๕.๕
	IV	๓๕,๕๕๕.๕	-๕๕,๕๕๕.๕	-	-๑๕,๕๕๕.๓	๓,๕๕๕.๖	๑,๕๕๕.๕	๑๗,๕๕๕.๓	๓,๕๕๕.๕	๓,๖๕๖.๖	๓,๕๐๖.๖
๒๕๖๖	I	๓๖,๖๕๕.๕	-๕๕,๕๕๕.๓	-	-๑๖,๕๕๕.๕	๕,๕๕๖.๕	๓,๕๕๖.๖	๕,๕๖๖.๐	-๑๓๐.๐	๓,๕๕๕.๗	๓,๕๓๕.๓

* ทุนสำรองระหว่างประเทศที่เป็นทางการ และทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมดมีหน่วยเป็นล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ส่วนรายการอื่น ๆ มีหน่วยเป็นล้านบาท

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือนฉบับต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทย

บทที่ ๔

มาตรการบาทอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าเงินบาท

ในบทนี้จะกล่าวถึงมาตรการบาทอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าเงินบาท ๓ มาตรการด้วยกันคือ

๑. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในประเทศไทย (Daily fixing)
๒. การประกันอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (Swap)
๓. การเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (Withholding Tax)

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในประเทศไทย (Daily Fixing)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับทองคำและดอลลาร์สหรัฐตั้งแต่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๖ เป็นต้นมาก็ตาม แต่อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนคิดกับธนาคารพาณิชย์ และอัตราที่ธนาคารพาณิชย์คิดกับลูกค้านั้น ทุนรักษาระดับจะเป็นผู้กำหนดแต่ผู้เดียว ต่อมาในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทุนรักษาระดับฯ ได้เริ่มใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบใหม่^๑ โดยให้ทุนรักษาระดับฯ ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็นประจำวัน แทนการให้ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดแต่เพียงฝ่ายเดียวเช่นที่เคยปฏิบัติมา ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนี้ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ไม่ย่นอยู่ในระดับคงที่เป็นเวลานาน ๆ ดังเช่นแต่ก่อนนอกจากนั้นอัตราแลกเปลี่ยนก็จะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศโดยตรง

^๑ วรจิตร สุทธิกิจ "การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในประเทศไทย"
วารสารธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธันวาคม ๒๕๒๑ หน้า ๑-๗

เหตุผลที่ทางการหันมาใช้ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนั้น เป็นเพราะว่า ก่อนหน้าปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเงินตราได้ผูกติดกับเงินดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียว ซึ่งในช่วงนั้นดอลลาร์สหรัฐเสื่อมลงเรื่อย ๆ ทำให้เงินบาทมีค่าเสื่อมตามลงไปด้วย ดังนั้นในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๒๑ รัฐบาลได้ประกาศวิธีการเทียบเงินบาทหรือวิธีการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทใหม่ โดยเทียบค่าเงินบาทไว้กับเงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญกลุ่มหนึ่ง แทนที่จะเทียบกับทองคำหรือดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียว การเทียบเงินบาทด้วยวิธีนี้ ทำให้ค่าเงินบาทไม่เปลี่ยนแปลงไปตามค่าของดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียว อัตราการแลกเปลี่ยนของเงินบาท จึงมีความยืดหยุ่นมากขึ้น สามารถปรับได้ตามภาวะการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ใช้เงินดอลลาร์เป็นสื่อกลาง ดังนั้น อิทธิพลเงินดอลลาร์จึงมีผลต่อเงินบาทมากกว่าเงินสกุลอื่น ๆ จนทำให้รัฐบาลต้องขึ้นเงินบาทเล็กน้อยเมื่อเงินดอลลาร์สหรัฐเสื่อมค่าลงในอัตราที่สูง กล่าวคือ ปรับเงินบาทจากอัตราซื้อขายดอลลาร์ละ ๒๐.๓๗๕ บาทและ ๒๐.๔๒๕ บาทตามลำดับมาเป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๑๗๕ บาทและ ๒๐.๒๒๕ บาทตามลำดับ ทำให้พิจารณาเห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทควรจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าที่เป็นอยู่ จึงจำเป็นต้องหามาตรการใหม่ ซึ่งทางเลือกที่สามารถนำมาใช้ได้อาจมีดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการต่อไปตามระบบที่ใช้อยู่ คือเทียบเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญสกุลหนึ่ง แต่ให้ทุนรักษาระดับฯ ปรับอัตราซื้อขายระหว่างบาทกับดอลลาร์ให้บ่อยครั้งขึ้น แต่การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งตามวิธีนี้อาจผิดพลาดไปจากสถานะที่แท้จริงของตลาดได้ เพราะภาวะตลาดไม่มีโอกาสชักจูงนโยบายของทางการโดยตรง

๒. ปลดปล่อยอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทลอยตัวไปตามภาวะตลาด โดยทุนรักษาระดับฯ คอยติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อแทรกแซงมิให้อัตราแลกเปลี่ยนผันผวนมากเกินไป แต่ก็จะเกรงว่าจะเกิดปัญหาเมื่อปฏิบัติจริง เพราะตลาดเงินตราต่างประเทศ ยังไม่พัฒนาพอ นอกจากนั้น การชำระเงินกับต่างประเทศของไทยมีลักษณะเป็นฤดูกาลค่อนข้างมาก ทั้ง ๒ ประการดังกล่าวนี้อาจทำให้ทางการไม่สามารถรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนไว้ได้

๓. ใช้ระบบกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนยึดหยุ่นไปตามภาวะตลาดมากยิ่งขึ้น โดยทุนรักษาระดับฯ จะคอยควบคุมการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอย่างใกล้ชิดร่วมกับธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างมาตรการที่ ๑ และที่ ๒ ข้างต้น

เมื่อพิจารณาถึงผลดีผลเสียของทางเลือกดังกล่าวข้างต้นแล้ว ทางความเห็นว่าการใช้ระบบกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (Daily Fixing) เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทยในสถานการณ์ขณะนั้น อัตราแลกเปลี่ยนตามระบบนี้จะไม่ผันผวนเปลี่ยนแปลงมากจนเกินไป เนื่องจากทุนรักษาระดับฯ เข้าไปควบคุมอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นภาวะของของตลาดในด้านความต้องการเงินตราต่างประเทศจะเข้ามากระทบโดยตรงทั้งยังสามารถดำเนินนโยบายการแลกเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจของทางการได้

วิธีการของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

หลังจากที่ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างธนาคารพาณิชย์และทุนรักษาระดับฯ หลายครั้ง จึงได้กำหนดวิธีการขึ้นพอสรูปได้ดังนี้

๑. ทุนรักษาระดับฯ เลิกการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดไว้ตายตัวโดยไม่จำกัดจำนวนชั้นสูงดังที่เคยปฏิบัติมา ซึ่งจะทำให้การกำหนดอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันเอง และระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า ไม่สามารถทำได้โดยอิงกับอัตราแลกเปลี่ยนของทุนรักษาระดับฯ อีกต่อไป

๒. ทุนรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่จะนำมาใช้ในธุรกิจประจำวัน ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดนี้จะเป็นอัตราที่ก่อให้เกิดความสมดุลย์ระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ธนาคารพาณิชย์จะนำมาซื้อขายกันในแต่ละวัน ณ ที่ทำการธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรวงศ์

๓. เมื่อเริ่มการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (ทุกวันทำงานของธนาคาร) เวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ผู้แทนทุนรักษาระดับฯ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน จะขอให้ธนาคารที่ต้องการขายเงินตราต่างประเทศเสนออัตราขาย (การเสนอซื้อและขายแต่ละครั้งจะต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ)^๑ หากมีผู้เสนอขายหลายรายประธานจะเริ่มที่อัตราต่ำสุดเป็นหลัก โดยจะขอให้ธนาคารที่ต้องการซื้อในอัตราต่ำสุดดังกล่าวแจ้งจำนวนที่ต้องการซื้อ หลังจากนั้น ประธานจะขอให้ธนาคารที่ต้องการขายเปิดเผยจำนวนที่ต้องการขาย หากจำนวนที่เสนอซื้อและขายสมดุลกันพอดี และเป็นอัตราที่ทุนรักษาระดับฯ เห็นว่าเหมาะสม อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวถือว่าเป็นอัตราที่กำหนดประจำวันนั้น และธนาคารที่เสนอซื้อและขายต้องใช้อัตราดังกล่าวในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม หากจำนวนเสนอซื้อและขายไม่สมดุลกันกองทุนรักษาระดับฯ อาจเข้าไปเสนอซื้อหรือขายเพื่อให้เกิดความสมดุลได้ หรือจะเริ่มพิธีการรอบใหม่ในลักษณะเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้ และการแทรกแซงของกองทุนรักษาระดับฯ จะกระทำในรอบไหนก็ได้ กระทำดังนี้จนกว่าจะได้มาซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งทำให้จำนวนเสนอซื้อและจำนวนเสนอขายสมดุลกัน

๔. การที่ผู้แทนทุนรักษาระดับฯ ทำหน้าที่เป็นประธานกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และสามารถเข้าไปเสนอซื้อและขายเงินตราต่างประเทศได้ด้วยนั้น ทำให้ทุนรักษาระดับฯ สามารถชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของทางการได้

^๑ นวรัตน์ เลชะกุล "อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน" วารสารธุรกิจการค้า
ตุลาคม ๒๕๒๕ หน้า ๔๐

๕. อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดได้ จะใช้เป็นอัตรากลางสำหรับคำนวณอัตราซื้อและขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตลอดทั้งวันนั้น ซึ่งอัตราซื้อจะเท่ากับอัตรากลางลบด้วยส่วนต่าง ๔ สตางค์ และอัตราขายเท่ากับอัตรากลางบวกด้วยส่วนต่าง ๔ สตางค์เช่นเดียวกัน ส่วนต่างที่กำหนดไว้นี้ต่ำกว่าเดิมเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ลูกค้ายิ่งขึ้น

๖. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะกระทำเฉพาะเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น สำหรับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสกุลอื่น ๆ ที่มีการค้าขายกันมากในตลาดปัจจุบัน กล่าวคือ เงินปอนด์สเตอร์ลิง มาร์กเยอรมันนี เยนญี่ปุ่น ดอลลาร์ฮ่องกง ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์มาเลเซียนั้น ทูรรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์ร่วมกันกำหนดเช่นเดียวกัน แทนที่ปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้กำหนดแต่เพียงฝ่ายเดียวกับเช่นที่ผ่านมา วิธีการที่ใช้กำหนดก็ใช้วิธีเดิมที่ใช้อยู่ก่อนหน้านี้ กล่าวคือคำนวณตามอัตราไต่ระหว่างบาทกับดอลลาร์สหรัฐ และดอลลาร์สหรัฐกับเงินสกุลที่เกี่ยวข้องทั้งนี้โดยไม่มี การซื้อขายเงินตราสกุลดังกล่าวในระหว่างกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน การเข้าไปร่วมกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่นด้วย จะทำให้ทูรรักษาระดับฯ มีโอกาสดูแลให้มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นธรรมต่อลูกค้า

ผลของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันต่อตลาดเงินตราต่างประเทศของไทย

ผลกระทบของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่มีต่อตลาดเงินตราต่างประเทศของไทย อาจกล่าวได้ดังนี้

๑. การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว ไม่ทำให้เกิดปัญหาความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนจนมีผลกระทบต่อการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศ เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าไปควบคุมโดยใกล้ชิดและมีนโยบายที่จะให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และน่าที่จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีนี้ ภาวะที่แท้จริงของตลาดเงินตราต่างประเทศสามารถเข้ามามีบทบาทมากที่สุด นอกจากนั้น ฝ่ายรัฐบาลยังสามารถเข้าแทรกแซงได้อย่างทันทั่วทั้งที่และอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากภาวะผันผวนของเงินตราต่างประเทศจะเกิดขึ้น

๒. กล่าวได้ว่าในขณะนั้น ทูรกรขากระดับฯ มีเงินตราต่างประเทศมากพอที่จะทำหน้าที่เป็นมูลกัตถ์กันชนของเงินตราต่างประเทศ ในการต่อต้านกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ จึงน่าจะลดระดับของการเก็งกำไรลงได้ นอกจากนั้นการปั่นตลาดโดยธนาคารพาณิชย์ด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้สูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็นซึ่งจะกระทำเพื่อต้องการผลทางการเก็งกำไรหรือการเอาเปรียบลูกค้าหรือธนาคารเล็กก็ตาม ไม่อาจกระทำได้ ก่อให้เกิดความเสมอภาคกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ยิ่งขึ้น

๓. การใช้ระบบกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน จะมีผลช่วยพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดจะต้องเอาใจใส่กับธุรกิจและฐานะเงินตราต่างประเทศของตนมากกว่าแต่ก่อน ต้องหาทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงานด้านเงินตราต่างประเทศของตนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในแง่ระบบงานและการจัดหาพนักงานที่มีประสิทธิภาพสูง มิฉะนั้นจะไม่สามารถติดตามพัฒนาการในตลาดได้ทันและอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศได้ ด้วยเหตุนี้ ชัดความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนในด้านธุรกิจการเงินระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์จะดีขึ้นกว่าเดิม

๔. ในระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ซึ่งไม่สามารถทำให้ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐยืนยงคงที่นาน ๆ เช่นแต่ก่อน ซึ่งน่าจะทำให้ การเงินระหว่างประเทศของไทยพึ่งพาดอลลาร์สหรัฐน้อยลง เพราะประชาชนให้ความสนใจ เงินสกุลอื่นเพิ่มขึ้น ผู้ส่งออกอาจขอรับเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นที่มีค่านิยมคงมากขึ้น ซึ่งน่า จะเป็นผลดีกว่าที่จะเป็นเงินเพียงสกุลเดียว เป็นส่วนใหญ่นองมือกลางในด้านธุรกิจระหว่างประเทศ

๕. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีค่าคงที่น้อยกว่าแต่เดิมนั้น จะทำให้ประชาชนให้ความเอาใจใส่ต่ออัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตมากขึ้น และหาทางป้องกันผลกระทบกระเทือนอันเนื่องมาจากอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งจะ เป็นผลให้ตลาด อัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้าเจริญขึ้น ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวอย่างน่าสังเกตรของตลาดดังกล่าว นับแต่รัฐบาล เลิกเทียบเงินบาทกับดอลลาร์เพียงสกุลเดียวเป็นต้นมา จนถึง ช่วงปลายปี ๒๕๒๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าและการเงินระหว่างประเทศจึงได้รับความสะดวกเพิ่มขึ้นในการป้องกัน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคต

ผลกระทบด้านอื่น ๆ

๑. ถึงแม้ว่าระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันอาจจะทำให้การเป็นตลาดเพื่อผลทางด้านการเก็งกำไรน้อยลงก็ตาม แต่การเก็งกำไรก็ย่อมเกิดขึ้นได้โดยดูจากแนวโน้มของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งจะปรากฏชัดเจนและรู้กันโดยทั่วไประหว่างธนาคารพาณิชย์มากกว่าระบบที่แล้ว ๆ มา ในทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาในช่วงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนั้น อัตราแลกเปลี่ยนของบาทต่อดอลลาร์มีแนวโน้มโดยเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ^๑ จากดอลลาร์ละ ๒๐.๒๒๗๔ บาทในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ อันเป็นเดือนแรกของการใช้ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันเพิ่มเป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๔๒๔๔ บาทในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๒ และเป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๔๔๔๔ บาทในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๓ ต่อมาเป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๗๔ บาทในเดือนเมษายน ๒๕๒๔^๒ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมมีการ เก็งกำไรได้ว่า เงินดอลลาร์สหรัฐจะต้องแพงขึ้นไปอีกหรือเงินบาทจะต้องมีค่าลดลงอีก ทั้งนี้โดยพิจารณาประกอบกันภาวะการณ์อื่น ๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น การเคลื่อนไหวในค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศสกุลอื่น ๆ ภาวะการค้าระหว่างประเทศของไทย เป็นต้น

๒. ถึงแม้ว่าระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะทำให้เกิดความ เป็นธรรมขึ้นระหว่างธนาคารใหญ่และธนาคารเล็กเพราะได้มาร่วมกำหนดด้วยกัน โดยมีผู้แทนของฝ่ายรัฐบาลซึ่งน่าจะเป็นกลางมาเป็นประธานในการกำหนด แต่ด้วยวิธีการกำหนดดังกล่าว มาข้างต้นนั้น มีลักษณะเหมือนการประมูลสิ่งของ ธนาคารใหญ่ซึ่งมีอำนาจซื้อและขายมากกว่า ย่อมจะได้เปรียบ เช่น ในภาวะที่ต้องการขายก็อาจจะประมูลให้ราคาดอลลาร์สูงได้ และในภาวะที่ต้องการซื้อ ก็ย่อมจะประมูลให้ราคาดอลลาร์ต่ำได้

^๑ นิจธร ญมนา "เสถียรภาพของเงินบาท" สรุปข่าวธุรกิจ ธนาคารกสิกรไทย ๑๖-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๓, หน้า ๓๔

^๒ ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย "ประสบการณ์อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย" เอกสารโรเนียว หน้า ๔

๓. ถึงแม้ว่าระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้จะมีได้ผูกเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐในอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวก็ตาม แต่เนื่องจากทางความต้องการรักษาเสถียรภาพของเงินบาทมิให้ผันผวนขึ้นลงรุนแรง ซึ่งนับว่าทางการได้ทำสำเร็จในแง่หนึ่ง ดังจะสังเกตได้จากเดือนแรกที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ คือ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ จนถึง เมษายน ๒๕๒๔ อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ เปลี่ยนแปลงเพียงร้อยละ ๒.๕๓ เท่านั้น (จากดอลลาร์ละ ๒๐.๒๒๗๔ บาท เป็นดอลลาร์ละ ๒๐.๗๔ บาท) ซึ่งการรักษาเสถียรภาพในลักษณะนี้ก็ใกล้เคียงกับการผูกเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐที่ค่อนข้างจะตายตัวนั่นเองจึงทำให้ค่าเงินบาทสูงตามค่าของดอลลาร์สหรัฐไปด้วย ซึ่งในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมานั้น เงินดอลลาร์สหรัฐมีค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับ มาร์ค , โปแลนด์เดอริง , เยน อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดของอเมริกา ทำให้เงินบาทมีค่าสูงขึ้นไปด้วย เมื่อเทียบกับเงินตราต่าง ๆ ประเทศสกุลดังกล่าว ซึ่งทำให้เงินบาทสูงกว่าความเป็นจริงอันจะเห็นได้จากการที่อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่บาทต่อดอลลาร์มีค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ และทุนรักษาระดับต่อขยายดอลลาร์ในอัตราที่สูงมากติดต่อกันในครึ่งแรกของปี ๒๕๒๔ ซึ่งในบางสัปดาห์ของช่วงดังกล่าว ทุนรักษาระดับขยายดอลลาร์สหรัฐให้ธนาคารพาณิชย์ถึง ๑๐๐ ล้านเหรียญ^๑ ซึ่งนับว่ามากเป็นประวัติการณ์ เมื่อคำนึงถึงเงินทุนสำรองระหว่างประเทศในช่วงนั้น ซึ่งมีเพียงประมาณ ๑,๕๐๐ ล้านดอลลาร์แล้วก็เป็นสิ่งที่น่าวิตก เพราะเพียง ๑๔ สัปดาห์เท่านั้น เงินทุนสำรองระหว่างจะหมดลง ดังนั้นในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ รัฐบาลไทยจึงลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ และเป็นการสิ้นสุดของระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันลงด้วย ทางward ได้กลับไปใช้ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่อีกครั้งหนึ่งนับแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน (สิงหาคม ๒๕๒๖)

^๑ ศุภชัย พานิชภักดิ์ "หนึ่งขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาท ได้อะไรมาบ้าง" จุลสารสมาคมเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ บันทึกจากเวทีการอภิปราย เมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕

การประกันการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Swap)

หลังการลดเงินบาท มักจะก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในค่าของเงินบาทมากขึ้น ซึ่งหมายถึงว่าความไม่แน่ใจมากขึ้นว่าในอนาคตนั้น เงินบาทจะลดค่าลงอีก เมื่อใดทำให้นักธุรกิจหรือธนาคารพาณิชย์ไม่ค้อยกล้าที่จะ เป็นหนี้ในรูปของเงินตราต่างประเทศหรืออีกนัยหนึ่ง ไม่อยากกู้เงินจากต่างประเทศ ซึ่งมักจะมีผลทำให้เงินไหลเข้าลดลง ถ้าสภาวะทางการเงินภายในประเทศดังตัวก็จะเป็นการซ้ำเติมภาวะดังกล่าวให้เลวลง ดังนั้น รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ใช้มาตรการการประกันการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง เงินดอลลาร์สหรัฐกับ เงินบาทขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในค่าของเงินบาทอัน เป็นผลในการกระตุ้นให้มีการนำเงินทุนต่างประเทศเข้ามาในประเทศ

วิธีการของมาตรการดังกล่าวก็คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะซื้อเงินดอลลาร์จากธนาคารพาณิชย์ในอัตราดอลลาร์ละ ๒๒.๔๘ บาท และธนาคารพาณิชย์สามารถจะซื้อคืนได้ภายใน ๓ เดือน โดยเสียค่าธรรมเนียมดอลลาร์ ๔ สตางค์ นั่นคือ จะซื้อได้อดอลลาร์ละ ๒๓.๐๒ บาท ทำให้เกิดมั่นใจได้ว่าในระยะ ๓ เดือนข้างหน้า หลังจากได้ทำประกันอัตราแลกเปลี่ยนกับทุนรักษาระดับฯ แล้วค่าของเงินบาทในส่วนที่ทำประกันไว้จะไม่เปลี่ยนแปลงไป มีข้อน่าสังเกตว่า การประกันอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ ก็คือ การซื้อดอลลาร์ล่วงหน้าจากทุนรักษาระดับฯ นั้นเอง ต่างกันแต่เพียงว่า จะต้องนำดอลลาร์มาขายให้กับทุนรักษาระดับฯ ก่อนเท่านั้น ซึ่งสำหรับตลาดซื้อขายดอลลาร์ล่วงหน้าอาจไม่จำเป็น แต่อัตราค่าธรรมเนียมของการซื้อล่วงหน้า ที่กองทุนรักษาระดับฯ คิดกับธนาคารพาณิชย์นั้นต่ำกว่าราคาตลาดมาก ในช่วง ๑๔ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม ๒๕๒๔ อัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าวอยู่ในระหว่าง ๑.๐% ถึง ๖.๔% ต่อปี^๑ ของปริมาณดอลลาร์ที่ซื้อขายล่วงหน้า อัตราดังกล่าวสูงกว่าอัตราที่กองทุนรักษาระดับฯ

^๑ ชนิษฐา กำภู ณ อยุธยา กับพวก "ผลของการลดเงินบาทเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๔" รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย เมษายน ๒๕๒๔ หน้า ๗๗

คิดกับธนาคารพาณิชย์มาก เมื่อลองคำนวณดูในอัตราเพียง ๑.๐ % หนึ่งดอลลาร์จะต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑ เซ็นต์สหรัฐ ซึ่งเท่ากับ ๒๓ สตางค์ (๒๓ บาท เท่ากับ ๑ ดอลลาร์) ต่อปี ต่อดอลลาร์ เมื่อคิด ๓ เดือน จะเป็น ๔.๗๕ สตางค์ ในขณะที่กองทุนรักษาระดับขาดเพียง ๔ สตางค์เท่านั้น และถ้าคิดในอัตรา ๖.๔ ต่อปี อัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าวของตลาดซื้อขาย ดอลลาร์ล่วงหน้าจะสูงกว่าอัตราของทุนรักษาระดับอย่างมาก

มาตรการการประกันอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ เริ่มเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๔ และสิ้นสุดเมื่อสิ้นปี ๒๕๒๔ แต่ยังมีผลไปจนถึงสิ้นเดือน มีนาคม ๒๕๒๕ เพราะผู้ที่มาประกันอัตราแลกเปลี่ยนในวันสุดท้ายของปี ๒๕๒๔ ในอีก ๓ เดือนข้างหน้าจึงจะมาซื้อดอลลาร์คือ

ผลของมาตรการประกันอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในช่วงที่มีการประกันอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนั้น ธนาคารพาณิชย์ได้มาทำประกันกับทุนรักษาระดับในจำนวนเงินที่สูงพอควร แต่ตัวเลขไม่เป็นที่เปิดเผย อย่างไรก็ตาม เราสามารถสังเกตอย่างคร่าว ๆ จากเงินทุนเคลื่อนย้ายในดุลการชำระเงินระหว่างประเทศของไทย ในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องได้

พิจารณาจากตารางที่ ๗.๑ ท้ายบทที่ ๗ จะพบว่าในไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๒๔ นั้น ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายเกินดุลมากกว่าไตรมาสที่ ๓ ของปีเดียวกันถึงร้อยละ ๖๔.๔๔ (เกินดุลจาก ๖๑๓.๕ ล้านดอลลาร์ในไตรมาสที่ ๓ เป็น ๑๐,๑๔๔ ล้านดอลลาร์ในไตรมาสสุดท้าย) อย่างไรก็ตาม การเกินดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายที่สูงขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศต่ำลง และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลของการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (Withholding Tax) ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อ ต่อไป

ดังกล่าวแล้วว่ามาตรการประกันอัตราแลกเปลี่ยนนี้ จะมีผลทางปฏิบัติในด้านการซื้อคืนถึงสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๒๕ หรือไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นที่คาดหมายได้ว่า ในช่วงดังกล่าวจะมีการซื้อคืนดอลลาร์เพื่อชำระหนี้ต่างประเทศกันมาก ทำให้เงินทุนไหลออกเพิ่มมากขึ้นในช่วงนี้ เมื่อดูจากตารางที่ ๗.๑ ท้ายบทที่ ๗ จะพบว่าในไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๕ ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายถึงกับขาดดุลเลยทีเดียว แต่ในไตรมาสต่อมาจนถึงครึ่งหลังของปี ๒๕๒๕ ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายเกินดุลอีก และเกินดุลเพิ่มขึ้นเรื่อยจนถึงสิ้นปี ๒๕๒๕ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ในช่วงหลังของปี ๒๕๒๔ นั้น อัตราดอกเบี้ยของต่างประเทศได้ลดลงมาเรื่อย ๆ และทรงอยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศ^๑ แต่ในไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๕ การเกินดุลกลับลดลงกว่า ๒ เท่าตัวเมื่อเทียบกับการเกินดุลของเงินทุนเคลื่อนย้ายของไตรมาสสุดท้ายในปี ๒๕๒๔ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเนื่องมาจากความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยภายในและภายนอกประเทศได้ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศได้ลดลงอีกในช่วงต้นปี ๒๕๒๕

การเก็บภาษีบนดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (Withholding Tax)

การกู้เงินจากต่างประเทศนั้น ผู้กู้จะต้องเสียภาษีให้รัฐบาลร้อยละ ๑๐ ของดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้กับต่างประเทศ ทั้งนี้ตามประมวลรัษฎากรแห่งประเทศไทย

การเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศนี้ในระยะหลัง กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นมา ได้มีการยกเว้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

^๑ ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปภาวะเศรษฐกิจปี ๒๕๒๔ และแนวโน้มปี ๒๕๒๕ หน้า ๔

๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๒

ยกเว้นทั้งเงินกู้ระยะสั้น (ต่ำกว่า ๑ ปี) และเงินกู้ระยะยาว (๑ ปีขึ้นไป)

๑ ตุลาคม ๒๕๒๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๓

ยกเว้นทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะยาว

๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๔

ยกเว้นเฉพาะเงินกู้ระยะยาว

๑ สิงหาคม ๒๕๒๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๔

ยกเว้นทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะยาว

๑ มกราคม ๒๕๒๕ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

ยกเว้นทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะยาว

๑ มกราคม ๒๕๒๖ ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๖

ยกเว้นเฉพาะเงินกู้ระยะยาว

สำหรับในช่วงตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ เป็นต้นมานั้น ทางกรมกำลังพิจารณาอยู่ และในช่วงพิจารณานั้น ก็จะต้องเสียภาษีตามปกติ

นโยบายยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศนี้ ริเริ่มขึ้นมาด้วยเหตุผลสำคัญ ๒ ประการ ^๑

๑. เพื่อกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินกู้จากต่างประเทศเข้ามา เนื่องจากในช่วงปี ๒๕๒๒ ประเทศไทยมีปัญหาเงินตึงตัวมาก

๒. เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในด้านการเสียภาษีประเภทนี้ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีสาขาในต่างประเทศสามารถนำเงินกู้เข้ามาโดยไม่ต้องเสียภาษีประเภทนี้อยู่แล้ว ในขณะที่ธนาคารอื่น ๆ ที่ไม่มีสาขาในต่างประเทศต้องเสีย

๑ ศุภชัย พานิชภักดิ์ "อัตราแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยและการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย" เอกสารประกอบใน Workshop ของ NIEO ครั้งที่ ๔ เรื่องอัตราแลกเปลี่ยนการค้าและการเงินระหว่างประเทศ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๔ หน้า ๗-๘

จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๒^๑ นั้น ภาษีเงินกู้จากต่างประเทศทุกประเภทได้รับการยกเว้นหมด แต่ในช่วงต่อมาคือ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๔ นั้น ยกเว้นให้เฉพาะเงินกู้จากต่างประเทศในระยะยาว เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ทางความต้องการปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศให้มีระยะยาวขึ้น^๒ เพื่อให้การบริหารหนี้ต่างประเทศสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีแผนในระยะยาวได้ แต่ก่อนที่ช่วงของมาตรการนี้จะสิ้นสุดลง (๓๐ กันยายน ๒๕๒๔) ปรากฏว่าสภาพทางการเงินในประเทศมีภาวะเงินตึงตัวสูง เงินทุนไหลเข้าประเทศน้อยมาก ทางทางจึงต้อง ยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก คือ ยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศทุกประเภท ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๔ ถึง ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ ทำให้มาตรการการปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศต้องหยุดชะงักไปชั่วคราว

เงินกู้จากต่างประเทศที่จะขอยกเว้นภาษีดอกเบี้ย ธนาคารแห่งประเทศไทย มีเงื่อนไขว่า เงินกู้ดังกล่าวจะต้องนำมาจดทะเบียนไว้ที่ธนาคารก่อนการชำระคืน

ผลของการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ

ผลกระทบของการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศนั้น จะกระทบต่อดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายในลักษณะที่ใกล้เคียงกับผลกระทบของการประกันอัตราแลกเปลี่ยน (Swap) ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในที่นี้จะไม่กล่าวซ้ำอีก อย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีตัวเลขการกู้ยืมจากต่างประเทศของภาคเอกชน ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการเก็บภาษีดังกล่าวแล้วจะทำให้

^๑ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๓ นั้น การยกเว้นภาษีได้แบ่งเป็น ๒ ช่วง ซึ่งช่วงต่าง ๆ ที่แบ่งนั้นเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกมาเป็นช่วง ๆ ดังที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

^๒ ศุภชัย พานิชภักดิ์ อ้างแล้ว หน้า ๘

เห็นผลกระทบได้ชัดเจนขึ้น แต่ตัวเลขดังกล่าวนี้ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่เปิดเผย แต่มีตัวเลขในช่วงสั้น ๆ ช่วงหนึ่ง ซึ่งอยู่ในบทความของ ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์^๑ พอที่จะนำมาแสดงให้เห็นถึงผลกระทบได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑

เงินกู้ต่างประเทศของภาคเอกชน

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	นำเข้า	ชำระคืน	สุทธิ
๒๕๒๔ ม.ค.	๕๘.๓	๘๑.๓	-๒๓.๐
ก.พ.	๕๐.๔	๗๑.๑	-๒๐.๗
มี.ค.	๑๐๐.๔	๕๐.๘	๕๐.๑
เม.ย.	๓๑.๔	๕๗.๗	-๒๕.๘
พ.ค.	๒๘.๕	๔๖.๕	-๑๘.๐
มิ.ย.	๘๗.๘	๗๔.๖	+ ๑๓.๒
ก.ค.	๖๔.๔	๓๕.๘	+๒๘.๑
ส.ค.	๑๔๘.๘	๕๖.๐	+๙๒.๘

ที่มา : ศุภชัย พานิชภักดิ์ อ้างแล้ว หน้า ๑๔

^๑ ศุภชัย พานิชภักดิ์ อ้างแล้ว หน้า ๑๔

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในช่วงก่อนหน้าเดือนสิงหาคม ๒๕๒๔ การยกเว้นภาษีดอกเบียเงินกู้จากต่างประเทศ ยกเว้นให้เฉพาะเงินกู้ระยะยาวเท่านั้น ส่วนเงินกู้ระยะสั้นต้องเสียภาษีดอกเบีย ต่อมาทางการได้ยกเว้นภาษีดอกเบียเงินกู้ระยะสั้นด้วย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๔ จนกระทั่งถึงสิ้นปี ๒๕๒๔ จะเห็นได้จากตารางที่ ๖.๑ ว่า ในเดือนแรกที่มีการยกเว้นภาษีดอกเบียเงินกู้ระยะสั้น คือ สิงหาคม ๒๕๒๔ นั้น เงินกู้จากต่างประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่าเดือนก่อนหน้าถึงกว่า ๒ เท่าตัว อันแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษีดอกเบียดังกล่าวว่ามีอิทธิพลต่อการกู้เงินจากต่างประเทศอยู่ไม่น้อย

บทที่ ๕

ผลกระทบจากการลดค่าเงินบาท

ผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทซึ่งจะกล่าวถึงในบทนี้นั้น จะแบ่งเป็น ๒ หัวข้อ
คือ.-

๑. ผลกระทบในด้านทฤษฎี
๒. ผลกระทบในด้านความเป็นจริง

๑. ผลกระทบในด้านทฤษฎี

การกล่าวถึงผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทในด้านทฤษฎีนั้น เป็นการวิเคราะห์
ผลกระทบที่อาจเป็นไปได้ในแง่ของ เหตุผลตามทฤษฎี ผลกระทบดังกล่าวจะมีหลายด้านดังต่อไปนี้

ผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน

ดุลการชำระเงินของไทยนั้นได้แยกไว้เป็นหลายบัญชี กล่าวคือ ดุลการค้า
ดุลบริการ ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายและดุลเงินโอน จะได้กล่าวถึงดุลต่อไป

ดุลการค้า

ผลกระทบของการลดค่าเงินบาทที่มีต่อดุลการค้านั้นอาจจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ
ว่า การลดค่าเงินบาททำให้ราคาสินค้าออกถูกลง จะขายได้มากขึ้น และราคาสินค้าเข้าแพงขึ้น
เราจะซื้อสินค้าต่างประเทศน้อยลง แต่มูลค่าในการส่งออกและนำเข้าไหนจะมากกว่ากันนั้น
ขึ้นอยู่กับความความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาทั้งสินค้าออกและสินค้าเข้า ถ้าวิเคราะห์ในรูป
ของเงินบาทแล้ว มูลค่าของสินค้าออกจะเพิ่มขึ้นเสมอ ยกเว้นเฉพาะกรณีที่ความยืดหยุ่นของ
อุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทยจะเป็นศูนย์ ซึ่งจะทำให้มูลค่าสินค้าออกในรูปของเงินบาทแต่เดิม

แต่ไทยเป็นประเทศเล็ก โดยทฤษฎีแล้วจะเผชิญกับอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นสูงมากหรือเป็นค่าอนันต์(infinity) ทำให้เชื่อได้ว่าอย่างน้อยความยืดหยุ่นดังกล่าวก็จะไม่เป็นศูนย์ ดังนั้น การลดค่าเงินบาทจะทำให้รายได้จากการส่งออกที่เป็นเงินบาทเพิ่มขึ้น สำหรับในด้านสินค้าเข้านั้น ผลจากการลดค่าเงินบาทจะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าสูงขึ้น เมื่อคิดในรูปของเงินบาท ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้ามีค่าน้อยกว่าหนึ่ง สำหรับประเทศไทย ซึ่งสินค้าเข้าส่วนใหญ่เป็นพวกวัตถุดิบ สินค้าขั้นกลางและสินค้าทุน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาผลิตสินค้าภายในประเทศ ดังนั้น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของไทยจึงน่าจะมีค่าต่ำ ซึ่งจะทำให้มูลค่าสินค้าเข้าที่คิดเป็นเงินบาทมีค่าสูงขึ้น ทั้ง ๆ ที่ปริมาณสิ่งเข้าได้ลดลง สำหรับดุลการค้าในรูปของเงินบาทจะดีขึ้นหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับมูลค่าสินค้าออกที่เพิ่มขึ้นกับมูลค่าสินค้าเข้าที่เพิ่มขึ้น ถ้ามูลค่าสินค้าออกเพิ่มมากกว่า ดุลการค้าในรูปเงินบาทก็ดีขึ้น ถ้ามูลค่าสินค้าเข้าเพิ่มมากกว่า ดุลการค้าจะเลวลง และเป็นไปได้ที่ว่า ถึงแม้ดุลการค้าในรูปของเงินบาทจะเลวลง แต่ดุลการค้าในรูปของเงินดอลลาร์สหรัฐจะดีขึ้น^๑

สำหรับดุลการค้าในรูปของเงินตราต่างประเทศ หรือเงินดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าสินค้าออกจะเพิ่มขึ้น ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์มีค่ามากกว่าหนึ่ง^๒ และมูลค่าดังกล่าวจะลดลง ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้อยกว่าหนึ่ง สำหรับสินค้าเข้านั้น การลดค่าเงินบาทจะทำให้มูลค่าในรูปของเงินดอลลาร์ลดลงเสมอ ยกเว้นกรณีที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าเป็นศูนย์เท่านั้นที่มูลค่าสินค้าเข้าจะเท่าเดิม จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าจะเป็นศูนย์ แต่ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกมีค่ามากกว่าหนึ่งแล้ว ดุลการค้าในรูปของดอลลาร์ก็จะดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของไทยคงไม่ต่ำจนถึงกับเป็นศูนย์^๓ และเมื่อพิจารณาฐานอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย

^๑ ดูบทที่ ๒ หัวข้อผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา

^๒ ดร.อุดม เกิดพิบูลย์ ได้คำนวณความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อข้าวไทยในตลาดโลก พบว่ามีค่าเท่ากับ ๑.๓๔ "สมมุติว่าเราต้องลดค่าของเงินบาทตามค่าของดอลลาร์" สยามรัฐ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๔

^๓ ดร.อุดม จากแหล่งเดียวกัน ได้คำนวณความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าเข้าของไทย พบว่ามีค่าประมาณ ๑.๑

ซึ่งถึงแม้จะเป็นสินค้าเกษตรเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่เราก็มีคู่แข่งอยู่ไม่น้อย การมีคู่แข่งมากทำให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์สูงตามไปด้วย และคงกล่าวแล้วว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเล็กเมื่อเทียบกับตลาดโลก ซึ่งจะมีผลให้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกของไทย มีค่าสูงมากจนเป็นค่าอนันต์ (infinity) ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าการลดค่าเงินบาทจะทำให้ดุลการค้าในรูปของดอลลาร์ดีขึ้น ทั้งนี้ภายใต้ข้อสมมุติว่าความยืดหยุ่นของอุปทานของสินค้าออกของไทยและความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าจะไม่เป็นศูนย์พร้อม ๆ กัน

ดุลบริการ

ความจริงแล้ว "การบริการ" ก็เป็นสิ่งซื้อขายกันได้เหมือนสินค้า ต่างกันแต่เพียงว่า การจะหา "หน่วย" ของปริมาณและ "หน่วย" ของราคาด้านค่อนข้างจะยุ่งยากหน่อยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อาจจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า การลดค่าเงินบาทจะทำให้บริการของไทยถูกลง ในสายตาของคนต่างประเทศ และบริการของต่างประเทศในสายตาของคนไทยแพงขึ้น ดังนั้นผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทที่มีต่อดุลการบริการก็น่าจะอธิบายได้ในทำนองเดียวกับดุลการค้า ยกตัวอย่างให้ชัดเจนขึ้นก็เช่น เมื่อลดค่าเงินบาท นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมาเที่ยวในประเทศไทยโดยจ่ายเงินดอลลาร์น้อยลง เมื่อจ่ายเป็นเงินบาทเท่าเดิม และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะไปยังต่างประเทศ จะต้องจ่ายเป็นเงินบาทมากขึ้น เมื่อจ่ายเป็นดอลลาร์เท่าเดิม ดังนั้น โดยกลไกของราคา ก็จะมีชาวต่างประเทศมาเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น และคนไทยจะไปท่องเที่ยวต่างประเทศน้อยลง ส่วนมูลค่าจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับเรื่องของความยืดหยุ่น อย่างไรก็ตาม เรื่องของการท่องเที่ยวนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย ซึ่งค่าความยืดหยุ่นจะมีค่าสูง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การลดค่าเงินบาท จะทำให้ดุลบริการดีขึ้นกว่าเดิม

ดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย

การลดค่าเงินบาทเป็นการสกัดกั้นเงินทุนไหลออก เนื่องจากคนไทยที่จะไปลงทุนยังต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม ทั้งนี้ก็เพราะการที่ต้องเสียเงินบาทเพิ่มขึ้น จะทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปดอกเบี้ยหรือผลกำไรก็ตาม นอกจากนั้นการลดค่าเงินบาทยังอาจจูงใจนักลงทุนชาวต่างประเทศให้มาลงทุนมากขึ้น เพราะสามารถแลกดอลลาร์เป็นเงินบาทได้มากขึ้น การลดค่าเงินบาทก็มีผลเสียต่อดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการลดค่าเงินบาทอาจสร้างความไม่มั่นใจในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้การกู้ยืมเงินตราต่างประเทศลดตัวลงได้ ในเรื่องนี้ รัฐบาลได้แก้ไขโดยใช้มาตรการ Swap^๑

โดยสรุป ผลกระทบของการลดค่าเงินบาทต่อดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายนั้น น่าจะเป็นผลในทางบวกมากกว่าทางลบ กล่าวคือในกรณีของประเทศไทย การลดค่าเงินบาทน่าจะ使得ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายเกินดุลมากยิ่งขึ้น

ดุลเงินโอนหรือบริจาค

การลดค่าเงินบาทไม่น่าจะสัมพันธ์กับการโอนเงินระหว่างประเทศในลักษณะให้เปล่าหรือการบริจาคมานัก อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่า สำหรับผู้ที่ต้องส่งเงินไปต่างประเทศ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลานอาจจะต้องประหยัดมากกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะจะต้องจ่ายเป็นเงินบาทมากขึ้น ซึ่งอาจมีผลให้เงินโอนออกจากประเทศในลักษณะให้เปล่าลดตัวลงบ้างก็ได้ ซึ่งจะ使得ดุลเงินโอนเกินดุลมากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว ดุลต่าง ๆ หรือบัญชีต่าง ๆ ในดุลการชำระเงินของไทย มีแนวโน้มที่使得ดุลการชำระเงินดีขึ้น

^๑ อ่านรายละเอียดในบทที่ ๔

ผลกระทบในด้านภาระหนี้สิน

ผู้ที่เป็นหนี้ในรูปเงินตราต่างประเทศ และไม่มีการตกลงกันในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้าไว้ จะต้องแบกภาระหนี้สินมากขึ้น เมื่อคิดในรูปของเงินบาท แต่สำหรับผู้เป็นเจ้าของหนี้ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ส่งออกและยังไม่ได้รับชำระโดยไม่มีการตกลงกันไว้ก่อนในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า ก็จะได้กำไร เมื่อพิจารณาในรูปของเงินบาท

ผลกระทบในด้านผู้ถือเงินดอลลาร์สหรัฐ

ผู้ถือเงินดอลลาร์อยู่ในมือไม่ว่าจะเป็นเงินสด เช็ก หรือหลักทรัพย์ใด ๆ ก็ตาม จะได้กำไรในรูปของเงินบาท ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีเงินดอลลาร์อยู่ในมืออย่างแน่นอน นอกจากนั้นก็อาจมีธนาคารพาณิชย์บางแห่ง และนักเก็งกำไร ผู้ที่มีเงินดอลลาร์สหรัฐอยู่ในครอบครองเหล่านี้ จะได้เป็นเงินบาทเพิ่มขึ้น ๒ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์

ผลกระทบในด้านราคา

การลดค่าเงินบาท ทำให้ราคาสินค้าเข้าเพิ่มขึ้นทันที และเนื่องจากสินค้าเข้าของไทยในระยะหลังนี้ เป็นวัตถุดิบ สินค้าทุนและสินค้าขั้นกลาง (สินค้าสำเร็จรูปซึ่งจะนำไปใช้ในการผลิต) รวมกับน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น มีประมาณร้อยละ ๔๐ ของสินค้าเข้าทั้งหมด สินค้าเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยการผลิตทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อราคาสินค้าเหล่านี้สูงขึ้น ย่อมจะทำให้สินค้าอื่น ๆ มีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ผลกระทบในการลดค่าเงินบาทที่มีต่อราคาก็จะทำให้ราคามีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ราคาจะไม่สูงขึ้นมากนัก ถ้ารัฐบาลใช้นโยบายการเงินและการคลังที่เข้มงวด ซึ่งจะทำให้อุปสงค์มวลรวม (aggregate demand) ไม่ขยายตัว นอกจากนั้น สำหรับประเทศกำลังพัฒนา หลังลดค่าเงินอาจจะทำให้เศรษฐกิจหดตัว^๑ ราคาสินค้าจะเพิ่มขึ้นในตอนแรก ๆ ของการลดค่าเงินเท่านั้น หลังจากนั้นแล้วราคาจะค่อย ๆ ลดลง เนื่องจากการหดตัวของระบบเศรษฐกิจ

^๑ ดูบทที่ ๒ ในหัวข้อผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา

ผลกระทบทางด้านการผลิต

การลดค่าเงินบาท โดยทฤษฎีแล้วจะทำให้การส่งออกมีปริมาณมากขึ้น ถ้าหากอุปทานของสินค้าออก และอุปสงค์ต่อสินค้าออกมีความยืดหยุ่นมากกว่าศูนย์ สำหรับสินค้าเข้านั้นจะมีปริมาณน้อยลง ถ้าความยืดหยุ่นต่อสินค้าเข้าไม่เป็นศูนย์ โดยที่ความยืดหยุ่นซึ่งกล่าวมาแล้วจะมีความยืดหยุ่นเป็นศูนย์ได้ยากมาก ดังนั้นการลดค่าเงินบาทย่อมจะทำให้ส่งออกได้มากขึ้น และการสั่งเข้าจะน้อยลง ซึ่งหมายความว่าอุปสงค์หรือความต้องการซื้อสินค้าที่ผลิตภายในประเทศจะมากขึ้น ทั้งจากต่างประเทศ และจากภายในประเทศ ดังนั้นถ้าระบบเศรษฐกิจไม่อยู่ในระดับการจ้างงานเต็มที่แล้ว การผลิตก็ย่อมจะขยายตัว สินค้าที่การผลิตน่าจะขยายตัวมากกว่าสินค้าอื่น ได้แก่ สินค้าส่งออกทั้งหลายรวมทั้งสินค้าที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

ผลกระทบในด้านการจ้างงาน

ในหัวข้อที่แล้วได้กล่าวถึงด้านการผลิตซึ่งจะมีแนวโน้มขยายตัว เมื่อมีการลดค่าของเงินบาท ดังนั้น อัตราการจ้างงานก็น่าจะสูงขึ้นด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อัตราการว่างงานน่าจะลดลง อย่างไรก็ตาม ถ้าหากกำลังแรงงานใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานมีสัดส่วนสูงกว่าอัตราเพิ่มของการจ้างงานแล้ว อัตราการว่างงานก็อาจจะเพิ่มขึ้นได้

ผลกระทบในด้านการจัดสรร หรือการกระจายทรัพยากร

การลดค่าเงินบาท ย่อมมีผลกระทบต่อการกระจาย หรือการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าทรัพยากรการผลิตนั้นย่อมจะเคลื่อนไปยังประเภทของการผลิตที่ขยายตัว ดังกล่าวมาข้างต้น การลดค่าเงินบาทจะทำให้การผลิตสินค้าประเภทที่ส่งออก และสินค้าประเภทที่ทดแทนการนำเข้าขยายตัวมากกว่าสินค้าประเภทอื่น ๆ ดังนั้นทรัพยากรการผลิตจึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงโดยเคลื่อนเข้าหาการผลิตสินค้าส่งออกและสินค้าทดแทนการนำเข้า

ผลกระทบในด้านการกระจายรายได้

การลดค่าของเงินบาท จะทำให้การกระจายรายได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ผู้ส่งออกรวมทั้งผู้ผลิต เพื่อการส่งออกและผู้ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจะมีรายได้สูงขึ้น ในขณะที่ผู้นำเข้าอาจมีรายได้ลดลง เนื่องจากราคาสินค้านำเข้าสูงขึ้น แต่ในกรณีของประเทศไทยกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยอาจไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็นต่อการผลิตภายในประเทศ ทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าเข้ามีความยืดหยุ่นต่ำ ดังนั้นการที่ราคาสินค้าเข้าแพงขึ้น อาจจะทำให้รายได้ของผู้นำเข้ามากขึ้น นอกจากนั้นผู้นำเข้าอาจจะมิได้ผลได้จากสินค้าค้างสต็อกอีกด้วย ผู้ที่จะมีผลกระทบในทางลบต่อรายได้ก็คือผู้บริโภคที่มีใช้กลุ่มบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้ภายใต้ข้อสมมุติว่าการลดค่าเงินบาทจะทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ผู้บริโภคย่อมจะต้องแบกรับภาระในเรื่องราคามากขึ้น แต่ถ้าราคาไม่สูงขึ้น ผลกระทบดังกล่าวย่อมจะไม่เกิดขึ้น

๒. ผลกระทบในด้านความเป็นจริง

ผลกระทบในด้านความเป็นจริงอันเกิดจากการลดค่าเงินบาทนี้ จะใช้ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ เป็นตัวอย่าง แต่จะกล่าวถึงผลกระทบเฉพาะในด้านที่พอจะหาตัวเลขหรือข้อมูลได้ ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ไม่ครบตามหัวข้อของผลกระทบในแง่ทฤษฎีซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว

ผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน

ก่อนที่จะกล่าวถึงดุลชำระเงินโดยส่วนรวม จะพิจารณาทีละดุล อันเป็นส่วนประกอบของดุลการชำระเงินก่อน เนื่องจากการลดค่าของเงินบาทกระทำเมื่อต้นไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๕๒๔ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔) ดังนั้นการเปรียบเทียบที่เห็นได้ค่อนข้างชัดเจนก่อนที่จะมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทมากนัก คือการเปรียบเทียบระหว่างครึ่งปีแรกกับครึ่งปีหลังของ พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยอาศัยตารางที่ ๗.๑ ท้ายบทนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการวิเคราะห์

ดุลการค้า

เมื่อดูจากตารางที่ ๗.๑ จะเห็นว่าดุลการค้าได้ขาดดุลลงมาก เมื่อเทียบกับครั้งหลังกับครั้งแรกของปี ๒๕๒๔ โดยการขาดดุลลดลง ๑๘๒.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสินค้าออกและสินค้าเข้า ซึ่งจะได้ชี้แจงจากตารางที่ ๕.๐๑ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๕.๐๑

แสดงอัตราเพิ่มของมูลค่าส่งออกและนำเข้า

(ในรูปของเงินบาท)

รายการ	ร้อยละ	
	ครั้งแรกของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓	ครั้งหลังของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓
มูลค่านำเข้ารวม	๒๐.๒	๔.๘
น้ำมัน	๑๔.๓	๗.๕
อื่น ๆ	๒๓.๐	๑๐.๘
มูลค่าส่งออกรวม	๘.๑	๒๒.๗
สินค้าหลัก	๑๑.๖	๒๘.๖
สินค้าน้อย	๒.๔	๑๔.๕

ที่มา : ชนิษฐา กำภู ณ อยุธยา กับพวก "ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๔"
รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย เมษายน ๒๕๒๕ หน้า ๘๑-๘๒

จากตารางที่ ๕.๐๑ จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของมูลค่าการส่งออก เมื่อเทียบกับปี ๒๕๒๓ ของครึ่งปีหลังนั้น ลดลงไปกว่าครึ่ง เมื่อเทียบกับครึ่งปีแรกของ พ.ศ.๒๕๒๔ คือจากอัตราเพิ่ม ๒๐.๒% ในครึ่งแรกของปี ๒๕๒๔ ลดเหลือเพียง ๔.๘% เท่านั้นในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ อัตราการลดลงนี้ ลดลงทั้งน้ำมันเชื้อเพลิงและสินค้าอื่น ๆ

สำหรับอัตราเพิ่มของมูลค่าการส่งออกนั้น ในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ ได้เพิ่มขึ้นกว่า ๒ เท่าตัวในครึ่งปีหลัง กล่าวคือเพิ่มจาก ๔.๑% ในครึ่งปีแรกมาเป็น ๒๒.๗% ในครึ่งปีหลังและขอให้สังเกตด้วยว่า สินค้าขอย้อนนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่า กล่าวคือเพิ่มประมาณ ๖ เท่าตัว แต่สินค้าหลักเพิ่มเพียง ๒ เท่าตัวเศษ ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าจวามยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าขอย้อนมีค่าสูงกว่าสินค้าหลัก เนื่องจากสินค้าหลักนั้นเป็นสินค้าเกษตรกรรมเกือบทั้งสิ้น ส่วนสินค้าขอย้อนมีสินค้าอุตสาหกรรมอยู่หลายชนิดที่เป็นสินค้าออก

อย่างไรก็ตาม อัตราเพิ่มของมูลค่าการส่งออก ซึ่งเพิ่มขึ้นมากในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ นั้น มิได้เกิดจากการลดค่าเงินบาทแต่เพียงประการเดียว รัฐบาลได้ใช้มาตรการอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นการส่งออกด้วย เช่น

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๔ กรมการค้าต่างประเทศได้ประกาศลดค่าพรีเมียมข้าวส่งออกทุกชนิดลงประมาณร้อยละ ๔๐ เช่น ข้าวขาว ๑๐๐% และ ๕% ลดพรีเมียมจากตันละ ๗๐๐ เหลือ ๔๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๒๔ ก็ได้อนุญาตให้ส่งข้าวออกได้โดยเสรีจนถึงสิ้นปี ๒๕๒๔ นอกจากนั้นกรมศุลกากรยังได้ลดราคาประเมินของข้าวที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินอากรขาออกอีกด้วย

เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ได้ลดภาษียางส่งออกตั้งแต่ กิโลกรัมละ ๑.๒ บาทถึง กิโลกรัมละ ๒ บาท ตามชนิดของยาง

ได้มีการเพิ่มโควตาการส่งออกข้าวโพดในระยะต้นถึงกลางปี ๒๕๒๔ และเมื่อ ๗ ธันวาคม ๒๕๒๔ ก็อนุญาตให้ผู้ส่งออก ขายข้าวโพดในตลาดทั่วไปได้โดยไม่จำกัดจำนวน

เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๔ อนุญาตให้ส่งมันเส้นและมันอัดเม็ดออกไป
ต่างประเทศได้โดยไม่จำกัดจำนวนในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ๒๕๒๔

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ได้ลดค่าภาคหลวงดีบุกลงจากเดิมประมาณร้อยละ
๑๒-๒๓ ซึ่งทำให้ต้นทุนการส่งออกของดีบุกลดต่ำลง

นอกจากมาตรการกระตุ้นการส่งออกแล้ว รัฐบาลยังใช้มาตรการชลอการ
นำเข้าควบคู่กันไปอีกด้วย เช่น กำหนดให้สินค้าบางประเภทต้องขออนุญาตนำเข้า คือ
เครื่องยนต์ดีเซล คอมเพรสเซอร์ ของเครื่องปรับอากาศ มันฝรั่ง ปอกระเจาและกระเทียม
และเพิ่มภาษีการนำเข้าสินค้าบางประเภท เช่น รถยนต์บรรทุกในสภาพเกือบสมบูรณ์
(ขาดกระบะ) หัวเทียน และกากถั่วเหลือง

นอกจากนั้น ในปี ๒๕๒๔ ยังขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิงถึง ๒ ครั้งอันเป็น
การชลอการนำน้ำมันเข้า โดยในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๔ ขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิด
โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๔.๒ และเมื่อ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๔ ได้ขึ้นราคาน้ำมันเบนซิน
พิเศษอีกร้อยละ ๑๓

การลดค่าเงินบาทและมาตรการกระตุ้นการส่งออกกับมาตรการชลอการ
นำเข้า จึงเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ดุลการค้าขาดดุลลดลงในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔
ดังกล่าวแล้ว

ดุลบริการ

ดุลบริการในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ กลับเกินดุลลดลง เมื่อเทียบกับครั้งแรก
ของปี (ดูตารางที่ ๗.๑) ทั้งนี้เป็นเพราะรายจ่ายในด้านผลประโยชน์จากการลงทุนของ
ต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น และที่สูงขึ้นอย่างมากคือรายจ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศ
เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงขึ้นมาก จะเห็นได้ว่ารายการเหล่านี้ไม่อาจ
ลดลงได้ด้วยการปรับค่าเงินบาท

ดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย

จากตารางที่ ๗.๑ จะพบว่าในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ เงินทุนเคลื่อนย้ายเกินดุล สูงกว่าครึ่งแรกของปี ๒๕๒๔ มาก สาเหตุประการหนึ่งอาจจะมาจากการลดค่าเงินบาทก็ได้

ดุลเงินโอนหรือบริจาค

ดุลเงินโอนหรือบริจาคในครึ่งแรกและครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ ไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก โดยในครึ่งแรกเกินดุลมากกว่าครึ่งหลัง ๑.๖ ล้านดอลลาร์ ซึ่งได้กล่าวไว้ในด้านทฤษฎีแล้วว่า ดุลเงินโอนนั้นไม่สู้จะมีความสัมพันธ์กับการลดค่าของเงินมากนัก เพราะการบริจาคช่วยเหลือกันนั้น ปัจจัยอื่น ๆ น่าจะมีความสำคัญมากกว่าอัตราแลกเปลี่ยน

เมื่อพิจารณาดุลชำระเงินเป็นส่วนรวมจะพบว่า (ตารางที่ ๗.๑) ในครึ่งแรกของปี ๒๕๒๔ นั้น ประเทศไทยขาดดุลชำระเงิน ๒๔๗.๔ ล้านดอลลาร์ แต่ในครึ่งปีหลังกลับเกินดุล ๓๓๘.๔ ล้านดอลลาร์ซึ่งสอดคล้องกับการลดค่าเงินบาท

ผลกระทบในด้านภาระหนี้สิน

ได้มีการประมาณว่า การลดค่าเงินบาทเมื่อ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ นั้น ประเทศไทยต้องแบกภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นประมาณ ๘,๐๐๐ ล้านบาท และกว่าครึ่งเป็นของรัฐบาล ส่วนที่เหลือเป็นของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาตารางที่ ๗.๑ ในตอนปลายไตรมาสที่ ๒ ของปี ๒๕๒๔ ทุนสำรองระหว่างประเทศของทางการมี ๒,๘๘๘.๑ ล้านดอลลาร์ เป็นเงินตราต่างประเทศประมาณร้อยละ ๖๐^๑ ซึ่งเท่ากับ ๑,๗๓๒.๘๖ ล้านดอลลาร์ และประมาณว่าในจำนวนนี้มีดอลลาร์สหรัฐประมาณร้อยละ ๕๐ ซึ่งจะได้ ๘๖๖.๔๓ ล้านดอลลาร์ ซึ่งจะทำให้ได้กำไรในรูปของเงินบาทประมาณ ๑,๗๓๒.๘๖ ล้านบาท

^๑ เกลียวทอง เหวระกูล และพวก "การบริหารทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย" รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย มีนาคม ๒๕๒๖ หน้า ๖๐

(คอลลาร์ละ ๒ บาท) ซึ่งก็พอจะชดเชยกับภาระหนี้สินในรูปของเงินบาทไปได้บ้าง สำหรับภาคเอกชนนั้น ไม่มีตัวเลขสำหรับผู้ถือเงินคอลลาร์ในขณะที่มีการลดค่าเงินบาทเกิดขึ้น

ผลกระทบในด้านราคา

เมื่อพิจารณาตารางที่ ๗.๒ ท้ายบทนี้ จะพบว่าดัชนีราคาผู้บริโภคในปี ๒๕๒๔ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๓ เท่ากับ ๑๒.๗% เพิ่มขึ้นน้อยกว่าปี ๒๕๒๓ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๒ ถึง ๑๔.๗% ทั้งนี้เนื่องจาก ปี ๒๕๒๓ นั้นได้รับผลกระทบจากการขึ้นราคาค้าง ใหญ่ของน้ำมันครั้ง ที่ ๒ ในปี ๒๕๒๒ นอกจากนั้นในปี ๒๕๒๔ รัฐบาลยังใช้นโยบายการเงินและการคลังแบบ เข้มงวดทำให้การเพิ่มของราคาขลอตัวลง หักล้างกับแนวโน้มการเพิ่มของราคาอันเกิดจากการ ลดค่าเงินบาทลง และจากตารางที่ ๗.๒ นี้จะพบว่าอัตราการเพิ่มของราคาในปี ๒๕๒๔ ยิ่งต่ำลงมาก คือเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๔ เพียง ๔.๒% เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนิน นโยบายด้านการเงินและการคลังแบบเข้มงวดในปี ๒๕๒๔ ยังกระทำต่อเนื่องมาจนถึงปี ๒๕๒๕ นอกจากนั้นภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ราคาสินค้าเข้าก็ขลอตัวลงไม่มีแรงกดดันทาง ต้นทุนการผลิตมากนัก และผลผลิตด้านเกษตรอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ราคาสลัดโลกมีแนวโน้มต่ำลง ซึ่งมีผลทำให้สินค้าเกษตรที่เป็นสินค้าหลักในการส่งออกมีราคาต่ำ ส่งผลต่อเนื่องให้สินค้าทั่ว ๆ ไปขลอตัวในด้านราคา หรืออาจเป็นเพราะการลดค่าเงินบาททำให้ราคาขลอตัวตามทฤษฎีเฉพาะของ ประเทศกำลังพัฒนา^๑ มีส่วนอยู่บ้างก็อาจเป็นได้ ตารางที่ ๗.๓ แสดงการเปลี่ยนแปลงของ ระดับราคาเป็นรายไตรมาส จะพบว่า การเพิ่มขึ้นของราคามีแนวโน้มต่ำลงมาเรื่อย ๆ จนถึง ไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๖ แต่เป็นที่คาดการณั้กันว่า ในปี ๒๕๒๖ นี้ ระดับราคาจะขยับสูงขึ้น กว่าปี ๒๕๒๕ เล็กน้อย ทั้งนี้เพราะความซบเซาของเศรษฐกิจโลกเริ่มจะหยุดลงและกลับแจ่มใส ขึ้นบ้างแล้ว ถึงแม้ว่าจะไม่มากนัก

^๑ ดูบทที่ ๒ ผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา

ผลกระทบด้านการผลิต

ถ้าจะพิจารณาจากอัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) แล้ว จากตารางที่ ๗.๔ ท้ายบทนี้จะพบว่าในปี ๒๕๒๔ อัตราการเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๒๓ กล่าวคืออัตราการเพิ่มของปี ๒๕๒๔ คือ ๖.๓% ในขณะที่อัตราเพิ่มของปี ๒๕๒๓ อยู่ในระดับ ๕.๘% และกลับลดลงค่อนข้างมากในปี ๒๕๒๕ คือเหลือเพียง ๔.๒% เท่านั้น คงไม่อาจกล่าวได้ว่าการที่อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นของปี ๒๕๒๔ นั้น เกิดจากผลของการลดค่าเงินบาท ทั้งนี้เพราะเหตุว่ามีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่อีกมาก รวมทั้งผลผลิตทางเกษตรซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ดังกล่าวมาแล้วด้วย สำหรับในปี ๒๕๒๕ ซึ่งอัตราเพิ่มของรายได้รวมภายในประเทศกลับลดลงเหลือเพียง ๔.๒% เมื่อเทียบกับ ๖.๓% ของปี ๒๕๒๔ อาจเป็นเพราะความซบเซาของภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป นอกจากนั้นราคาพืชผลสำคัญหลายประเภทตกต่ำลง โดยเฉพาะข้าว ข้าวโพด อ้อย ฝ้าย และกาแฟ ลดลงมากกว่าร้อยละ ๑๐^๑ ทำให้รายได้เกษตรกรตกต่ำ อำนาจซื้อจึงลดลง พาให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ มีรายได้ตกต่ำลงไปด้วย

ผลกระทบในการจ้างงาน

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ ๗.๕ ท้ายบทนี้จะพบว่า อัตราการว่างงานในปี ๒๕๒๓, ๒๕๒๔ และ ๒๕๒๕ ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมาคือจาก ๕.๗%, ๕.๘% และ ๖.๓% ตามลำดับ อันเป็นผลตรงกันข้ามกับที่วิเคราะห์ไว้ในด้านทฤษฎีว่าการลดค่าเงินบาทจะช่วยให้มีการจ้างงานสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้น มีอัตราที่สูงกว่าการขยายตัวในด้านการจ้างงานนั่นเอง และกว่า ๗๐% ยังทำงานในด้านการเกษตร สำหรับการจ้างงานในด้านการอุตสาหกรรมก็มีสัดส่วนคงเดิม ในช่วง ๓ ปีนี้ คือประมาณ ๑.๕% ของผู้มีงานทำทั้งหมด นอกจากนั้นทำงานอื่น ๆ ซึ่งก็คงอยู่ในระดับประมาณ ๔% ตลอดช่วง ๓ ปีนี้เช่นกัน แสดงว่าการลดค่าเงินบาทมิได้โยกย้ายทรัพยากรด้านแรงงานแต่อย่างใด

^๑ รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ๒๕๒๕ ธนาคารแห่งประเทศไทย หน้า ๗๑

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นภาวะต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาในช่วงใกล้
เคียงกับการลดค่าเงินครั้งที่ค่อนข้างมาก เมื่อกลางปี ๒๕๒๔ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิด
ขึ้นอาจเป็นผลของการลดค่าเงินบาทอยู่บ้าง หรือบางอย่างอาจไม่มีผลของการผลของการ
ลดค่าเงินอยู่เลยก็ได้ เราไม่อาจชี้ชัดลงไปได้ ผู้วิจัยหวังเพียงแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างเท่านั้น
ส่วนการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นนั้น ขอฝากไว้กับผู้อ่านที่มีความสนใจทั้งหลายด้วย ซึ่งผลงาน
นี้อาจจะเป็นบันไดขั้นแรกเพื่อการวิเคราะห์ที่กว้างขวางสมบูรณ์ก็ได้

ตารางที่ 5.1

แสดงรายการสินค้าออก สินค้าเข้า ทองคำที่ไม่ใช่สำรองเงินตรา ดอลลาร์ค่า ดอลลาร์บริการ ดอลลาร์เงินโอน
และบริจาค ดอลลาร์ทุนเคลื่อนย้าย ดอลลาร์ชำระหนี้ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ
ที่เป็นทางการ และเงินสำรองระหว่างประเทศทั้งหมดเป็นรายไตรมาส

ปี 2523-2526

ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	ไตรมาส	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ทองคำที่ไม่ ใช่สำรอง เงินตรา	ดอลลาร์ค่า	ดอลลาร์บริการ	ดอลลาร์เงินโอน และบริจาค	ดอลลาร์ทุน เคลื่อนย้าย	ดอลลาร์ชำระ หนี้	เงินสำรองระหว่างประเทศ ที่เป็นทางการ	เงินสำรองระหว่างประเทศ ทั้งหมด
2523	I	1,921.3	-2,221.2	-	-299.9	128.1	42.5	593.7	392.7	2,989.3	2,132.6
	II	1,536.9	-2,246.5	-	-709.6	71.7	58.6	821.1	317.7	3,488.9	2,506.9
	III	1,389.4	-2,446.6	-	-1,057.2	100.4	56.7	894.7	-29.0	3,353.8	2,477.5
	IV	1,623.0	-2,397.7	-	-774.7	192.4	59.3	178.8	-427.5	3,054.9	2,153.8
2524	I	1,791.2	-2,575.2	-	-779.0	150.4	44.5	459.9	-181.1	2,968.4	1,891.8
	II	1,907.9	-2,741.2	-	-833.3	52.3	41.4	402.4	-76.7	2,888.1	1,898.1
	III	1,615.2	-2,314.1	-	-698.9	9.9	45.7	613.5	-68.1	2,859.0	1,974.7
	IV	1,629.6	-2,360.3	-	-730.9	72.9	38.6	1,018.4	406.9	2,726.1	2,156.7
2525	I	1,927.7	-2,004.2	-0.04	-76.6	87.0	36.7	-56.8	-307.3	2,231.3	1,810.4
	II	1,895.0	-2,164.6	-0.09	-269.7	66.1	37.1	431.2	330.3	2,508.6	2,106.7
	III	1,504.0	-2,186.2	-0.21	-682.4	71.6	55.3	527.5	8.6	2,409.8	2,014.8
	IV	1,512.4	-2,050.6	-	-538.2	153.2	53.6	764.8	112.5	2,651.6	2,402.6
2526	I	1,593.6	-2,301.4	-	-707.8	215.1	142.3	259.2	-10.0	2,714.7	2,438.3

ที่มา : จำนวนจากตารางที่ 4.3 โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนดังนี้

1. ปี 2523 ใช้อัตราซื้อขายเฉลี่ยของดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (20.406525 ดอลลาร์ต่อดอลลาร์)
2. ปี 2524 2 ไตรมาสแรก ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยเดียวกับปี 2523
3. ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปี 2524 ใช้อัตราแลกเปลี่ยน 23 บาทต่อดอลลาร์

ตารางที่ ๕.๒

แสดงดัชนีราคาผู้บริโภค ปี ๒๕๑๕-๒๕๒๕

ปี	ดัชนีราคาผู้บริโภค	เปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้ว (%)
๒๕๑๕	๖๓.๕	-
๒๕๑๖	๗๓.๔	๑๕.๖
๒๕๑๗	๙๑.๒	๒๔.๒
๒๕๑๘	๙๖	๕.๓
๒๕๑๙	๑๐๐	๔.๒
๒๕๒๐	๑๐๗.๖	๗.๖
๒๕๒๑	๑๑๖.๑	๘.๙
๒๕๒๒	๑๒๗.๖	๙.๙
๒๕๒๓	๑๕๒.๗	๑๙.๗
๒๕๒๔	๑๗๒.๑	๑๒.๗
๒๕๒๕	๑๘๑.๑	๕.๒

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ฉบับต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๓

แสดงดัชนีราคาผู้บริโภคไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๒๓-ไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๒๖

: ปี ๒๕๑๙ = ๑๐๐

ปี	ดัชนีราคาผู้บริโภค	เปลี่ยนแปลงจากไตรมาสที่แล้ว (%)
<u>๒๕๒๓</u>		
ไตรมาส ที่ ๑	๑๔๖.๖	๗.๓
" ๒	๑๔๔.๘	๔.๖
" ๓	๑๔๖.๒	๐.๙
" ๔	๑๔๙.๐	๑.๘
<u>๒๕๒๔</u>		
ไตรมาสที่ ๑	๑๖๘.๙	๖.๒
" ๒	๑๗๒.๘	๒.๓
" ๓	๑๗๔.๓	๑.๔
" ๔	๑๗๘.๖	๑.๙
<u>๒๕๒๕</u>		
ไตรมาสที่ ๑	๑๗๙.๗	๐.๗
" ๒	๑๘๑.๖	๐.๙
" ๓	๑๘๒.๔	๐.๔
" ๔	๑๘๓.๒	๐.๔
<u>๒๕๒๖</u>		
ไตรมาสที่ ๑	๑๘๓.๙	๐.๔

ที่มา : ดัชนีราคาผู้บริโภคและดัชนีราคาขายส่งประจำปี พ.ศ.๒๕๒๔-๒๕๒๕

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ รายงานสรุปเรื่องความเคลื่อนไหว

ของระดับราคา เดือนเมษายน ๒๕๒๖ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ ๕.๔

แสดง GDP ปี ๒๕๑๖-๒๕๒๕

ล้านบาท										
ปี	เกษตร		อุตสาหกรรม		อื่น ๆ		รวม (ณ ราคาตลาด)		รวม ณ ราคา ปี ๒๕๑๕	อัตรา เพิ่ม
	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ		
๒๕๑๖	๗๓,๒๓๓	๓๓.๘	๓๕,๖๑๔	๑๖.๕	๑๐๗,๖๙๖	๔๙.๗	๒๑๖,๕๔๓	๑๐๐.๐	๑๘๐,๑๔๖	๙.๕
๒๕๑๗	๘๕,๐๓๓	๓๑.๖	๔๖,๓๗๒	๑๗.๒	๑๓๗,๕๖๘	๕๑.๒	๒๖๘,๙๗๓	๑๐๐.๐	๑๘๙,๑๙๑	๕.๐
๒๕๑๘	๙๑,๑๘๒	๓๑.๓	๕๑,๓๕๘	๑๗.๖	๑๔๙,๒๘๗	๕๑.๑	๒๙๑,๘๒๗	๑๐๐.๐	๒๐๓,๕๑๔	๗.๖
๒๕๑๙	๙๗,๑๓๕	๒๙.๙	๕๙,๕๒๙	๑๘.๓	๑๖๘,๔๔๘	๕๑.๘	๓๒๕,๑๑๒	๑๐๐.๐	๒๒๑,๒๒๕	๘.๗
๒๕๒๐	๑๑๐,๙๒๙	๒๘.๒	๗๔,๖๗๖	๑๙.๐	๒๐๗,๔๒๕	๕๒.๘	๓๙๓,๐๓๐	๑๐๐.๐	๒๓๗,๑๗๓	๗.๒
๒๕๒๑	๑๒๙,๐๙๔	๒๗.๕	๘๙,๐๘๙	๑๙.๐	๒๕๑,๗๖๙	๕๓.๕	๔๖๙,๙๕๒	๑๐๐.๐	๒๖๑,๐๙๗	๑๐.๑
๒๕๒๒	๑๔๗,๐๗๖	๒๖.๔	๑๐๙,๗๔๐	๑๙.๗	๒๙๙,๕๒๔	๕๓.๙	๕๕๖,๒๔๐	๑๐๐.๐	๒๗๖,๙๐๗	๖.๑
๒๕๒๓	๑๗๓,๘๐๖	๒๕.๕	๑๓๔,๕๑๕	๑๙.๗	๓๗๖,๖๐๙	๕๕.๙	๖๘๔,๙๓๐	๑๐๐.๐	๒๙๒,๘๕๒	๕.๘
๒๕๒๔	๑๘๗,๘๘๖	๒๓.๙	๑๕๘,๒๗๒	๒๐.๑	๔๔๐,๐๐๘	๕๖.๐	๗๘๖,๑๖๖	๑๐๐.๐	๓๑๑,๒๗๐	๖.๓
๒๕๒๕	๑๗๗,๑๕๒	๒๐.๖	๑๗๗,๑๕๖	๒๐.๗	๕๐๔,๐๗๒	๕๘.๗	๘๕๘,๓๗๔	๑๐๐.๐	๓๒๔,๒๙๐	๔.๒

ที่มา : ปี ๒๕๑๖-๒๕๑๙ จากรายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม ๒๕๑๙ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๕ จากรายงานเศรษฐกิจรายเดือน มีนาคม ๒๕๒๖ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๕.๕

แสดงจำนวนประชากรทั้งหมด ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้ที่มีงานทำ
และผู้ว่างงาน ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๕

: ล้านคน

ปี	จำนวนประชากรทั้งหมด		ผู้ที่อยู่ใน** กำลังแรงงาน		ผู้ที่มีงานทำ		ผู้ที่มีงานทำแยกตามภาคเศรษฐกิจ						ผู้ว่างงาน	
							เกษตร		อุตสาหกรรม		อื่น ๆ			
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%		
๒๕๒๓	๔๑.๑	๒๑.๑	๔๔.๘	๒๑.๑	๔๔.๓	๑๔.๑	๗๒.๔	๑.๕	๗.๕	๔.๐	๒๐.๑	๑.๒	๕.๗	
๒๕๒๔	๔๗.๘	๒๑.๗	๔๕.๓	๒๐.๔	๔๔.๒	๑๕.๑	๗๔.๐	๑.๕	๗.๔	๓.๘	๑๘.๖	๑.๓	๕.๘	
๒๕๒๕	๔๘.๕*	๒๒.๓	๔๖.๐	๒๐.๙	๔๓.๗	๑๕.๔	๗๓.๗	๑.๔	๖.๗	๔.๑	๑๙.๖	๑.๔	๖.๓	

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงินปี ๒๕๒๓-๒๕๒๕ ธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปภาวะเศรษฐกิจปี ๒๕๒๕ และแนวโน้มปี ๒๕๒๕
ธนาคารแห่งประเทศไทย, สรุปภาวะเศรษฐกิจปี ๒๕๒๕ และแนวโน้มปี ๒๕๒๖ ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ * การคาดประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทย จำแนกอายุรายปี เพศ และภาคปี พ.ศ.๒๕๒๓-๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๕

** หมายถึงจำนวนแรงงานที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป

บทที่ ๖

บทส่งท้าย และสรุป

ในบทส่งท้ายนี้ จะกล่าวถึง ๔ หัวข้อด้วยกันคือ

๑. มีเครื่องบ่งชี้หรือดัชนีอะไรหรือไม่ที่จะบอกว่าเมื่อใดควรจะลดค่าเงินบาท
๒. ค่าเงินบาทจะลดลงอีกหรือไม่ในอนาคตอันใกล้
๓. มาตรการเสริมในการลดค่าเงินบาท
๔. สรุป

มีเครื่องบ่งชี้หรือดัชนีอะไรหรือไม่ที่จะบอกว่าเมื่อใดควรจะลดค่าเงินบาท

เครื่องบ่งชี้ที่น่าจะถูกต้องที่สุดและสมเหตุสมผลที่สุดว่าเมื่อใดควรจะลดค่าเงินบาทก็คือ ค่าที่แท้จริงของเงินบาท เมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศในสกุลที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ซึ่งสำหรับเงินบาทนั้นในปัจจุบันเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือ ดอลลาร์สหรัฐ เพราะการค้าระหว่างประเทศของไทยใช้เงินสกุลนี้อยู่อย่างน้อยร้อยละ ๘๕^๑ ดังนั้น เมื่อใดที่ค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ก็ควรจะลดค่าเงินบาทลง (ทำนองเดียวกับเมื่อใดที่ค่าเงินบาทต่ำกว่าความเป็นจริงก็ควรจะขึ้นค่าเงินบาท)

^๑ ศุภชัย พานิชภักดิ์ "อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย และการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย" เอกสารประกอบใน Workshop ครั้งที่ ๔ เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนการค้าและการเงินระหว่างประเทศ, ๒๔ กันยายน ๒๕๒๔, หน้า ๑๓

แต่ในทางปฏิบัตินั้น ค่อนข้างยากที่จะบอกว่าเมื่อใดค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง ถึงแม้จะอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เป็นเครื่องบ่งชี้ก็มีใช้จะกระทำได้ง่าย ๆ นัก เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจหรือการเงินนั้นพัวพันเกี่ยวเนื่องกันหลายตัว ยากที่จะแยกออกมาใด ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้กล่าวถึงเครื่องบ่งชี้ว่าเมื่อใดค่าเงินบาทจะสูงกว่าความเป็นจริงไว้เหมือนกัน เช่น รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์^๑ กล่าวถึงเครื่องบ่งชี้ค่าเงินบาทว่าจะสูงกว่าความเป็นจริงหรือไม่ ๓ ตัวคือ ดุลการชำระเงิน ดุลการค้า และเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

ดุลการชำระเงิน

ถ้าหากดุลการชำระเงินเกินดุลมาก ๆ และต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาค่อนข้างนานแล้ว เงินตราต่างประเทศก็จะไหลเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ราคาตลาดหรืออัตราแลกเปลี่ยนในอัตราตลาด ของเงินตราต่างประเทศจะลดลงต่ำกว่าอัตราทางการที่กำหนดไว้ตายตัว เมื่อเป็นดังนี้ ค่าของเงินตรารายในประเทศเช่นเงินบาทก็จะต่ำกว่าความเป็นจริง ในทางกลับกัน ถ้าหากประเทศไทยขาดดุลการชำระเงินมาก และต่อเนื่องกันนานพอสมควร เงินตราต่างประเทศจะไหลออกจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทำให้เงินตราต่างประเทศเหลือน้อย ราคาของเงินตราต่างประเทศในรูปของเงินบาทจึงสูง ซึ่งจะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงกว่าอัตราทางการ ซึ่งหมายความว่าเงินบาทมีค่าสูงกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม ยากที่จะกล่าวอย่างแน่นอนลงไปได้ว่าขาดดุลชำระเงินจำนวนสักเท่าใด และเป็นระยะเวลาอันนานแค่ไหน จึงจะสมควรลดค่าเงิน

^๑ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ "ลดค่าเงินบาทเพื่ออะไร ทำไม" ในคอลัมน์ "เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ เมษายน ๒๕๑๖ หน้า ๑๔-๒๔

ดุลการค้า

ดุลการค้าสามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ค่าของเงินบาทซึ่งอธิบายได้ในลักษณะที่คล้ายกับดุลชำระเงิน เพียงแต่ใช้ราคาเป็นหลักในการอธิบายเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าขาดดุลการค้ามาก และเป็นระยะเวลานาน ๆ ก็อาจจะกล่าวได้ว่า สาเหตุหนึ่งนั้นมาจากการที่ค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง ทำให้สินค้าออกราคาแพงกว่าที่ควรจะเป็น และสินค้าเข้าราคาถูกกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้สินค้าเข้าเพิ่มขึ้นสูง และสินค้าออกลดลงตัวลง ดุลการค้าจึงขาดดุลเพิ่มขึ้น และเป็นระยะเวลายาวนานต่อเนื่องกัน แต่การที่ค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง จะเป็นเพียงสาเหตุเดียวในหลาย ๆ สาเหตุของการขาดดุลการค้าเท่านั้น การขาดดุลการค้าอาจจะมาจากสาเหตุอื่นได้อีกมาก เช่น ลักษณะของอุปทานสินค้าออกที่ขยายตัวได้ช้า ราคาเปรียบเทียบต่ำกว่าสินค้าเข้าโดยเฉลี่ย นโยบายกีดกันการค้าของประเทศผู้ซื้อด้วยวิธีกำหนดโควตา การแข่งขันของประเทศคู่แข่งที่มีพลังทางเศรษฐกิจเหนือกว่า ดังนั้น จึงเป็นการยากอีกเช่นเดียวกันที่จะกำหนดไว้อย่างแน่นอนว่าอัตราการขาดดุลการค้าจะมากแค่ไหนและนานเท่าใด จึงสมควรจะลดค่าเงินบาท

เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

กล่าวกันว่า มีนักเศรษฐศาสตร์ไม่น้อยที่มีความเห็นว่า เงินทุนสำรองระหว่างประเทศในระดับปกติของประเทศเกษตรกรรมควรอยู่ในปริมาณที่สามารถจะซื้อสินค้าเข้าได้เป็นระยะเวลา ๖-๗ เดือน (ไม่มีคำอธิบายว่าทำไมต้อง ๖-๗ เดือน)

นอกจากนั้น เกลียวทอง เติระกูล^๑ ได้กล่าวถึงนักเศรษฐศาสตร์ทางด้านการเงินระหว่างประเทศที่มีความเห็นในเรื่องระดับที่เหมาะสมของเงินทุนสำรอง

^๑ เกลียวทอง เติระกูล กัยพวก "การบริหารทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย" รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย มีนาคม ๒๕๒๖, หน้า ๔๔

ระหว่างประเทศไว้ดังนี้ Robert Triffin ได้ให้ความเห็นว่าประเทศอุตสาหกรรมควร
จะถือเงินทุนสำรองไว้อย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของมูลค่าสินค้านำเข้าต่อปี และถ้าหากสัดส่วน
ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ แสดงว่าประเทศนั้นตกอยู่ในฐานะลำบาก สำหรับ
ประเทศไทยซึ่งนับว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมควรจะมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไว้
มากกว่าประเทศอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ราคาสินค้าเกษตรกรรมนั้นผันผวนขึ้นลง
รุนแรงกว่าสินค้าอุตสาหกรรม และเมื่อครั้งกว่าด้วย นิมิตร นนทพันธุ์หาญ^๑ ได้สมมุติ
ให้ประเทศเกษตรกรรมถือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไว้ร้อยละ ๔๐ ของมูลค่าสินค้าเข้า
ต่อปี ซึ่งก็หมายถึงว่าสามารถซื้อสินค้าเข้าได้ประมาณ ๖ เดือนนั่นเอง จะเห็นได้ว่าใกล้เคียง
กับที่ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ กล่าวไว้ว่าคือประมาณ ๖-๗ เดือน

สำหรับกองทุนการเงินระหว่างประเทศมีความเห็นว่า ปริมาณเงินสำรอง
ที่เหมาะสมควรจะอยู่ในระดับที่สามารถซื้อสินค้าเข้าได้ระหว่าง ๓.๔-๔.๓ เดือน และ
Fritz Machlup ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว สรุปว่าสัดส่วนของทุนสำรองต่อ
การนำเข้าทั้งปีต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ หรือเทียบเท่า ๒.๔ เดือน ของการนำเข้า ถือว่าเป็น
ระดับที่ต่ำจนน่าเป็นอันตราย

สำหรับผู้เขียนเองนั้น มีความเห็นว่า ระดับทุนสำรองระหว่างประเทศนั้น
น่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้ค่าของเงินบาทที่สำคัญมากในระดับอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เช่นปัจจุบัน
เพราะถ้าหากค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริงแล้ว กองทุนรักษาระดับจะต้องขายเงินตรา
ต่างประเทศในระดับที่มากผิดปกติ และถ้าปล่อยให้เหตุการณ์เช่นนั้นล่วงเลยไปจนนานเกิน
เหตุแล้ว ย่อมจะเกิดอันตรายแก่ฐานะทางด้านการเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ สำหรับประเทศไทย
นั้น ระดับการขายของกองทุนรักษาระดับฯ ให้แก่ธนาคารพาณิชย์นั้น ในระดับปกติหรือระดับ

^๑ นิมิตร นนทพันธุ์หาญ ฐานะทุนสำรองของไทย (กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์ดวงกมล ๒๕๑๔) หน้า ๑๒

การขายระดับใดก็ตามเป็นตัวเลขที่ไม่เปิดเผย อย่างไรก็ตาม ขนิษฐา กำภู ณ อยุธยา^๑ ได้กล่าวว่า "หลังจากปรับค่าเงินบาท (๑๕ ก.ค.- ๓๑ ธ.ค. ๒๕) การซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐของทุนรักษาระดับฯ กลับสู่ภาวะปกติ คือขายสุทธิเพียง ๖๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น" เราจะถือว่าระดับการขายของทุนรักษาระดับฯดังกล่าวเป็นการขายในระดับปกติ ซึ่งเฉลี่ยแล้วจะขายสุทธิเพียงเดือนละสิบล้านดอลลาร์เศษเท่านั้น แต่ในช่วงก่อนการลดค่าเงินบาทเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕ นั้น คือในช่วง ๑ มกราคม ๒๕๒๕ - ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ยอดขายสะสมมีถึง ๔๐๗.๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเฉลี่ยเดือนละกว่า ๖๐ ล้านดอลลาร์ และในช่วงใกล้ ๆ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕ นั้น ทุนรักษาระดับฯขายดอลลาร์วันละกว่า ๒๐๐ ล้านดอลลาร์^๒ ในช่วงเวลานั้น ประเทศไทยมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเฉพาะของทางการประมาณ ๒๘๘๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถ้าทุนรักษาระดับฯขายวันละ ๒๐ ล้านดอลลาร์ ประมาณ ๑๔๔ วัน หรือ ๓ เดือนเศษก็หมดแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นอันครายมาก ดังนั้น การลดค่าเงินบาทลง ๘.๗% ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕ จึงต้องเกิดขึ้น

ถ้าหากจะพิจารณาการลดค่าเงินบาทของประเทศไทยแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่แล้วมิได้พิจารณาจากเครื่องบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้นเท่าใดนัก ในระยะตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๒๖) รวมระยะเวลา ๕๒ ปีแล้ว ประเทศไทยลดค่าเงินบาทเพียง ๑๐ ครั้งเศษเท่านั้น (ดูรายละเอียดในบทที่ ๒) ในจำนวนนี้ ๔ ครั้ง เป็นการลดตามเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องหรือ

^๑ ขนิษฐา กำภู ณ อยุธยา กับพวก "ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๕" รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย เมษายน ๒๕๒๕, หน้า ๗๗

^๒ ชารินทร์ นิมมานเหมินทร์ "หนึ่งขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาทได้อะไรมาบ้าง" จุลสารสมาคมเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ บันทึกการอภิปรายเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕, หน้า ๒๑

ผูกพันอยู่กับเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยค่อนข้างมาก ในระยะแรกนั้น ไทยค้าขายอยู่กับประเทศที่ใช้ปอนด์สเตอร์ลิงเป็นส่วนใหญ่ และเราได้ลดค่าเงินบาทตามปอนด์สเตอร์ลิง ๒ ครั้ง คือเมื่อพฤษภาคม ๒๔๗๕ และเมื่อกันยายน ๒๔๗๖ ต่อมาลดค่าเงินบาทตามเงินดอลลาร์สหรัฐอีก ๒ ครั้ง คือเมื่อปี ๒๔๑๕ และ ๒๔๑๖ นอกจากนั้นก็เป็น การลดค่าเงินบาทเนื่องจากถูกญี่ปุ่นบังคับในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในสมัยที่รัฐบาลใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราใน พ.ศ. ๒๔๙๐ จะเห็นได้ชัดว่าอัตราทางการต่ำกว่าอัตราตลาดหรืออัตราเสรีมาก ซึ่งแสดงว่าค่าเงินบาทตามอัตราทางการนั้นสูงกว่าความเป็นจริงอย่างเห็นได้ชัด ในปี ๒๔๙๘ รัฐบาลไทยได้ตรา قانونสำรองเงินตราใหม่ซึ่งอาจนับ เป็นการลดค่าเงินบาทครั้งใหญ่อย่างเป็นทางการได้ ถึงแม้การตราราคาดังกล่าวจะไม่เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเงินตราต่างประเทศก็ตาม แต่ในที่สุดหลังจากนั้น รัฐบาลก็ได้ล้มเลิกอัตราแลกเปลี่ยน ๒ อัตรา หันมาใช้อัตราตลาดเพียงอัตราเดียว

การลดค่าเงินบาทที่อาศัยเครื่องบ่งชี้ที่เด่นชัดน่าจะเป็นการลดค่าเงินบาท ในปี ๒๕๒๔ ทั้ง ๒ ครั้ง ครั้งแรกลดน้อยมาก สำหรับครั้งหลังซึ่งลดถึง ๘.๗% นั้น น่าจะกล่าวได้ว่ารัฐบาลได้ใช้เครื่องบ่งชี้ทุกตัวที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ดุลการชำระเงิน ดุลการค้า และเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เพียงแต่ไม่อาจกล่าวแน่นอนได้ว่า เครื่องบ่งชี้ดังกล่าวอยู่ในระดับไหนจึงควรลดค่าเงินบาท และจะลดเท่าใด คาดว่ารัฐบาลควรพิจารณาเหตุการณ์ในขณะนั้นเป็นคราว ๆ ไป

มาตรการเสริมในการลดค่าเงินบาท

มาตรการเสริมเพื่อให้การลดค่าเงินบาทได้ผลนั้น เท่าที่กล่าวกันเป็นส่วนมากก็คือ

๑. ควบคุมเงินเพื่อ โดยรัฐบาลใช้นโยบายการเงินและการคลังที่เข้มงวด แต่ก็เกิดภาวะเงินตึงตัวได้ ซึ่งรัฐบาลก็จะใช้มาตรการแก้ไขบางอย่าง เพื่อนำเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามา เช่น การประกันอัตราแลกเปลี่ยน (Swap) การยกเว้นภาษี ดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (Withholding tax) เป็นต้น

๒. ลดการใช้จ่ายลง หรือในแง่ทฤษฎีแล้วก็คือการลดอุปสงค์มวลรวม (Aggregate demand) ลงนั่นเอง ทั้งนี้เพราะการลดค่าเงินบาทจะทำให้ผู้ส่งออกมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะบริโภคเพิ่มขึ้นรวมทั้งการเพิ่มสินค้านำเข้าด้วย ดังนั้น รัฐบาลควรลดค่าใช้จ่ายลง หรือใช้มาตรการทางด้านภาษีเพื่อลดการใช้จ่ายของประชาชนด้วย แต่ในทฤษฎีเฉพาะของประเทศกำลังพัฒนาหลักกล่าวว่า การลดค่าเงินนั้นจะทำให้เศรษฐกิจหดตัว ดังนั้น รัฐบาลจะต้องเพิ่มการใช้จ่ายสำหรับกรณีประเทศไทยนั้น ในแง่การใช้จ่ายของรัฐบาลปรากฏว่า รัฐบาลพยายามประหยัด หลังจากลดค่าเงินบาทครั้งล่าสุดไปแล้ว ดังจะเห็นได้จากงบประมาณแผ่นดินซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ หรือในระยะก่อน ๆ แต่ในขณะเดียวกัน รัฐก็กระตุ้นให้มีการนำเงินทุนต่างประเทศเข้ามาให้มากขึ้น ด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว

ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น จึงไม่อาจสรุปได้อย่างแน่นอนว่าควรจะใช้มาตรการเสริมอะไรบ้าง คงจะเป็นเรื่องของเหตุการณ์แต่ละคราว ซึ่งไม่เหมือนกัน

ค่าเงินบาทจะลดลงอีกหรือไม่ในอนาคตอันใกล้

เราจะพิจารณาจากเครื่องบ่งชี้ที่กล่าวมาข้างต้น คือ ดุลการชำระเงิน ดุลการค้า และเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ โดยอาศัยตารางที่ ๖.๑ ท้ายบทนี้ เป็นเครื่องช่วยในการวิเคราะห์

ดุลการชำระเงิน

จากตารางที่ ๖.๑ จะเห็นว่า นับจากการลดค่าเงินบาทในต้นไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา จนถึงไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๖ รวม ๗ ไตรมาส หรือ ๒๑ เดือนมานี้ มีอยู่ ๓ ไตรมาสที่ดุลการชำระเงินขาดดุล คือไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๕๒๔ ไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๕ และ ๒๕๒๖ ซึ่งขาดดุลในปริมาณ ๖๘.๑, ๓๐๗.๓ และ ๑๐.๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ อีก ๔ ไตรมาสเป็นการเกินดุล เมื่อพิจารณาตลอดช่วงแล้ว ประเทศไทยในช่วงหลังจากได้ลดค่าเงินบาทครั้งหลังนี้ มีดุลการค้าเกินดุล การขาดดุลการชำระเงินในไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๖ มีเพียง ๑๐ ล้านดอลลาร์เท่านั้น น้อยกว่าไตรมาสเดียวกันในปี ๒๕๒๕ ถึงกว่า ๓๐ เท่าตัว เนื่องจากในไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๕ ขาดดุลชำระเงินถึง ๓๐๗.๓ ล้านดอลลาร์ ดังนั้น ในช่วงต้นปี ๒๕๒๖ ดุลการชำระเงินของไทยมิได้มีภาวะผิดปกติเกิดขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากด้านดุลการชำระเงินแล้ว การลดค่าเงินบาทก็ไม่ควรที่จะเกิดขึ้นสำหรับอนาคตอันใกล้

ดุลการค้า

เมื่อพิจารณาในแง่ของดุลการค้าแล้ว ค่อนข้างที่จะน่าเป็นห่วง เพราะการขาดดุลในไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๖ อยู่ในปริมาณที่ใกล้เคียงกับการขาดดุลในไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๔ ซึ่งปีการลดค่าเงินบาท (๗๐๗.๘ และ ๗๗๔.๐ ล้านดอลลาร์ ตามลำดับ) และในไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๖ ขาดดุลมากกว่าไตรมาสที่ ๑ ของปี ๒๕๒๕ ถึงเกือบ ๑๐ เท่าตัว และคาดว่าดุลการค้าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพราะอัตราการส่งเข้าเพิ่มขึ้นเร็วกว่าอัตราการส่งออก^๑ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรจะได้เอาใจใส่เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษทั้งในด้านส่งออกและนำเข้า อย่างไรก็ตาม ดุลการค้าเป็นเครื่องบ่งชี้เพียงประการเดียวในอีกหลาย ๆ ประการของเครื่องบ่งชี้การลดค่าเงินบาท แต่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องก็ไม่ควรจะนิ่งนอนใจ เนื่องจากการกันไว้ก่อนย่อมจะดีกว่าการแก้ไขเสมอ

^๑ ราเชนทร์ อินทยารังสรรค์ "การค้าและการเงินระหว่างประเทศ" สยามรัฐ ฉบับสรุปภาวะเศรษฐกิจครึ่งปีแรก ๒๕๒๖ หน้า ๔๓ และ ๔๔

เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

จากตารางที่ ๖.๑ ไตรมาสแรกของปี ๒๕๒๖ เงินสำรองทางการอยู่ในระดับ ๒,๗๑๔.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับมูลค่าการนำเข้าในไตรมาสเดียวกัน ซึ่งมีมูลค่า ๒,๓๐๑.๔ ล้านดอลลาร์ เมื่อคำนวณโดยเฉลี่ยแล้ว เงินสำรองระหว่างประเทศที่มีอยู่จะสามารถส่งเข้าได้ประมาณ ๓.๕ เดือนเท่านั้น นับว่าอยู่ในระดับอันตราย ถ้าจะยึดตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากตารางที่ ๔.๑ ระดับเงินสำรองระหว่างประเทศเมื่อเทียบกับมูลค่าการนำเข้าก็จะอยู่ในระหว่าง ๓-๕ เดือนมาโดยตลอด ซึ่งอาจจะนับเป็นภาวะปกติของประเทศไทยก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น ในแง่ของเงินสำรองระหว่างประเทศ ก็วยังไม่เป็นเครื่องแสดงว่าจะต้องลดค่าเงินบาท

เครื่องบ่งชี้ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคืออัตราการขายดอลลาร์สหรัฐของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนว่าในช่วงนี้อยู่ในภาวะที่ผิดปกติหรือไม่ หากแต่ตัวเลขดังกล่าวไม่เป็นที่เปิดเผย

นอกจากเหื่อนจากนั้นก็ค้ำธรรมเนียมในตลาดล่วงหน้าของการซื้อขายดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเริ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากดอลลาร์ละ ๒ สตางค์ต่อเดือน เป็นดอลลาร์ละ ๔ สตางค์ และเพิ่มเป็น ๗ สตางค์ ในต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๒๖^๑ การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าว เป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่เตือนว่า ค่าเงินบาทเริ่มจะสูงกว่าความเป็นจริงเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ถ้ารัฐบาลปล่อยให้เป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไป ก็อาจเป็นชนวนให้เกิดการเก็งกำไร ซึ่งจะทำได้ดอลลาร์ขาดแคลนได้ และทุนรักษาระดับอาจจะต้องขายดอลลาร์ให้อธนาคารพาณิชย์ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นจนผิดปกติได้ ภาวะการณดังกล่าวไม่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ดังนั้น ทางการณ์น่าจะเอาใจใส่เสียตั้งแต่ต้น เพื่อหาทางยับยั้งมิให้เหตุการณ์อันไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้น

^๑ คีแรก ปัทมสิริวัฒน์ "สถานการณ์การเงินในรอบครึ่งปี ๒๕๒๖" สยามรัฐ ฉบับสุภาพะเศรษฐกิจครั้งแรก ๒๕๒๖, หน้า ๒๒

มาตรการชลอการนำเข้าและมาตรการส่งเสริมการส่งออก อาจจะต้องเข้มข้นขึ้น

โดยสรุปแล้ว เท่าที่กล่าวถึงเครื่องบ่งชี้ต่าง ๆ มาข้างต้นนั้น คงจะบอกไม่ได้ว่า ในอนาคตอันใกล้นี้จะมีการลดค่าเงินบาทอีกหรือไม่ แต่เครื่องบ่งชี้บางประการก็บอกว่า ถ้าหากปล่อยให้ภาวะการณเป็นไปเรื่อย ๆ ตามแนวโน้มในคอนตันปีถึงครึ่งปี ๒๕๒๖ แล้ว ความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทอาจจะมีมากขึ้นจนเกิดเหตุการณ์เช่น เมื่อกลางปี ๒๕๒๔ ขึ้นได้

สรุป

ทฤษฎีที่อธิบายผลกระทบของการลดค่าเงินมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่กล่าวถึงบ่อยที่สุดคือทฤษฎีด้านความยืดหยุ่น และมีผลการลดค่าเงินของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการลดค่าเงินบาทของไทยเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ นั้น ผลกระทบใกล้เคียงกับทฤษฎีนี้ กล่าวคือระดับราคาไม่เพิ่มขึ้น และเกิดภาวะเงินตึงตัวจนรัฐบาลต้องใช้มาตรการบางอย่าง เพื่อกระตุ้นให้มีการนำเงินทุนต่างประเทศเข้ามา

ดุลการชำระเงินของไทย มีทั้งเกินดุลและขาดดุลสลับกันเป็นช่วง ๆ แต่ใน ๓ ปีหลังนี้คือปี ๒๕๒๓, ๒๕๒๔ และ ๒๕๒๕ ดุลการชำระเงินเกินดุลมาตลอด แต่ดุลการค้าขาดดุลมา เป็นระยะเวลายาวนานประมาณ ๔๐ ปีแล้ว ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นธรรมชาติของประเทศกำลังพัฒนาที่จะต้องสั่งสินค้าทุน วัตถุดิบ และสินค้าขั้นกลาง (intermediate goods) เข้ามาเพื่อขยายการผลิตในประเทศ การขาดดุลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะหลังนี้ ราคาน้ำมัน เชื้อเพลิงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ดุลการค้าขาดดุลเพิ่มขึ้นมาก การพบแก้สธรรมชาติในอ่าวไทยอาจเป็นความหวังของประเทศไทยที่จะลดการขาดดุลการค้าในอนาคต

ในด้านอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศนั้น เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๔๓, ๑๓๐ ปีเศษมาแล้ว ในระยะเริ่มแรก จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยค้าขายกับประเทศในเครือจักรภพอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เงินบาทจึงผูกพันกับเงินปอนด์สเตอร์ลิง

ในช่วงปี ๒๓๔๓ ถึง ๒๔๒๒ เงินบาทมีค่าสูงมาก เพราะอัตราแลกเปลี่ยน คือ ๔ บาทต่อหนึ่งปอนด์ ต่อมาเป็น ๑๑ บาทต่อหนึ่งปอนด์ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงแล้ว เงินบาทจึงหัน ไปผูกพันกับเงินดอลลาร์สหรัฐและผูกพันอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน

นับแต่อดีตมา ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทอย่างเป็นทางการ สิบครั้งเศษ ในจำนวนนี้ลดค่าตามเงินปอนด์สเตอร์ลิง ๒ ครั้ง ตามเงินดอลลาร์สหรัฐ ๒ ครั้ง และถูกผูกพันกับ ๑ ครั้ง ครั้งล่าสุดเงินบาทลดค่าเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ เป็นการลดค่า เพราะค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริงอย่างเห็นได้ชัด

ผลกระทบของการลดค่าเงินบาทครั้งล่าสุด มีทั้งผลดีและผลเสีย ในด้านผลดี ที่สำคัญก็คือ ทำให้ประเทศไทยพ้นวิกฤตการณ์ในด้านการชำระระหว่างประเทศไปได้

การลดค่าของเงินมักจะมีมาตรการอื่นเสริมด้วย กรณีของไทยก็ได้มีการ ส่งเสริมการส่งออกโดยลดภาษีขาออกและเลิกโควตาการส่งออก นอกจากนั้น ก็มีมาตรการอื่น ๆ เช่น การประกันอัตราแลกเปลี่ยน (Swap) การยกเลิกภาษี ดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศ (Withholding tax) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ไม่อาจกล่าวได้แน่นอนว่า การลดค่าเงินจะต้องมีมาตรการ เสริมอะไรบ้าง ต้องเป็นไปตามภาวะการณ์ในแต่ละครั้งที่ไม่เหมือนกัน

เครื่องบ่งชี้ว่าเมื่อใดควรลดค่าเงินบาทมีหลายประการ แต่เครื่องบ่งชี้ ที่น่าจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในระบบการเงินระหว่างประเทศปัจจุบันคือ อัตราการขายเงิน ดอลลาร์สหรัฐของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ถ้าอัตราการขายเพิ่มสูงขึ้นอย่างผิดปกติ และต่อเนื่องกันนานพอสมควรแล้ว จะแสดงได้ว่าเงินบาทมีค่าสูงเกินความจริง ซึ่งรัฐบาล อาจจะจำเป็นต้องลดค่าเงินบาทลง

ในอนาคตอันใกล้ เงินบาทจะลดค่าลงอีกหรือไม่นั้น ไม่อาจกล่าวได้อย่าง แน่แน่นอน แต่ก็เครื่องบ่งชี้บางอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับภาวะก่อนการลดค่าของเงินบาท เมื่อครั้งล่าสุด เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

ตารางที่ ๖.๑

แสดงสินค้าเข้า ดุลการค้า ดุลการชำระเงินและทุนสำรองระหว่างประเทศ
ทางการเป็นรายไตรมาส ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๖

ด้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	ไตรมาสที่	สินค้าเข้า	ดุลการค้า	ดุลการชำระเงิน	ทุนสำรองระหว่างประเทศทางการ
<u>๒๕๒๓</u>	๑	๒,๒๒๑.๒	-๒๙๙.๙	๓๙๒.๗	๒,๙๘๙.๓
	๒	๒,๒๔๖.๕	-๒๐๙.๖	๓๑๗.๗	๓,๔๘๘.๙
	๓	๒,๔๔๖.๖	-๑,๐๕๗.๒	- ๒๙.๐	๓,๓๕๓.๘
	๔	๒,๓๙๗.๗	-๗๗๔.๗	-๔๒๗.๕	๓,๐๕๔.๙
<u>๒๕๒๔</u>	๑	๒,๕๗๕.๒	-๗๗๙.๐	-๑๘๑.๑	๒,๙๖๘.๔
	๒	๒,๗๔๑.๒	-๘๓๓.๓	- ๗๖.๗	๒,๘๘๘.๑
	๓	๒,๓๑๔.๑	-๖๙๘.๙	- ๖๘.๑	๒,๘๕๙.๐
	๔	๒,๓๖๐.๓	-๗๓๐.๗	๔๐๖.๙	๒,๗๒๖.๐
<u>๒๕๒๕</u>	๑	๒,๐๐๔.๒	- ๗๖.๖	-๓๐๗.๓	๒,๒๓๑.๓
	๒	๒,๑๖๔.๖	-๒๖๙.๗	๓๓๐.๓	๒,๕๐๘.๖
	๓	๒,๑๙๖.๒	-๖๘๒.๔	๘.๖	๒,๔๐๓.๘
	๔	๒,๐๕๐.๖	-๕๓๘.๒	๑๑๒.๕	๒,๖๕๑.๖
<u>๒๕๒๖</u>	๑	๒,๓๐๑.๔	-๗๐๗.๘	- ๑๐.๐	๒,๗๑๔.๗

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ การค้าต่างประเทศของประเทศไทย เล่มประจำปี ๒๕๑๔-๒๓

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

กรมสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ รายงานคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขการค้าขาดดุล

คณะกรรมการแต่งตั้งเมื่อ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๒ วันที่รายงาน คือ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

กองวิจัยสินค้าและการตลาด การควบคุมการนำเข้าสินค้า ๑๔ ประเภท การปรับปรุงภาษีอากร

และการเพิ่มค่าเงินบาท กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

กองวิจัยสินค้าและการตลาด รายงานภาวะการค้าต่างประเทศของประเทศไทยกับประเทศคู่ค้า

ที่สำคัญ : ระยะ ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๒๔ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์

ชนิษฐา กำภู ณ อยุธยา, ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์, เกลียทอง เพ็ชรกุล และนวลอนงค์

อังสุรัตน์ "ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๔" รายงาน

เศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย ปีที่ ๒๒ เล่มที่ ๔ ๖ เมษายน ๒๕๒๔

จาระบุตร เรืองสุวรรณ "การปรับอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท" การเงินการธนาคาร

ปีที่ ๔ เล่มที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๒

ฉอาน อิศรศักดิ์, ม.ล. วิธีการค้า หนังสือรวมบทความเกี่ยวกับการค้ารวบรวมโดย

ม.ล. ฉอาน อิศรศักดิ์ โรงพิมพ์สมรรถภาพ พระนคร ๒๕๔๓

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ ไทยวัฒนาพานิชย์ ๒๕๑๔

ชนันทร วพิทยาวิริช "บันทึกเหตุการณ์การลดค่าเงินตามเงินดอลลาร์สหรัฐ ครั้งที่ ๒ กับผล

ต่อเศรษฐกิจประเทศไทย" วารสารพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑

ชวลิต ณะชานันท์ "การปรับค่าของเงินบาท"รัฐสารวิจัย ฉบับที่ ๑๔ เล่มที่ ๒

๒๑ เมษายน ๒๕๑๔

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ "ค่าของเงินบาท : การขึ้นค่าและปัญหาการเก็งกำไร" ประชาชาติ

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗๔, ๑๗ เมษายน ๒๕๑๔

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมคิด แสงเพชร โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ๒๕๒๒

ชุดการค้าและการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย "การปรับค่าของเงินสกุลต่าง ๆ"

รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย มกราคม ๒๕๑๔

นพวง "ผลกระทบของการลดค่าเงินบาท" ธุรกิจการค้า ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔

ณรงค์ชัย อัครเศรณี ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ ๒๔ พฤศจิกายน - ๔

ธันวาคม ๒๕๒๔

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และ ณัฐพล ชวลิตชีวิน "การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาท

กับเงินดอลลาร์สหรัฐ บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการ (NIEO

Workshop) ครั้งที่ ๔ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๔

ตะวันนา, สำนักพิมพ์ "การเพิ่มค่าเงินบาท" บทความไม่ปรากฏ ซึ่งผู้เขียน ธุรกิจอุตสาหกรรม

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๖

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ "ภาวะเงินเยนและเศรษฐกิจของไทย" ฝัน โรงงานเศรษฐศาสตร์

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

อนติ โสภณศิริ ในคอลัมน์ "สัมภาษณ์" หนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ ๒๔ พฤศจิกายน -

๔ ธันวาคม ๒๕๒๔

ธ.ธรรม "การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ วันต่อวันใครได้ ใครเสีย?"

เศรษฐกิจ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕๒, ๑ มกราคม ๒๕๒๒

ธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ "หนึ่งขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาท" การเงินการธนาคาร
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๕

นาวรัตน์ เลขะกุล "เงินบาทกับค่าเสมอภาค" ธุรกิจการค้า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๕

นาวรัตน์ เลขะกุล "ประเทศไทยกับอัตราแลกเปลี่ยน" ธุรกิจการค้า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๘
สิงหาคม ๒๕๒๕

นาวรัตน์ เลขะกุล "อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน" ธุรกิจการค้า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๐
ตุลาคม ๒๕๒๕

นิจธร ยมนา "การปรับค่าเงินบาท" สรุปข่าวธุรกิจธนาคารกสิกรไทย ปีที่ ๑๒
ฉบับที่ ๑๕ ประจำงวด ๑-๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๕

นิจธร ยมนา "เสถียรภาพของเงินบาท" สรุปข่าวธุรกิจธนาคารกสิกรไทย ๑๖-๓๐
พฤศจิกายน ๒๕๒๓

นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ "การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบใหม่ : ก้าวไปให้ทันโลก"
วารสารธนาคาร ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๒๑

นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ ฐานะทุนสำรองของไทย ดวงกมล กรุงเทพฯ ๒๕๑๕

นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ "ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการลดลงของค่าเงินบาท" วารสาร
ธนาคาร ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑

แน่นน้อย ศักดินันท์ "ค่าเงินตราในรอบ ๑๐ ปี" วารสารธนาคารกสิกรไทย ปีที่ ๑
ฉบับที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๓

บทบรรณาธิการ "ค่าเงินบาทจะลดลงอีกหรือไม่" วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ
กรกฎาคม ๒๕๒๕

บุญยง ทิพย์โส "วิวัฒนาการของระบบการเงินระหว่างประเทศ" จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๑

ป.อภิญา, "เสถียรภาพเงินบาท" วารสารธนาคาร ฉบับเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๒๕

ป๋วย อึ้งภากรณ์ "ไม่มีการลดค่าเงินบาท" รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย
ปีที่ ๑๑ เล่มที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๔

ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูล "ปฏิทินทัศนะ : ภาวะการเงินของโลก ค่าเงินบาท" แผน รายงาน
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

ฝ่ายวิชาการธนาคารกรุงไทย "ศักราชใหม่ของระบบการเงินระหว่างประเทศ" รายงาน
เศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย จำกัด ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๓

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย "การปรับค่าของเงินสกุลต่าง ๆ" รายงานเศรษฐกิจ
รายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย ปีที่ ๑๒ เล่มที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๕

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปภาวะเศรษฐกิจ ปี ๒๕๒๔ และแนวโน้ม ปี ๒๕๒๕

พรายพล คุ้มทรัพย์ เสนอในการอภิปรายเรื่อง "๑ ขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาทได้อะไรมาบ้าง"
ณ โรงแรมอัมพรีเรียล ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔

พาณิชยศาสตร์และการบัญชี, คณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ
เงิน เรื่อง "ภาคเอกชนและรัฐบาลควรปรับตัวอย่างไรต่อการปรับค่าเงินบาท
และอัตราดอกเบี้ย" วารสารบริหารธุรกิจ ปีที่ ๒ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๒๔

พิศาล มโนสิทธิ์ "ค่าของเงินบาท" สรุปข่าวธุรกิจธนาคารกสิกรไทย ๑๖-๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

ฤพอง "ค่าเงินบาท" ธุรกิจอุตสาหกรรม ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๔

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ "ลดค่าเงินบาท เพื่ออะไร ทำไม" ในคอลัมน์เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่ ๔ ปีที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖

รายงานเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ค่าเงินบาทเศรษฐกิจไทย หนังสือพิมพ์

วัฒนพร พึ่งบุญ ณ อยุธยา "การบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยน"

จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๔

วิจิตร มาตรา, ขุน, ประวัติการค้าไทย รวมสามส่น พระนคร ๒๕๑๖

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ "การเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทกับเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย"

ธุรกิจการค้า ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๔

วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประวัติการค้าไทย โรงพิมพ์บรรณาคม พระนคร ๒๕๑๔

วีรชา "ค่าน้ำเงิน" นักธนาคารและเงิน ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๐

วีระ วัฒนินธิ "การลอยค่าและการเพิ่มค่าของเงินบาท" ฝัน โรงงานเศรษฐศาสตร์

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

วีระ วัฒนินธิ "ปัญหาเงินดอลลาร์" ฝัน โรงงานเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

วีระพล สุวรรณันต์ "การเพิ่มมาตรฐานการครองชีพโดยการขึ้นค่าเงินบาท" วารสาร

เศรษฐกิจการพาณิชย์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔๑ ธันวาคม ๒๕๑๗

ศรีวงศ์ สุมิตร, ปังชัย บุณนาค, ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และไพจิตร หัพนานนนท์

"ประเทศไทยควรลดค่าเงินบาทหรือไม่?" ฝัน โรงงานเศรษฐศาสตร์

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๑๔

ศรีวิชา บุญพิสิษฐ์ "ผลของการเพิ่มค่าเงินบาท" วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์ ปีที่ ๖

ฉบับที่ ๔๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

ศักดิ์ สายบัว "ค่าของเงินบาท" วารสารธนาคารกรุงศรีอยุธยา ปีที่ ๔ เล่มที่ ๒

มิถุนายน ๒๕๒๑

ศิวาวุธ เทพัสสิน ณ อยุธยา "ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงค่าของเงินบาทต่อการค้า

และการเงินของประเทศ" จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓

ธันวาคม ๒๕๒๑

ศุภชัย พานิชภักดิ์ "การปรับค่าเงินบาท" วารสารธนาคาร ฉบับเดือนกันยายน ๒๕๒๔

ศุภชัย พานิชภักดิ์ "ค่าของเงินบาทและระบบอัตราแลกเปลี่ยน" วารสารธนาคารกรุงศรี-อยุธยา ปีที่ ๘ เล่มที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๑

ศุภชัย พานิชภักดิ์ "อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย และการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย" บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการ NIEO Workshop (ครั้งที่ ๔) ๒๔ กันยายน ๒๕๒๔

เศรษฐวิทย์ "การประกาศอิสรภาพของเงินบาท" ธุรกิจการค้า มีนาคม ๒๕๒๑

เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, สมาคม, เอกสารประกอบการอภิปรายเรื่อง "๑ ขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาทได้อะไรบ้าง" ณ โรงแรมอิมพีเรียล ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕

เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, สมาคม, "หนึ่งขบปีแห่งการลดค่าเงินบาท : ได้อะไรบ้าง?" จุลสาร ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕

สถาพร ชินะจิตร "ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๔" รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย ปีที่ ๑๓ เล่มที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖

สมนึก แดงเจริญ "การลดค่าเงินบาทในอดีต" บรรณสาร สพบ. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๓

สมนึก แดงเจริญ "ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการปรับค่าเงินบาท" วารสารธนาคาร ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๔

สมนึก แดงเจริญ "ค่าภายในของเงินบาท" วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ ปีที่ ๑๘ เล่มที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑

สมนึก แดงเจริญ "ปัญหาการกำหนดค่าของเงินบาท" สรุปข่าวธุรกิจธนาคารกสิกรไทย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๓, ๑-๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖

สมนึก แดงเจริญ "ผลของการใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวต่อภาวะการค้าของโลกในปัจจุบัน"

วารสารธนาคารกสิกรไทย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๑๖

สมนึก แดงเจริญ "อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท" วารสารธนาคารกสิกรไทย รายไตรมาส

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ มกราคม ๒๕๑๔

สมบูรณ์ นันทาภิวัฒน์ "เสถียรภาพของเงินบาท" วารสารธนาคาร ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒

มิถุนายน ๒๕๒๑

สมพร เทพสิทธิ์าร ปัญหาการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๐๘

สมวิทย์ สารพัดศานันท์ "การป้องกันการเสี่ยงเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน" รายงาน

เศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๓

สมรตมธนาคารไทย "เทคนิคการคาดคะเนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ"

วารสารธนาคาร ธันวาคม ๒๕๒๕

ส่วนวิจัย ธนาคารทหารไทย, "สถานการณ์ค่าเงินบาททรงมากกว่าสหรัฐ" ดอกเบี้ย

เมษายน ๒๕๒๕

สันหัตถ์ ธรรมรักษกุล "ผลของการลดค่าเงินบาท" ข่าวสารฝ่ายและสิ่งทอ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๓

พฤษภาคม ๒๕๑๖

สุพจน์ จุนอนันตธรรม "การลดค่าเงินบาทและผลสะท้อนต่อดุลการค้าต่างประเทศของไทย"

บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการ NIEO Workshop ครั้งที่ ๔

๒๔ กันยายน ๒๕๒๔

สุระ สนิทธานนท์ และไพรัช กฤษณมณี "อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ประสิทธิภาพ

และนโยบายต่างประเทศ" วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ ปีที่ ๔

เล่มที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๖

หอการค้าไทย "ทิศทางของเงินบาท" ธุรกิจการค้า ฉบับที่ ๑ ๒๕๒๒

หอการค้าไทย "ผลมาจากการลดค่าเงินบาท" ธุรกิจการค้า ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ กันยายน
๒๕๒๔

อมรรัตน์ รัตนราธร "ผลกระทบกระเทือนจากการปรับค่าของเงินตราสกุลต่าง ๆ
ที่มีต่อการค้าต่างประเทศของไทย" หนังสือพระราชทานเพลิงศพ นางสาส์
ลีถาวร, ๑๐ มกราคม ๒๕๑๗

อนุสารณ์ พระราชทานเพลิงศพ หม่อมหลวง เดช สนิทวงศ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๔

อรุณ จิรชวาลา "ตลาดประกันความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน ความจำเป็นของไทย ก่อนสลาย
เกินไป" ตอกเบื้อ พฤษภาคม ๒๕๒๔

อัมมาร์ สยามวาลา และวินัย เล่าประสิทธิ์ "การลดค่าเงินบาทเป็นครั้งที่สอง" หนังสือข้อเสนอ
เล่มว่าด้วยค่าเงินบาท เศรษฐกิจไทย ๒๕๑๖

อิมามจ มีเคีย "ไอ เอ็ม เอฟ นายของธนาคารกลาง" บทความไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนธุรกิจ
การเงิน ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๒๔

อุดม เกิดพิบูลย์ "ค่าของเงินบาท การขึ้นค่าและปัญหาการเก็งกำไร" ประชาชาติ ปีที่ ๒
ฉบับที่ ๗๔, ๑๗ เมษายน ๒๕๑๔

อุดม เกิดพิบูลย์ "ระบบเงินตราระหว่างประเทศ" ฝัน โรงงานเศรษฐศาสตร์ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

เอกสารประกอบการอภิปรายเรื่อง "๑ ขวบปีแห่งการลดค่าเงินบาทได้อะไรมาบ้าง?"
ณ โรงแรมอิมพีเรียล, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔

โอฬาร ไชยประวัติ "การเปลี่ยนค่าเงินสกุลอื่น ๆ กับการปรับค่าเงินบาท" ฝัน โรงงาน
เศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๔

โอฬาร ไชยประวัติ "ทำไมต้องปรับดอเบื้อและค่าเงินบาท" วารสารเกร็ดคิดฟองซีเอร์
กรกฎาคม ๒๕๒๔

ภาษาอังกฤษ

- Alexander, Sidney S., "Effects of a Devaluation on a Trade Balance" Readings in International Economics, Richard D. Irwin, Inc., 1968.
- Alexander, Sidney S., "Effects of a Devaluation : A Simplified Synthesis of Elasticities and Absorption Approaches" Reprinted from : American Economic Review Vol. 49, No. 1 March, 1959.
- Bhagwat, Avinash and Onisuka, Yusuke, "Export-Import Response to Devaluation : Experience of the Non-industrial Countries in the 1960s" IMF Staff Paper, Vol. 21, No.2, July, 1974.
- Caves, Richard E. and Jones, Ronald W., World Trade and Payments Little Brown and Company (Inc.), 1973.
- Chacheliades, Miltiades., International Monetary and Policy, McGraw-Hill, Inc., 1978.
- Cooper, R.N., "Currency Devaluation in Developing Countries" Essays in International Finance. No. 86, June 1971.
- Ellsworth, P.T., The Internaitonal Economy, Cellier-Macmillan, International Edition, 1975.
- Freudel, Jacob A. and Johnson, Harry G., The Monetary Approach to the Balance of Payments, Printed in Japan, 1976.
- Haberler, G., "The Market for Foreign Exchange and the Stability of the Balance of Payments : a Theoretical Analysis" International Finance edited by R.N.Cooper., 1969.
- Heller, H. Robert, International Monetary Economics, Prentice-Hall Inc., 1974.
- Ingram, James C., International Economics Problems, John Willy and Sons, 1970.
- Johnson, Harry G., "Elasticity, Absorption, Keynesian Multiplier, Keynesian Policy, and Monetary Approach to Devaluation Theory : A Simple Geometric Exposition", American Economic Review, June, 1976.
- Johnson, Harry G. and Swobode, Alexander K., The Economic of Common Currencies, George Allen & Unwin Ltd., 1973.

Kindleberger, Charles P., International Economics, Richard D. Irwin, 1978.

Dreinin, M.D. and officer, L.M. The Monetary Approach to the Balance of Payments : A Survey. Princeton : Princeton University, 1978.

Snider, Delbert A., Introduction to International Economics, Richard D. Irwin, 1975.

Sodersten, Bo., International Economics, The Macmillan Press Ltd. 1970, 1977.

Srivastava, H.G.P., International Economics, Vikas Publishing House, 1976.

Walter, Ingo., International Economics, The Ronald Press Company, 1968, 1975.

รายชื่อเอกสารรายงานวิจัย
หน่วยวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์

1. การประเมินค่าของเวลาในการเดินทางในกรุงเทพมหานคร
(Estimating Time Cost of Traveling in the
Bangkok Metropolitan Area). (หมด)
มีนาคม ๒๕๒๐
เต็มใจ สุวรรณทัต
สาริตรี กาญจนกฤษ
2. การกระจายรายได้ของครอบครัวไทย ปี ๒๕๑๔ (หมด)
(The Distribution of Income in Thailand
in 1971-1973 and the Related Measure of
Income Inequality : A Tentative Proposal)
มิถุนายน ๒๕๒๐
เมธี ครองแก้ว
3. Estimation of the Elasticity of Substitution
in Thai Economy. (Out of print)
June 1977
Chumpot Suvaphorn
4. An Economic Analysis of the Coconut.
(Out of print)
March 1978
Kundhol Srisermbhok
5. Financial Capital Flows and Portfolio
Behavior of Thai Commercial Bank.
(Out of print)
August 1979
Nimit Nontapanthawat

6. การใช้นโยบายการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน (หมด)
(Monetary Measure for Employment Generation). สาธิต อุทัยศรี
สิงหาคม ๒๕๒๑
7. A Study of Disparities in Income and Social
Services Across Provinces in Thailand.
(Out of print) Oey Astra Meesook
September 1978
8. An Economic History of the Chao Phya Delta
1950-1390 (Out of print) Paitoon Sayswang
September 1978
9. Employment Effects of Small and Medium
Scale Industries in Thailand. (Out of print) Somsak Tambunlertchai
November 1978
10. Income Distribution in Thailand. Oey Astra Meesook
December 1978
11. ประเมินผลการสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
ปีการศึกษา ๒๕๒๑-๒๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และสถาบันที่สอนเศรษฐศาสตร์ (หมด)
(The Evaluation of Entrance Examination for
the Faculty of Economics.) วรากรณ์ สามโกเศศ
มีนาคม ๒๕๒๒

12. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศไทย ๑๙๖๐-๑๙๗๕
(Economic Growth and Employment Expansion in the Thai). บุญคง หันจางสิทธิ์
บุญช่วย ศรีคำพร
พฤษภาคม ๒๕๒๒
13. แบบแผนและผลการทำงานนอกไร่นา
(Patterns and Consequences of Non-farm Employment) วรารณ สุภจรรยา
ประยงค์ เนตยารักษ์
กรกฎาคม ๒๕๒๒
14. ความเจริญเติบโตของภูมิภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎี
ในการวิเคราะห์ (Regional Growth : Theory and Its Application). กาญจน์ พลจันทร์
กรกฎาคม ๒๕๒๒
15. ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย
(The Impact of the Fiscal System on the Distribution of income in Thailand). เมธี ครองแก้ว
สิงหาคม ๒๕๒๒
16. Development of Selected Thai Commodity Exports to Japan.
December 1979 Supote Chunanuntatham
Narongchai Akrasanee
Thanwa Jitsanguan
17. ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในคณะเศรษฐศาสตร์
(The Information for Learning and Teaching Improvement of the Faculty of Economics). สีสี่ โกศยานนท์
พรพิมล สันติมิตรรัตน์
เมษายน ๒๕๒๓

18. Industrial Investment Incentives, Cost of Capital and Employment Creation in the Thai Manufacturing Sector. (Out of print) July 1980
Sawong Swetwatana
19. แนวการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (Approach to the Study of Comparative Economic System). สิงหาคม ๒๕๒๓
กาญจน์ พลจันทร์
เอกจิต วงศ์สุชาติกุล
20. Dualism กับการพัฒนา : บทสำรวจแนวความคิดและทฤษฎี (A Survey of Theories of Dualism in Developing Countries.) สิงหาคม ๒๕๒๓
ประกอบ ทองมา
21. Agricultural Incentives, Comparative Advantage and Employment in Thailand : A Case Study of Rice, Maize, Cassava and Sugar Cane. October 1980.
Praipol Koomsup
22. อุปสงค์ต่อการบริการทางการแพทย์ (Demand for Health Service in Thailand). ตุลาคม ๒๕๒๓
ประภัสสร เฉียวไพโรจน์
23. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย (The Distribution Flow of Education in the Formal School. System in Thailand : An Analysis of Factor Affecting Scholastic Achievement of Students of Different Level of Education). ตุลาคม ๒๕๒๓
สุกัญญา นิธิงกร
จิตรรา วุฒิสาสตร์

24. ผลการสำรวจทัศนคติของผู้ใช้น้ำประปาภายหลังโครงการ
ปรับปรุงระยะแรกช่วงแรก (A Survey of Customer Attitudes Towards
the Metropolitan Water Work Authority, 1980).
ตุลาคม ๒๕๒๓
โอม หุะนันท์
เจษฎา โลห่อ้นจิตร
บัญญัติ สุรการวิทย์
25. Demand for Alcoholic Beverages in Thailand :
A Cross-Sectional and Time Series Study on
Demand for Mekhong Whisky.
November 1980
Chira Hongladarom
George E. Delehanty
Boonkong Hunchangsith
26. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย
(The Distribution Flow of Educations in
the Formal School System : An Analysis
on Distribution of Educational Attainment).
ธันวาคม ๒๕๒๓
วรรณศิริ นัยวิจิต
Edita A. Tan
27. การค้าของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน : การพิจารณา
รูปแบบทางการค้าและวิเคราะห์พฤติกรรมการส่งออก
(Thai Trade with ASEAN Countries : A Look
of Pattern of Trade and Analysis on
Export Performance).
มกราคม ๒๕๒๔
ประเสริฐ รัตนเศรษฐ์
28. การวิเคราะห์การเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย
(The Distributions of Ownership in the Thai
Big Business).
เมษายน ๒๕๒๔
เกริก เกียรติพิพัฒน์ เสรีธรรม

29. Manufactured Exports and Foreign Direct Investment : A Case Study of the Textile Industry in Thailand. Somsak Tambunlertchai
Ippei Yamazawa
May 1981
30. Bilateral Export Performances Between Thailand and Japan, 1960-1977 Supote Chunanuntatham
May 1981 A. Murakami
31. Import Substitution and Export Expansion: An Analysis of Industrialization Experience in Thailand.
May 1981 Somsak Tambunlertchai
32. The Effectiveness of the Monetary Policy in Thailand. (in Thai) วรณ จงศิริวัฒน์
กรกฎาคม ๒๕๒๔
33. บรรณานุกรมเอกสารเพื่อการพัฒนาชนบทไทย. (Thai Rural Development : A Selected Annotated Bibliography). วรณรัช มิ้มณีนาคิน
พรพิมล สันติมิตรรัตน์
กันยายน ๒๕๒๔ งามพิศ ลัดยศสงวน
34. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษากับการจ้างงาน (A Study of Employment Aspects of Vocational Education in Thailand, 1970-75) อภิชัย พันธเสน
บุญช่วย ศรีคำพร
ตุลาคม ๒๕๒๔

35. การพัฒนาเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
(Urbanization in Regional Development)
November 1981
สมลักษณ์รัตน์ วัฒนวิฑูร
กาญจณี พลจันทร์
36. รูปแบบการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย (๒๕๑๘-๒๕๑๙)
(Consumption Pattern in Thailand :
1975-1976)
เมษายน ๒๕๒๔
กาญจณี พลจันทร์
สุวรรณี วัฒนจิตต์
37. การวางแผนพัฒนาภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎีศึกษากรณี
ของประเทศในทวีปอาฟริกา (ใต้ทะเลทรายซาฮารา)
(Regional Planning : Theories and Application:
Case Study of African Countries (South of
Sahara)
May 1982
กาญจณี พลจันทร์
38. การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ : ศึกษาในกรณี
ของแรงงานไทยในประเทศสิงคโปร์
(External Migration of Thai Workers
to Republic of Singapore)
มิถุนายน ๒๕๒๔
รัชริยา โตสงวน
39. The Determinants of Direct Foreign
Investment with a Specific Role of
a Foreign Exchange Rate : An Application
to the Japanese Case in Thailand.
Supote Chunanuntatham
Sukrita Sachchamarga

40. บทบาทการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการเกษตร
(The Role of Technological Change in
Agriculture).

มกราคม ๒๕๒๖

มาตี วีระกิจพานิช

41. Agricultural Supply Response of Some
Major Crops in Thailand.
February 1983

J. Malcolm Dowling

Medhi Krongkaew

42. ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งและการใช้วิเคราะห์
(Location Theories and its application).

มิถุนายน ๒๕๒๖

กาญจน์ พลจันทร์

43. The Impacts of Different Exchange Rate
Regimes on Inflation and Trade of Some
LDC's : A Study of South Korea, the
Philippines, Malaysia, Indonesia,
Singapore and Thailand.
June 1983

Sawong Swetwatana

Pornpimol Santimaneeratna

44. บทบาทผู้ประกอบการญี่ปุ่นก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒
(The Role of Japanese Entrepreneur Before
W.W. II.)

กรกฎาคม ๒๕๒๖

รัศมีดารา ชันติกุล

45. ความต้องการถือเงิน
(Demand for Money)
กันยายน ๒๕๒๖
อ.วณีย์ ฉอยเกียรติกุล
46. การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน
(A Study of Banking System in ASEAN
Countries)
ตุลาคม ๒๕๒๖
อ.วเรศ อุบปาติก
47. ค่าเงินบาท
(Value of Bhat)
พฤศจิกายน ๒๕๒๖
อ.บุญช่วย ศรีคำพร